

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru” pentru literatură 2008 și „Premiul de excelență” al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România 2011-2012

Climmate

153
Anul 16
noiembrie 2022

Director fondator: Ion Iancu Vale

Director editor:

prof.dr. Gheorghe-Valerică Cimpoca

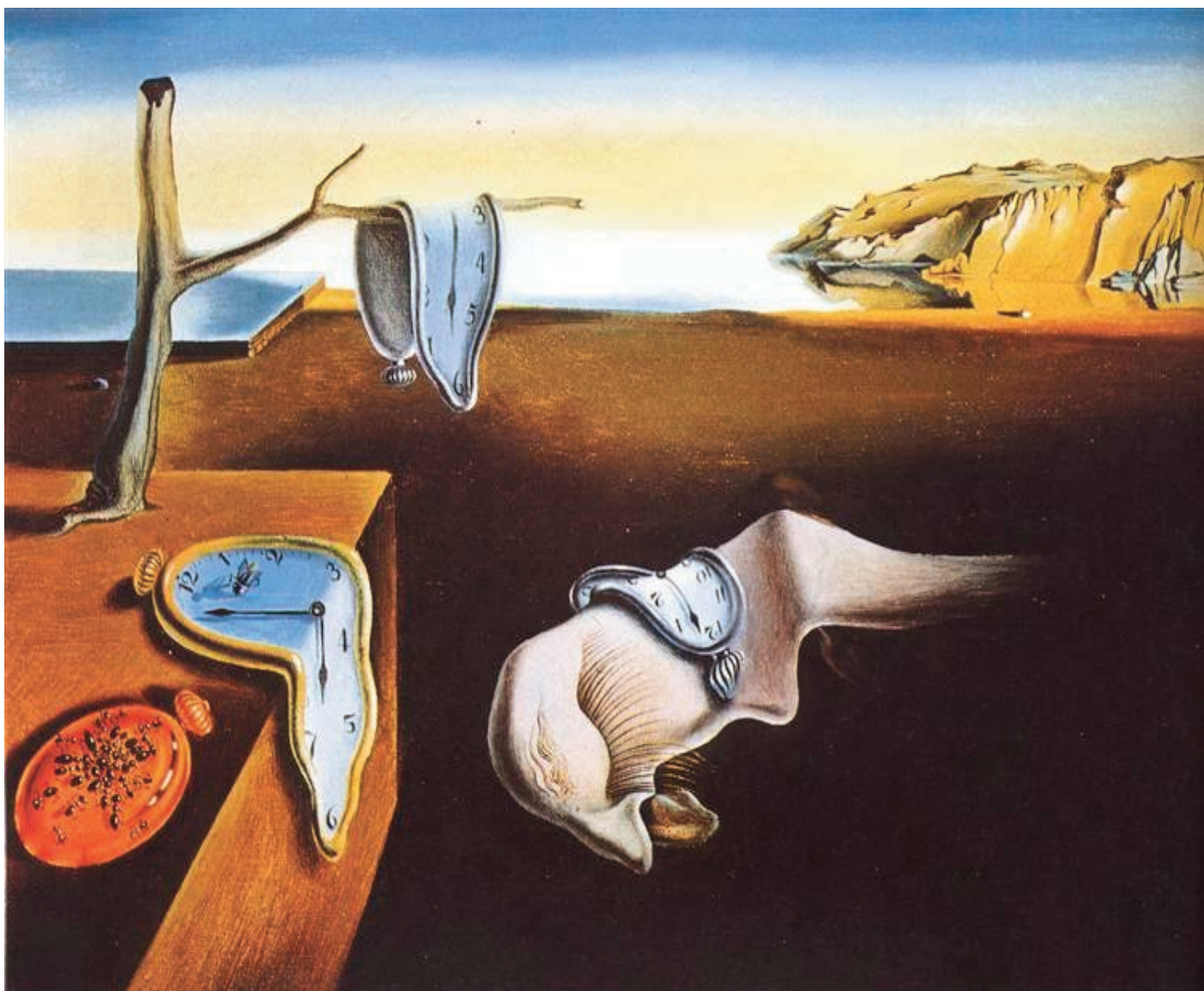
Director imagine: Anton Gagi

literare

Revistă literară și de cultură românească

Fondată: mai 2007

The Persistence of Memory

Salvador Dali

Climate literare

CUPRINS

Mateiu Caragiale/ Poezii... 3
Gheorghe Valerică Cimpoca/ În căutarea adevărului (70)... 4
Anton Gagiu/ Filozofia mea (XVI)...6
Vavila Popovici/ Băgarea de seamă...7
Nicolae Dima/ O călătorie imaginară-gânduri și preocupări între știință și conștiință... 8
Zamfira Blendea/ Elemente simbolice în cultura din spațiul carpato-danubiano-pontic... 10
George Petrovai/ Francois Villon creatorul poeziei moderne franceze... 11
Adrian Botez/ Poezii... 13
Anca Sîrghie/ De vorbă cu romancierul Petru Popescu din California... 14
Gruia Cojocaru/ Între două lumi... 17
Petronela Apopei/ Totul se transformă în iubire... 18
Colaj liric/ Ithaca... 20
Ion Iancu Vale/ Poezii... 21
Anișoara Laura Mustețiu/ Prețul libertății... 22
George Roca/ Poezii... 24
Gheorghe Constantin Nistoroiu/ Alexandr Soljenițin -Arhipelagul Gulag... 25
Ion Pachia Tatomirescu/ De la școala macedonschiană a simbolismului la paradoxismul cosmologic sorescian... 28
Florian Copcea/ Arheologia jurnalului intim... 30
Mihai Batog Bujeniță/ Scrisul este har sau abilitate dobândită?... 32
Ecaterina Chifu/ Scrisoare către un prieten drag... 34
Stejărel Ionescu/ Poezii... 36
George Canache/ O fereastră spre o lume limpede... 37
Livia Ciupercă/ Revărsare de parfum de flori de dafin peste un prezent iluminat de frumusețe umană... 38
Gheorghe Faur/ Cu respect domnule profesor... 39

INFO CLIMATE

Coperta 1
*The Persistence
of Memory -
Salvador Dali*

Școala de șoferi „ROȘU”,
cu sediul în Târgoviște
„Calea Domnească“ Nr.334,
(lângă Piese auto „Claunic”)
își continuă activitatea,
într-o nouă formulă de lucru,
și anul acesta.
Telefoane utile:
Conducerea: 0727370009;
0765913705
Secretariat: 0727042360

Vă așteptăm

CONTURI PENTRU DEPUNERI DESCHISE LA BANCA TRANSILVANIA TÂRGOVIȘTE
RO54 BTRL 01601201U02393XX - pentru depuneri în LEI - RO 04 BTRL EURCRT00U0239301 - PENTRU
DEPUNERI ÎN EURO (SWIFT: BTRLR022) - USD: RO44BTRLUSD CRT00U0239301

Redacții asociate - România:

Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, dev,
Focșani, Iași, Suceava, Turnu-Severin, Hunedoara,
Mangalia, Olănești, Dragnea, Ploiești.

Alte țări: Anglia, Australia, Belgia, Canada,
Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar,
Israel, Italia, Macedonia, Portugalia, Republica
Moldova, Serbia, Spania, SUA, Ucraina.

Redactor șef: Ion Iancu Vale

Redactor șef-adjunct: prof.dr. Gheorghe Valerică Cimpoca

Colegiul redacțional: Anton Gagiu, Florea Turiac, George
Piteș, Vasile Didoacă Dojana, Ion Teodor Palade, Sebastian
Drăgan, Carmen Georgeta Popescu

Fondatori:

Ion Iancu Vale
Mircea Cotârță
Sebastian Drăgan

Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Florian Copcea, Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Dragoș Niculescu, Djamal Mahmud, Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, George Petrovai, Vavila Popovici, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Gabriela Căluțiu Sonnenberg, Al. Florin Țene, Baki Ymeri, Virginia Mateiaș, Gheorghe Neagu, Mihai Merticaru, Ioana Stuparu.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatariilor

Revistă editată de Societatea Culturală și Prietenie „LA NOI ACASĂ” Târgoviște ISSN 1843-035X
Revista apare în colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovișteni
Tehnoredactare: Mariana Briceag; Secretariat: Reta Sofronie Iancu; Administrare site: Dorin Let

POEME

Mateiu CARAGIALE (1885-1936)

Curțile vechi

De veacuri, părăsite pe-ascunsele coline,
Zac curți pustii... Acolo tăcerea stăpânește
Și-n verde mantă mușchiul cuprinde și-
nvelește
Surpata zidărie și frânteles tulpine;

Și-mpodobind ceardacul cu grelele-i ciorchine,
Sălbătăcita viță pe stâlpi se-ncolăcește,
Cu iedera cea neagră ce-n streășini împletește
O lucie cunună uitatelor ruine.

Adânc ca de o vrajă par ele adormite,
Pe iaz visează-ostrovolul de sălcii despletite;
Nu tremură o frunză, nu mișcă fir de iarbă,

Și-n tănuita culă, țintind priviri viclene,
Zâmbesc către domnițe boieri cu lungă barbă,
Purtând pe nalta cucă surguci cu mândre pene.

Întoarcerea în vînsului

Iar când, sfioasă umbră, prin ceața rece-a serii
Purtându-ți trista taină, de gânduri chinuit,
Târziu te vei întoarce înfrînt și istovit,
Spre casa părăsită în văile uitării,

Tu, cel ce-ai cules floarea spinoasă-a-
nstrăinării
Și-a ei mireasmă-amară cu patimă-ai sorbit,
La-ndemnul Amintirii ce-n prag ți-a răsărit,
Nu te lăsa ca pradă să cazi înduioșării

Zadarnice. Respinge deșarta-i mângâiere
Și ori cât de adâncă ar fi a ta durere,
Trufia nu ți-o pierde, rămâi nepăsător,

Nu te opri, nu plânge, și dacă-ți stau morminte
În drum, treci peste ele, innăbușe-al tău dor,
Și-n neagra noapte pleacă, cu fruntea sus-
nainte.

Boierul

"Tăiat-au de Rusalii pre jupan..."

Pe-o culme, lângă-un iezor, durează-o
mânăstire

Boierul... Mult bătrân e : dinți nu mai are-n
gură,

Postește, se grijește, bârfește și strâmb jură,
Stă cuvios în strană și zice din psaltire.

E mic de stat, fățarnic, semeț și crud din fire,
Viteaz spătar fu-n lupte, dar azi când barba-
e sură,

Cu dreapta se închină, cu stânga smulge, fură,
Despoaie și ucide în setea-i de hrăpire.

De neam e Basarabă, și rudă cu Voievodul,
De bogății e putred și-l blastămă norodul,
Dar, la Stambul, îl sapă Cisar-Aga harapul.

Și tocmai de Rusalii, când plin de veselie
Așteaptă să-i sosească fermanul de domnie
Îl prind cu pâri ascunse și-armașu-i taie capul.

Noapte roșie

Trecând ca o nălucă, prin vijor, prin noroi
El fuge-nvins și bezna pădurilor l-îngHITE;
Nu simte cum în valuri, din rănilor cumplite,
Îi curge mândrul sânge pe platoșă șiroi.

Dar gându-i vajnic zboară sălbatic înapoi,
Și când își amintește cum, de păgâni răpite,
Plăpânde domnițe în lanțuri zac robite,
Și cum tăiați pieriră coconii amândoi,

Pe-un mal de răpă calul și-oprește deodată,
Privește plin de turbă spre zarea-nflăcărată,
Și alba barbă-și smulge și blestemă hain,

Și-amenințând văzduhul, cu pala-n mâna
dreaptă,

Se-ntoarce Voievodul manat de-un aprig chin
În valea unde lupta și moartea îl așteaptă.

Trântorul

În trândavă-aromeală stă tolănit grecește
Urmașul lor. Urât e, bondoc, sașiu, peltic.
El antereu alb poartă, metanii și ișlic.
În puf, în blăni și-n șaluri se-ngrașă și
dospește.

Și gura-i strâmbă numai măscări bolborosește.
E putred, deși tânăr: sărmanu-a fost de mic
Crescut pe mâini străine. El joacă din buric,
Înjură, se răzgăie și râde-apoi prostește.

Îl leagănă manea, e veșnic beat de vutcă,
Să-ncalece i-e frică, pe brațe-l duc la butcă;
Dar, el, ce os de domn e și viță de-mpărat,

Ades, făr' să-și dea seama, își mângâie
hangerul,

Și când în fața morții odată s-a aflat,
În trântorul becisnic s-a deșteptat boierul.

Cronicarul

Cu ușa zăvorâtă, în dosnica chilie
În care raza zilei se cerne tainic, lin,
Departa de-orice zgomot, ferit de ochi străin,
Bătrânul amintirea își deapănă și-o scrie.

An după an înșiră, domnie cu domnie,
Rănit de soartă însă, de părtinire plin,
El pana-nverșunată își moaie în venin,
Ca-n viitor izvodu-i mai mohorât să-nvie

Acel veac de restriște cu sângerânde zări.
Iar pe asupritorii batjocoritei țări,
Amarnic îi hulește în măiestrite rânduri

Și-i tremură-atunci mâna de patimă, dar când
Răsare printre umbre domnița cu chip blând,
Mișcat închide cartea și cade trist pe gânduri

În căutarea adevărului (70).

Există în tot Universul vreo planetă pe care să fie pace?

„Când unii îmi vor spune să părăsesc Pământul, când oameni fără milă îmi vor săpa mormântul, când zile pentru mine nu vor mai exista, atunci, dar nici atunci eu nu voi renunța la dragostea de tine.”

Gheorghe Valerică CIMPOCA

Nu pot să dorm, privesc stelele și gândul mă poartă departe la mii de ani lumină. Mă bântuie Dorul de Eminescu. Deschid cartea și citesc **„Povestea magului călător în stele”**. Magnific poemul marelui nostru poet și mă tot întreb ce a vrut să spună în versurile: **„Mai e-n tot universul o stea plină de pace, / Neturburată vecinic de ură, de război; / În toată Creațiunea gura ei vecinic tace, / N-o bântuie griji rele, n-o bântuie nevoi”**.

De la început omul a căutat liniștea, repaosul, dar atomii din care este constituit „înfierbântați” în mișcarea lor continuă, nu-i dau pace și nici o clipă de repaos. Nu există nimic în universul material care să se găsească în nemișcare, în repaosul atât de mult căutat și dorit de unii oameni. Suntem generația care a îndrăznit și a reușit să trimită câteva nave și sonde spațiale în jurul Pământului și a sistemului nostru solar pentru a le studia mai îndeaproape. De aici, de la sistemul solar care ne găzduiește și până la alte sisteme solare este o cale lungă și nu cred că oamenii vor ajunge în curând și nici nu sunt „croiți” pentru a se deplasa și a locui pe o altă planetă. Unii nu cunosc sau nu vor să recunoască principiul „Antropic” adică, măsurile omului și a complexității lui biologice creat anume ca să supraviețuiască pe Tera și că tot sistemul nostru solar este parte din el. Conviețuim și ne dezvoltăm într-o armonie perfectă cu tot ceea ce ne înconjoară, de la atmosfera pământului în care respirăm până la galaxiile îndepărtate.

Nimic nu este întâmplător în universul pe care îl cunoaștem. Suntem „sfătuți” de așa zișii savanți să părăsim Tera cât mai curând și să găsim o altă

planetă pe care să o populăm. Cine le dă lor dreptul să ne amenințe cu dezastre inventate și să părăsim Pământul pe care ne-am născut, am copilărit, ne-am maturizat și am învățat să ne iubim? Până unde a ajuns omul în Cosmos? Până la Lună, adică, la o distanță de aproximativ 300.000 km și asta în urmă cu 50 de ani. De atunci tot ne zbatem ca niște muște amețite să ne învârtim în jurul Pământului, adică la aproximativ 500 km, echivalent cu distanța dintre București și Cluj și asta pentru un scurt timp. La această distanță suntem protejați de câmpul magnetic terestru care împiedică protonii emiși de soare să ne omoare instantaneu. La o depărtare mai mare de 1000 km de Tera omul nu mai poate rezista vântului solar și furtunilor magnetice din soare, nefiind protejat de câmpul magnetic terestru. Mai departe de această distanță am trimis sonde spațiale fără echipaj uman ca să cerceteze sistemul nostru solar. Acestea s-au apropiat de celelalte planete, ne-au furnizat informații despre structura și conținutul acestora. Cele mai îndepărtate sonde spațiale trimise de om, Voyager 1 și Voyager 2, plecate în septembrie 1977, respectiv august 1977, se găsesc la marginea sistemului nostru solar, la aproximativ 150 UA (UA-unitate astronomică, egală cu distanța Pământ-Soare de 150.000.000 km), adică la 30 ore de călătorie cu viteza luminii. Nu se mai poate comunica la timpul prezent și ceea ce observă și ne transmite se referă la trecut. Nu știm încotro se vor îndrepta, cea mai apropiată stea de sistemul nostru solar, Proxima Centaurii, se afla la o distanță de 4,2 ani lumină și poate fi ajunsă de cele două sonde în aproximativ 40.000 ani. Cele două sonde se deplasează cu aproximativ 17 km pe secundă (60.000 km/oră), fiind cea mai mare viteză a unui vehicul concepută de om. Nu vom ști dacă vor ajunge undeva sau dacă vor fi interceptate de vreo civilizație avansată, deoarece, după anul 2020 nu mai emit nici un

semnal, reactoarele termionice epuizându-se. Important este că cele două sonde au câte un disc din aur pe care sunt imprimate imagini și sunete de pe Pământ pentru eventualele civilizații exaterestre care le vor întâlni. De asemenea, au desenate imagini cu un bărbat și o femeie, sistemul nostru solar cu planetele lui și poziția unde ne aflăm în univers.

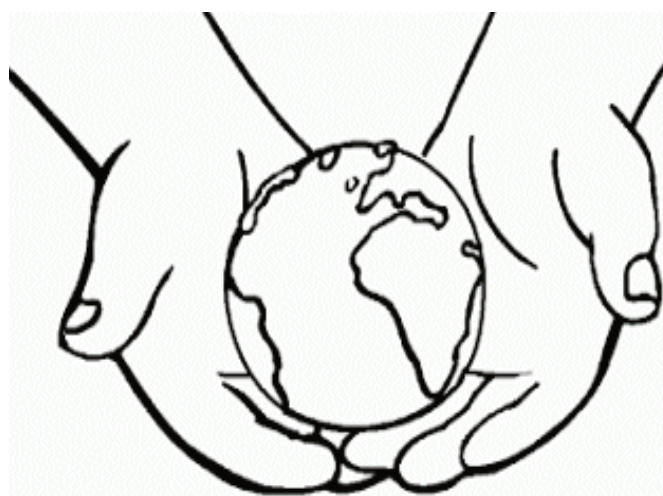
În sistemul nostru solar nu există nici o planetă care să ofere condiții de supraviețuire a omului iar o călătorie în necunoscut este foarte costisitoare și riscantă. De ce trebuie să luăm în seamă avertizările unor oameni care ne gonesc de pe planeta noastră? De ce trebuie să colonizăm Universul, adică să exploatăm până la moarte eventuale civilizații așa cum au procedat semeni de-ai noștrii cu populațiile băștinașe din cele două Americi și Australia. Ce să luăm de la ele? Asta știu să facă de mii de ani, comerț cu sclavi și bunuri materiale. A venit timpul să înțelegem că trebuie să respectăm natura și pe celelalte ființe care ne înconjoară, fie aici pe pământ, fie în univers. Cum ar fi dacă alte civilizații ne-ar distruge și ar coloniza Pământul? Am dezvoltat tehnologii care pot distruge planeta pe care trăim dar nu am dezvoltat tehnologii care să aibă abilitatea să ne protejeze de acest lucru. Suntem la cel mai periculos punct din istorie și riscăm să distrugem actuala civilizație....Ambițiile de cucerire ale omului au dus la multe războaie pe această planetă. Nu a existat nici o pauză care să aducă pace pe întreaga planetă. S-a instituit cultul morții la majoritatea popoarelor. Ne este dor de Pace. Ce frumoasă și bună ești, Pace! Nu știu unde ești, dar dacă aș ști că vreodată te-aș găsi, te-aș aduce aici lângă noi...

Mă întorc la gândurile mele, la călătoria imaginară printre stele, la poemul lui Eminescu care afirmă că toate aceste gânduri „*E-un om, pe care pe dânsa nefericit se tine, / Dar nu-i nefericirea în stea, ci în el, / Dar soarta lui schimba-voi din rău oi face bine. / Cobor acum la astru-mi să-l mângâi și pe el*”. Ce minunat zice poetul în ultimul vers. Ar fi bine să pricepem că și noi trebuie să coborâm de acolo de unde ne-am cocoțat cu îngânfare și dispreț și să „*mângâiem*” cum zice poetul, tot ce ne înconjoară. Omul nu-și

dă seama că orice călătorie în spațiu îl azvârle pe un astru într-un haos din care nu poate ieși. Privirea și gândul sunt ațintite de la marginile haosului către un punct albastru, unde un astru blând i-a fost leagăn lui sau semenilor lui. Ce n-ar da să se întoarcă din cale-i greșită pe care a ales-o. Nu știe cât de departe poate fi, nu știe dacă o va cunoaște în scurta viață pe care o are. Singura speranță care a mai rămas este să viseze, sau cum spune marele nostru poet: „*Cale de mii de zile el cade-ntr-o clipită, / Zboară ca gândul care l-aruncă-în viitor, / Din ce în ce s-apropie de lumea depărtată, / O zi mai are încă ș-ajunge-n Luna lui. / Acolo el răsufă de cale-i depărtată. / De pe-un munte al Lunei aruncă ochii lui. / Cu ochii plini de lacrimi la acea stea privește, / Ce lumina albastră mergându-și drumul său: / Ce liniștită-i dânsa, în pace ea pășește, / O cum iubesc eu steaua, unde m-am născut eu*”.

Asemenea lui Moise care privește de pe muntele Nebo la „țara făgăduinței” și Omul va privi Pământul ca pe o minune și nu va mai cuteza să-l părăsească. El este viu, ca și noi de astfel și trăiește după legi universale și ne găzduiește pe toți buni sau răi. Este normal sa-l iubim și să ne gândim tot timpul la el. Dacă există în univers o stea plină de pace nu pot să spun, deoarece așa cum a demonstrat Eistein, pentru noi totul este relativ și nu vom cunoaște niciodată Absolutul.

Va urma

Al grija de Terra

FILOZOFIA MEA (XVI)

Anton GAGIU

Viața îți rezervă multe surprize, pentru că ea însăși este o surpriză de la un capăt la altul. Nimic însă nu poate fi mai înălțător, mai emoționant ca bucuria unei reîntâlniri după... aproape o jumătate de secol. Doamne o jumătate de secol! O viață de om! Da, am fost martor și trăitor al unui astfel de eveniment, nu de mult, la

doar câteva zile în urmă din momentul la care scriu aceste rânduri. Și l-am trăit cu bucuria omului care speră că nu l-a trăit pentru ultima dată, că nu vor mai trece alți cincizeci de ani ca să se mai producă odată, sau că nu se va mai produce deloc. Prietenia este o dragoste mai mică împărtășită devreme, colegialitatea este o dragoste neîmpărtășită pentru mai mulți deodată pentru că acești mulți îți sunt dați de întâmplare. Și eu am fost cu foarte mulți ani în urmă beneficiarul unei astfel de întâmplări fericite care mi-a oferit treizeci și opt de colegi în momentul vieții numit liceu. Nu știu pentru alții cum au fost, dar pentru mine acei ani au fost cei mai frumoși din viață. Să-mi explic acum poziția ca om matur, sau altfel spus, trecut prin viață: e momentul în care înveți să trăiești; să speri, să visezi și să-ți faci proiecte pe termen lung; și, o da, e momentul în care iubești pentru prima dată, unii ar putea spune că e posibil și pentru a doua oară. Apoi înveți să desparți grâul de neghină, să-ți clădești un monument de frumusețe numai al tău, să zbori în interiorul sufletului și al minții pentru că acolo nu te putea controla nimeni. „Tinere e viața grea, se pare/ Nu se vinde fericirea-n târg” îmi spunea în acele vremuri un prieten poet. Și cât adevăr graia! De atunci eu și colegii mei am căutat permanent fericirea și poate am găsit gustul și durerea ei, sau unii nici atât. Nici dacă mi-aș fi revăzut părinții în carne și oase (morți de zeci de ani) nu aș fi avut emoțiile pe care le-am avut când mi-am revăzut colegii de liceu. O ninsoare electrică mi-a cuprins tot corpul, iar mintea, ea, în câteva secunde a retrăit toți acei ani cu colegii mei laolaltă. Nu credeam că emoția te poate sugruma,

că un moment cu atâta încărcătură psihică te poate întoarce în timp instantaneu, iar apoi te propulsează în viitor. Adică în dorința de a repeta această ispravă. Deunăzi am vorbit la telefon cu o colegă căreia nu-i auzisem vocea de aproape o jumătate de secol. Nimic neobișnuit ați spune, numai că acea colegă se afla pe cealaltă parte a planetei, la zeci de mii de kilometri distanță. Când i-am auzit vocea am crezut că ieri m-am despărțit de ea, că timpul s-a comprimat într-atât încât a încetat să mai existe și ea, vocea era la fel ca atunci când ne-am despărțit. „Vezi, îi spun, dacă viața ne schimonosește trupurile pe dinafară, iar pe interior ne contaminează organele cu boli diverse, vocea este singura care învinge timpul și rămâne la fel, ca atunci, în anii adolescenței”. Nu-i așa că timpul are și el limitele lui și că nu poate, cât este el de universal să învingă tot? Poate ceea ce ni s-a întâmplat nouă cu această REÎNTÂLNIRE a fost un dar de la Dumnezeu prin care fiecare dintre noi am arătat, doar prin simpla prezență acolo că nu am făcut umbră pământului degeaba, că am presărat drumul pe care l-am parcurs prin furtunile vremurilor cu urme al dragostei, generozității, ale perseverenței și puterii de a ne autodepăși în speranța îndeplinirii misiunii pe care fiecare o avem pe acest pământ. La o reîntâlnire care se petrece după zeci de ani, parcă fiecare venim din altă lume. Și chiar am fost în altă lume, una a fiecăruia, ce nu a aparținut scopului universal și care ne-a definit și format pe fiecare după scopul pe care l-am avut în viață. Și până la urmă ce am făcut la această reîntâlnire? Am retrăit anii de atunci când eram adolescenți, cei mai frumoși ani ai vieții, un univers de neegalat și... am văzut că-i putem retrăi. Practic i-am adăugat încă odată la anii de acum și așa înnobilați cu ei mășăluim acum spre un nou orizont, cel de la care să avem puterea să mai privim încă odată răsăritul și să întoarcem spatele apusului. E adevărat, această reîntâlnire ne-a întinerit! Nu știu cu cât, dar sigur ceva pozitiv s-a întâmplat pentru că nu-i așa? Purtăm în noi de atunci mai multă dragoste, mai multă speranță, un dor adânc de o nouă reîntâlnire și nu așa îndepărtată, și sigur în unii din noi sau poate în toți s-a renăscut un fior de iubire, pentru că iubirea e darul cel mai de preț pe care Dumnezeu i l-a dat omului atunci când l-a creat.

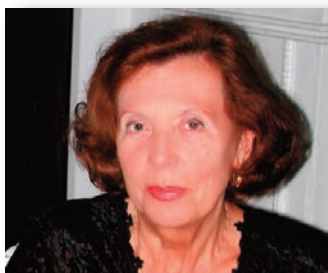

BĂGAREA DE SEAMĂ

„Voir pour prévoir, prévoir pour prévenir.”

(A vedea pentru a prevedea, a prevedea pentru a preveni)

- Auguste Comte

Vavila POPOVICI

Conform dicționarului, BĂGAREA DE SEAMĂ este atitudinea omului precaut, prevăzător. Am mai scris despre această atitudine a omului, care s-a dovedit

atât de necesară în viața noastră. Întâi trebuie să vezi, să judeci cât poți și apoi să iei măsurile necesare, pentru a prevedea o acțiune posibilă, împotriva ta sau împotriva unui colectiv, a unei țări sau a chiar a mai multor țări. Da! Să vezi, să prevezi și să previi. Cunoscând cauza, caracterul instabil al unui conducător, ne putem aștepta la efecte dezastruoase, ca atare este necesar să fim prevăzători pentru a preveni un dezastru.

Sociologul și filozoful francez Auguste Comte (1798-1857), fondatorul filozofiei pozitivismului, filozofie care nu mai căuta explicarea cauzelor ascunse ale fenomenelor, ci se mulțumea cu studiul datelor experienței, „a vedea pentru a prevedea” fiind scopul științelor pozitive, științe pe care Comte le orânduia astfel: matematica, astronomia, fizica, chimia și biologia socială. Scopul ultim al filozofiei pozitive ar fi cel de natură practică – progresul umanității, evitarea dezastrurilor. Progresul, în concepția lui, se poate realiza prin educație și aceasta duce la o reformă sufletească, în sensul spiritului pozitiv dorit. Dar când nu mai este timp pentru educație? Când șeful Bisericii Ortodoxe Ruse ține o slujbă pentru soldați în care le cere să-și apere țara „așa cum numai rușii pot să o facă” (am văzut cum știu s-o facă!), mai este „loc” de educație? Filozoful pune accent pe sentimentul social – altruism în loc de egoism –, pe ordine și progres, progresul urmărind îmbunătățirea continuă a propriei noastre naturi, a diferențierii umanității noastre de simpla animalitate.

Se spune că un conducător trebuie să aibă funcțional cel de al treilea ochi. Nu ar fi chiar o figură de stil! Un poet scrie frumos: „Al treilea ochi ascuns e veșnic deschis. Nu are pleoapa care să-l odihnească sub aripa sa”. Metafizic și ezoteric este conceput ca ochi interior, în anumite tradiții spirituale. Se crede că ar fi poarta care

conduce spre ținutul interior al omului, către locurile conștiinței superioare. În spiritualitatea modernă simbolizează starea de iluminare, o semnificație spirituală sau psihologică intens personală. Lui i se atribuie, de către unii, viziunea, clarviziunea, visele, presimțirile etc, iar oamenii care pretind sau dovedesc că au dezvoltat capacitatea de a-și folosi al treilea ochi sunt deseori numiți profeți. Să nu mergem atât de departe, să nu avem pretenția unor oameni capabili de a profeți, dar putem avea pretenția unor oameni cu un intelect superior, care să poată cântări și aprecia deciziile necesare. Poate este necesar în acest moment a urmări schimbările ce se produc, vom simți ce este bine de făcut și atunci ne vom da seama cât poate cântări valoarea acestui ochi.

A prevedea, spune dicționarul, înseamnă a deduce din fapte care precedă, evoluția evenimentelor viitoare, a avea intuiția celor ce urmează să se întâmple, a presimți, chiar a reflecta asupra unor întâmplări. În activitatea previzională există astăzi metode și tehnici de diferite tipuri, ele fiind un mod de cercetare și cunoaștere a realității pentru a anticipa o acțiune viitoare pe baza unor criterii de raționalitate. Aceste metode au fost bine puse la punct, ca atare există un întreg studiu matematic și logic în ceea ce le privește.

Nu intrăm în aceste amănunte, dar este necesar să accentuăm faptul că a te strădui a cunoaște și a ști, pentru a ajunge cu adevărat a cunoaște și a ști, este caracterul principal al științei, al celei mai înalte cunoștințe. Ceea ce poate fi cunoscut în felul cel mai înalt, sunt principiile și cauzele, prin ele și plecând de la ele, ne sunt cunoscute celelalte lucruri, și nu invers. Știința cea mai înaltă și care este superioară oricărei științe subordonate, este aceea care cunoaște în vederea cărui scop trebuie să acționezi, să faci ceva. Și acest scop este binele fiecărei ființe, binele societății în care trăim, binele unei țări, binele întregii omeniri. De la acest principiu este necesar să se pornească.

Teologul și filozoful umanist italian Giordano Bruno (1548-1600), ars pe rug pentru convingerea sa asupra infinității lumii, spunea că „Mizeria, durerea și moartea privesc numai părți ale universului, nu întregul lui”, ca atare, asupra acestor părți trebuie să ne îndreptăm privirea, gândirea, judecata; să ne întrebăm încă odată de ce s-a dorit atacul asupra unei țări suverane? De ce s-a dezlănțuit bestialitatea din om în acest secol al civilizației?

Orice fenomen are o cauză externă. Cauza trebuie bine cunoscută, pentru a nu se comite alte erori. Mulți specialiști au făcut studii privind erorile umane, proveniența și cauzele lor. Cert este faptul că erorile produc atât prejudicii umane cât și costuri economice. Ele pot fi făcute din mai multe cauze, de exemplu poate fi o deviație a comportamentului unui conducător, o

→ Continuare în pag. 9

O CĂLĂTORIE IMAGINARĂ - GÂNDURI ȘI PREOCUPĂRI ÎNTRE ȘTIINȚĂ ȘI CONȘTIINȚĂ

Nicolae DIMA

Continuare din numărul trecut

Biblia conține numai și numai adevăruri, problema este cum sunt spuse aceste adevăruri. Noi nu suntem capabili să înțelegem pe deplin parabolele scrise în Biblie. La fel cum spunea William Shakespeare: „Soarta unei glume nu sta în gura celui care a spus-o, ci în urechea celui care o ascultă”. (Silviu Costachie, Geograf, București.)

Un scriitor și poet de vârsta mea preocupat și el de sensul vieții, comentează atât ideile mele cât și ale confrăților de mai sus:

Eseul „O călătorie imaginară” este printre cele mai interesante dezbateri cu care cititorii români iau contact, fiindcă aduce informații noi, cu tente nu atât filosofice cât, mai ales, științifice, referitoare la domeniul metafizicii și al fizicii cuantice. Autorul este preocupat să analizeze aceste probleme și să ni le explice în termeni concentrați, expunându-ni-le așa cum le-a înțeles el la un moment dat..

Colegul Cristian citează din eseu și adăugă alte câteva comentarii proprii... Potrivit cercetărilor, fiecare transformare păstrează informația trecerii de la energie la materie și de la materie înapoi la energie... Transformările de genul acesta devin implicit și o cale de recuperare a iluminării conștiinței, fiind o apropiere de dimensiuni transcendente necunoscute, iar omul atins de iluminare intră în această dimensiune și se adaugă procesului de salvare. În filosofia creștină, dar nu numai, se atrage totdeauna atenție că forțele binelui sunt într-o continuă luptă cu forțele demonice ale răului.

Și mai departe:... Prin aceste rânduri, cititorul capătă ideea organicității substanțiale a unor surse considerate esoterice. Este o rapidă traversare a spațiului imaginar transcendental, fiind un concentrat proces de inteliecție a fenomenelor fizice percepute de

mintea umană. Este o percepție candidă, filtrată și rafinată prin lecturi mai vechi sau mai noi, ceea ce deschide o perspectivă asupra realului cosmic și terestru... Firește, cercetările științifice din acest domeniu nu se vor opri aici, deoarece mai sunt multe detalii de lămurit și ne mândrim că o serie de cercetători români sunt implicați în asemenea studii complexe și necesare.

... Închei cu mărturisirea că o asemenea călătorie imaginară, chiar succintă cum a fost concepută, este o potecă luminoasă a cunoașterii de noi înșine care are derivații absolute spre alte căi universale a căror existență nu mai poate fi respinsă. Ea ne sugerează să pornim încrezători în căutarea lor. (Cristian Bălan, Chicago).

Am trimis eseul și altor cunoscuți cu frământări similare, dar puțini sunt cei care au curajul să se aventureze într-un asemenea domeniu. Liderii religioși cred fără să cerceteze. Oamenii de știință cercetează și refuza să creadă. Ce fac însă cei care cred, dar vor să și cerceteze? Se zbat între știință și religie și sunt respinși de ambele categorii. Mi-a răspuns totuși din nou amicul Ion din Maryland:

Okay, nu-i rău, poate să se deschidă astfel un mic schimb de idei pe această temă. Acum, cred eu, ceva totuși s-a omis din această primă discuție, anume rolul memoriei. Ea în mod definitiv există, nu numai la nivel uman, dar, și asta-i mai important, la nivel cosmic și chiar material. Faptele, actele, gândurile, până și cele mai mărunte particule lasă urme. Trecutul n-are cum să dispară, ba chiar condiționează viitorul. Nimic nu se pierde, și urmele se reciclează cumva, contribuind la crearea altor realități. Dacă omul ar fi conștient întotdeauna de ce face și drege, și-ar măsura mai cu grijă pașii, pentru a nu-și compromite viitorul. A trăi numai din satisfacerea momentului duce aproape sigur pe calea sinuciderii, a pierderii de vreme. Fiecare greșală pe care o săvârșește individul, conștient sau neatent, duce la ruină, și actele se adună,... (karma). Inteligența e o tactică adesea inspirată de diavol, numai înțelepciunea dumnezeiască e strategică, pentru că privește mai departe, chiar în infinit. (7 Dec. 2020).

În modul meu de a gândi, eu am inclus memoria în conștiință, dar comentariul este foarte bine venit. Altfel, prietenii ingineri și fizicieni au ezitat să comenteze subiectul pe motiv că este extrem de fluid și de complicat. Unii din ei m-au trimis la enciclopedii, iar cei care cred refuza să-și complice existența cu asemenea preocupări m-au trimis la Biblie. Rămâne ca subiectul să fie dezbătut de filozofi, de poeți, și chiar

de amatori. Pentru cei care cred, răspunsul e simplu: crede și nu cerceta!

Religia ne cere într-adevăr să credem și să nu cercetăm. Știința de azi evita însă cu orice preț să pronunțe numele divinității. De altfel divinitatea este imposibil de definit în cuvinte. Poate că prin divinitate ne referim la tot cece exista dincolo de cunoștințele noastre. Și deși omenirea a făcut pași uriași în domeniul cunoașterii, cece nu știm rămâne tot infinit. Savanții au înțeles probabil din instinct că scopul nostru este să cercetăm și să căutăm. Și tot din instinct ei nu îndrăznesc să pronunțe numele Domnului, dar vor să înțeleagă totul și să fie ca El. El ne permite acest lucru, ne încurajează de fapt căutările și ne ajută să-L redescoperim și să ne întoarcem acasă! Întoarcerea la Tatăl creator este o datorie. Ce se întâmplă cu cei care refuză? Există oare iadul așa cum îl descrie religia?

Eu nu cred că iadul este așa cum și-l imaginează oamenii. Iadul exista în om și este mult mai rău decât cel carnal și material. Lumea spirituală trăiește numai în pozitiv; ea nu cunoaște negații. Spiritele bune privesc doar înainte și tind către lumina. Ele se înalță în sfere de o frumusețe de neînchipuit la care ajung prin credință și prin energia, înțelepciunea și iubirea pe care le-au acumulat în timpul vieții. Un proverb aborigen

Australian, popor aflat pe primele trepte ale evoluției umane, spune în mod simplu și înțelept:

Toți suntem în vizită în acest moment și loc. Suntem doar în trecere. Am venit să observăm, să învățăm, să creștem, să iubim și să ne întoarcem acasă. Acesta ar fi scopul final al vieții și datoria celor care îl înțeleg este să-și atragă semenii pe calea emancipării spirituale ori a mântuirii religioase.

Spiritele bune se îndumnezeiesc și când sunt absorbite de aspiratoare cosmice trec într-o altă dimensiune. Cei care au făcut fapte plăcute lui Dumnezeu și s-au îmbogățit în spirit se înalță și ajung în paradis. Cei care și-au risipit viața rămân în mizeria nimicniciei lor și privesc neputincioși la cei care se înalță. O retribuție cu adevărat poetică! Și mai cred că trierea se face la intrarea în acele deschideri cosmice care pentru unii sunt porțile raiului și pentru alții sunt într-adevăr găuri negre. Alegoric vorbind, și conform credinței creștine, acolo sta de pază Sfântul Petru. Problema e că există o singură intrare și când ești absorbit de aspiratoare cerești nu știi pe ce cale apuci. Deabea când aluneci în tunel îți dai seama, dar pentru unii e prea târziu...

La Mulți Ani și Sărbători Fericite! Și să ne revedem într-o nouă dimensiune!

→ Continuare din pag. 7

deviație intenționată sau neintenționată de la adevăr în folosul minciunii, dar și orgoliul nemăsurat, ca să se ajungă, acum, la obsesia butonului nuclear... Erorile apar numai în acțiunea orientată înspre un scop. Dacă nu există un scop al acțiunii, atunci nu se poate vorbi de criterii de judecare a unei acțiuni ca fiind corectă sau eronată. Problema ar fi dacă se uzează de aceste criterii de judecată și se iau măsuri, sau sunt lăsate la voia întâmplării, fiind greu de judecat sau periculos de intervenit, de acționat. Cert este că o cauză a erorii există întotdeauna. Și erorile pot forma un lanț. Poate de aceea este bine a vedea din timp, pentru a putea prevedea efectele (lanțul erorilor).

Eroarea este definită de mulți ca fiind o acțiune în afara toleranței, o deviere de la normalitate. Se greșește din rigiditate, din egoism, din vanitate – cred – în cazul actualei greșeli comise de invadatori. Eroarea, se mai spune că, poate fi potențial evitată dacă „*circumstanțele apariției ei se află sub controlul utilizatorului (autorul erorii)*”. Nu a fost și nu este cazul!

Important este ca înainte de a se lua o hotărâre când am sesizat o eroare, să rămânem relativi față de o situație. Și așa s-a întâmplat. Dar, această relativitate are un timp limitat, întrucât amânarea, precum și o hotărâre

precipitată, pot duce la alte erori și mai grave și erorile se pot răsfrânge asupra mulțimii.

Dar, în lume apar stări noi, apar puncte critice ale istoriei determinate fiecare de către o cauză – după gândirea lui Aristotel – urmând efectul, care trebuie gândit, studiat și urmărit cu interes.

Având în vedere toate acestea, trebuie cunoscute bine cauza și efectele, a prevedea lanțul efectelor care pot continua și a lua în considerație interesul cu caracter uman, logic și rațional.

Amintesc ce spunea teologul și filozoful umanist italian Giordano Bruno (1548-1600): „*Omenirea este înconjurată cu ziduri de frică, de aceea este meschină, mărunță și trădătoare*”. Nu mai contează nici rațiunea, nici sentimentul, compasiunea, omenia a plecat, binele este și el alungat. Nu s-a gândit orgoliosul conducător că face un rău care poate aduce unul și mai mare, adică lipsa totală a echilibrului acestei lumi?

Scriitorul, diplomatul, omul politic român Alexandru Paleologu, spunea un lucru inteligent și anume că „*Prudența este arta de a controla riscul*”. Potrivit Comisiei Europene, *principiul precauției poate fi invocat atunci când „un fenomen, un produs sau un proces poate avea efecte periculoase, identificate printr-o evaluare științifică și obiectivă, iar această evaluare nu permite determinarea cu suficientă certitudine a riscului.*”

ELEMENTE SIMBOLICE ÎN CULTURA ANCESTRALĂ DIN SPAȚIUL CARPATO- DANUBIANO-PONTIC

**Georgeta
BLENDEA ZAMFIR**

Impresionanta lucrare a „Strămoșii românilor” în patru volume, a adus omenirii pe baza descoperirilor arheologice dovezi pe care pământul le-a păstrat prețios în adâncul său. Pe o parte este prezentat obiectul arheologic într-o grafică excepțională, și de asemenea colorit, iar pe pagina alăturată arheologi din toată lumea și-au prezentat comentariile.

Volumul al 4-lea, „Preistoria Daciei”, vine cu înșiruire pe culturi a descoperirilor arheologice: Cultura Boian - Cultura Celtică-Cultura Otomani-Cultura Tărtăria-Cultura Suci. Urmează multe alte culturi, până la cultura Cucuteni.

Ceea ce te lasă fără grai de emoție este tezaurul aurifer. Obiectele sunt în muzee și este specificat muzeul exponant.

De curând am văzut la TV, Tezaurul Aurifer de la Pietroasa, așa cum îl știm sub denumirea: „Cloșca cu puii de aur”. S-a afirmat că aparține goților dar goții sunt din spațiul nostru așa cum ne demonstrează Iordanes în cartea „Zalmoxis, primul legiuitor al geților”. Faptul că a fost înlocuit cu e goți-geți, se explică prin perioada de prigoană de 1000 de ani când dacii și geții au fost interziși în istorie. Dar Iordanes, filozoful grec pune în paranteză, în respectiva carte și astfel devoalează faptul că goții sunt de fapt geții. Tezaurul aurifer prezentat în „Preistoria Daciei” imprimă ideea unei civilizații avansate pe care această carte o identifică începând cu 2 milioane de ani în urmă prin prezentarea tezaurului osifer de la Valea lui Greunceanu. A existat un Drum al Chihlimbarului în acest element era mai prețios decât aurul și se găsea pe teritoriul patriei noastre, minunatei noastre Românie.

Cultura Tărtăria vine cu tezaurul nostru de Primă scriere din lume. Teorii multiple se succed și am rămas la ideea preotesei dacice îngropate cu tăblița la gât. Pe această tăbliță se află scris atât horoscopul preotesei cât și povestea vieții. Faptul că acum 7000 de ani exista un

horoscop aduce o piatră de temelie că într-adevăr Cultura Ancestrală de pe teritoriul patriei noastre nu poate fi negată. Platon de asemenea vorbește despre faptul că din Dacia veneau preotese care purtau la gât medalioane inscripționate. Dovezi și dovezi vin mereu pe Facebook iar Stephen Aube demonstrează existența unor simboluri ancestrale, magnifice.

Horoscopul preotesei dacice de la Tărtăria conținea diezul # ca simbol al planetei Venus. O interpretare a motivului muzicii alături de planeta iubirii, Venus, interferează poezia existenței armoniei sufletești în spațiul dominat de Sinaia= Sinele Planetei: Am citit că putem privi Terra ca pe un corp și atunci Sinaia cu magnificul –Omul- este sinele planetei și mi sa confirmat citind că Grecia este buricul Pământului, deci localizarea Sinelui –Sinaia- la Paralela 45, traversată de meridianul 0, ca „inuce” al sufletului românesc generos, iertător, îndatoritor, muzical, inteligent, poetic, devine logică. Dacă Platon scrie că din Dacia veneau preotese cu medalioane la gât inscripționate deci se concluzionează că plăcuțele de la Tărtăria nu sunt excepții. Priviți cu atenție măcar o plăcuță și veți vedea simboluri aflate pe iile noastre, comori absolut originale pe Terra. Iia românească a fost pictată și de Matisse. Ce concluzionează faptul că femeile își scriau horoscopul pe propriile ii, prin minunatele cusături multicolore. Mă doare când văd că sacrele simboluri sunt înlocuite cu ii înflorate. Mai multe popoare au ii cu flori, doar la noi în spațiul nostru sacru, iile au semnele ancestrale ale primei scrieri din lume, înainte cu 1000 de ani decât cea sumeriană. Platon care ne dă multe indicii scrie că pasărea Phoenix avea penele colorate în roșu, galben și albastru și iată că noi am preluat aceste culori pentru scumpul nostru drapel pe care atunci când îl vedem ridicat în competiții plângem în emoția iubirii de țară.

Se spune că nu avem istorie!?! Arătați-mi care popor și-a imprimat istoria pe două tone de aur în „Plăcuțele de aur de la Sinaia” devenite „Plăcuțele de plumb de la Sinaia”

Privesc plăcuța cu dacul ducând steagul dacic, având căciula tradițională și simbolicul steag cu cap de lup și trup de șarpe. Privesc Plăcuța în care am găsit noțiunea noastră sfântă –Ardeal-. Studiul lingvisticii comparate mă ajută să devoalez noțiunile. Și este atât de simplu: -ar-deal- adică ar dealul, ar „spațiul mioritic” al lui Lucian Blaga, definit în deal și vale

→ Continuare în pag. 12

François Villon - creatorul poeziei moderne franceze

George PETROVAI

Continuare din numărul
trecut

Toți acești granguri aveau preocupări culturale și se înconjurau de poeți săraci și lingușitori (poreclit ducele-poet, Charles era cu adevărat cult și generos), în ale căror palate

Villon va sta, pe rând, taman timpul de care avea urgentă nevoie pentru refacerea fizică și financiară (bani câștigați cu spiritul său sclipitor sau „împrumutați”).

De pildă, la curtea regelui René, cel care căzuse într-un fel de pășunism și idealiza viața țărănească (în piesetele jucate el apărea ca cioban, iar consoarta ca ciobăniță), Villon compune balada Contrările lui Franc-Gontier, ulterior cuprinsă în Testamentul cel Mare, baladă în care, unicul poet valoros la acea vreme, ironizează viața de la țară, artificializată de versificatori, el pledând cu hotărâre pentru „traiful după plac” și pentru viațuirea naturală.

Iar la reședința din Moulin a ducelui Jean al II-lea de Bourbon, stăpânul ținutului Bourbonnais (din acest ținut făcea parte și Montcarbier, satul unde se născuseră părinții genialului rebel și „de la care își luase numele cu care se înscriesese la Universitate”), Villon este primit, găzduit și prețuit pe baza recomandării făcută de ducele Charles în scrisoarea adresată vărului său. Aici compune Villon povestea Lui Alexandru Machedon și a piratului Diomides, poveste inclusă în Testamentul cel Mare (octetele 17-20), unde (octetul 19) poetul își descrie în felul următor năprasnica viață: „Ce vrei să fac? Așa-i ursită/ viața mea și n-am ce-i face!/ Mă duce pururi în ispită/ și nu mă pot de ea desface”...

Și tot aici, ne spune prefațatorul, în stilu-i demn („lăuda fără ca să fie slugarnic, cerea fără ca să cerșească, era demn fără ca să fie încrezut”), el „împrumută” de la ducele șase scuzi de aur, bani pe care știa că nu-i va putea înapoia vreodată și de care dă următoarea „socoteală” în Jalba îndreptată de Villon

către Monseniorul de Bourbon, pesemne gândindu-se la un nou „împrumut”: „Cei șase franci luați cu împrumut/de mult i-am cheltuit pentru mâncare”.

Dar cu adevărat Villon face dovada uriașului său talent poetic la castelul din Blois al ducelui Charles, unde își petrece, în belșug și prețuire, iarna anului 1457: nu cu Spusa la nașterea Mariei, fiica ducelui, și nici cu De două ori baladă, închinată tot Mariei (cu îndreptățire opinează N. Chirica despre prima că „e «lucrată» și din cauza asta valoarea ei rămânea pe planul al doilea”, iar alții, cu mai puțină îndreptățire, afirmă că ambele balade ar fi, în realitate, închinată Mariei de Bourgogne, fiica lui Carol Temerarul), ci cu senzaționala Baladă a lui Villon – zisă a întrecerii de la Blois, cu care, de altminteri, poetul câștigă concursul de creație din primăvara anului 1458 (concursul a fost centrat de duce pe tema „Cad mort de sete-alături de fântână”) și pe care talmăcitorul o consideră „esența vieții” lui Villon, „o mărturisire a omului trecut prin toate vicisitudinile vieții, o autobiografie, dacă vrei, dar și cu malițiozitatea celui ce mai avea încă puterea de a așterne un zâmbet peste suferință: eu râd plângând și mi-i speranța vană,/ din deznădejdi îi dau nădejdi hrană,/ mă bucur, dar nu aflu încântare;/ sunt tare, dar mai slab decât o pană,/ primit frumos, zgonit de fiecare”.

Greu de spus dacă neastâmpăratul nostru poet se simțea bine în palatele marilor seniori, în condițiile în care se știa foarte puține lucruri neîndoelnice despre viața sa (se spune că, dacă s-ar aduna tot ce se știe cu certitudine despre viața lui, puținul rezultat „n-ar umple mai mult de o pagină”), pentru că biografia sa a putut fi înjghebată în linii mari (cu presupuneri și aproximații) doar din informațiile pe care el însuși le-a presărat în opere. Pesemne că nu se simțea defel în largul său, având în vedere faptul că, după câteva luni (cum spuneam, necesara perioadă pentru refacere fizică și financiară), el o pornea din nou la drum, în căutarea tavernelor și a clienților acestora, femei și bărbați din drojdia societății, în compania cărora se simțea ca peștele în apă și-și cheltuia la repezeală banii (furați sau „împrumutați”).

De exemplu, după lovitura dată în ajunul Crăciunului la Colegiul Navara, el – cu 1200 de scuzi în buzunar – merge frumușel acasă și, în aceeași noapte, așterne pe hârtie cele 40 de octete ale scrierii Dania sau Testamentul cel Mic, cu evidenta intenție de a-și crea un alibi (că, adică, în seara jafului a stat acasă și a scris până dimineață): cu date abil strecurate în cele 320 de versuri, ne face atenți N. Chirica, menite să-i deruteze pe anchetatori (chipurile „n-a părăsit casa unchiului său”) și „împărțind în stânga și în dreapta acele danii imaginare, ironice, pline de subînțelesuri și în doi peri”.

Dar cum se îndoia serios de eficiența acestei

stratageme, tot el strecoară în octetul VI parascovenia cu un amor nefericit, din pricina căruia se îndreaptă spre Angers, pe atunci capitala ducatului Anjou din nord-vestul Franței: „Decât să-ndur așa calvar,/ mai bine fug de-al ei melic./ Adio! La Angiers mă car,/ că eu de doru-i mă oftic,/ iar ea nu vrea să-mi dea nimic”...

Așa că părăsește în grabă Parisul, în timp ce „Daniile sale, multiplicat de Guy Tabarie, sau recitate, fac ocolul orașului” (N. Chirica), și o anume „ritualistică” îi permite să intre în legătură cu una din ramificațiile „Frăției Scoicarilor”, unde stă ascuns, ba chiar participă la lovitură, „împărțind la un loc și binele și răul”.

Căci „Frăția Scoicarilor” era consecința directă a cumplitei sărăcii în care se zbăteau cam toți francezii (nobili, țărani, meșteșugari, foști soldați) după Războiul de 100 de ani (Villon se naște în 1431, anul în care Ioana d’Arc este judecată și arsă pe rug în orașul Rouen), membrii acestei organizații, cu ramificații în toată țara, fiind uniți printr-un țel comun („Ucide, ca să trăiești!”, „Fură, ca să ai ce mânca!”) și printr-un limbaj comun – acel jargon cunoscut sub numele de Jobelin, pe care Villon l-a învățat de la Scoicari și în care și-a scris ultimele șase balade: Vai și amar de cel albit, Și gâdele îi fuse nașul, Pentru seniorii cei lungi de mână, Vă feriiți cu grijă de pârnaie, Când vine pețitorul cu eșarfa și îl face ca să facă fețe-fețe.

În fine, multe s-ar putea spune despre acest uluitor și nefericit poet. Și el chiar merită să se spună cât mai multe lucruri! Bunăoară, s-ar putea discuta cu folos pe seama „revoluției” artistice (limbaj și forme de exprimare), prezentă pretutindeni în opera sa, dar mai cu seamă în Jobelin și în Tânguirea frumoasei Coifărițe, ajunsă la ceasul bătrâneții, unde cu atâta iscusință artistică prezintă jalnica stare fizică a bătrânei („Când goală stau ca-n ceas de nuntă/și văd că sunt așa schimbată,/uscată, gârbă și mărunță,/încep să urlu ca turbată”), încât pe dată gândul te duce la magistralul portret (capodoperă a diformului) pe care Cervantes i-

l face vrăjitoarei în nuvela Colocviul câinilor: „Tățele îi semănau cu două bășici de vacă, uscate și zbârcite, buzele negricioase, dinții încleștați, nasul coroiat și tăios, ochii holbați, capul despletit, obraji scofâlciți, grumazul subțiat și sânii căzuți, pe scurt, era toată sfrijită și împielită”.

Apoi se mai poate discuta pe marginea amorurilor lui Villon, amoruri în care neîncetat a căutat Femeia și n-a aflat-o așa cum și-o dorea, ba mai mult, „Nici nu putea să o afle în condițiile vieții pe care o ducea, în tovărășiile în care se complăcea” (N. Chirica). Unele dintre ele sunt amintite de poet fie în Testamentul cel Mare (Iohanneton, Macée din Orléans, Marion l’Ydolle), fie în Balada frumoasei Coifărițe – adresată fetelor ușoare (frumoasa Mănușăreasă, Blanche Pingelăreasa, dulcea Cârnațăreasă etc.), fie în Danie (Ea, Katherine de Vauselles, Marthe, rotofeia de Margot), toate fiind înveșnicite, cu însușirile și defectele lor, la fel cum el însuși se prezintă cititorilor în diverse ipostaze ale agitatei și scurtei sale vieți (a dispărut fără urmă la doar 32 de ani).

Desigur, nu trebuie omis faptul că, după cumplitele suferințe îndurate în peregrinări și îndeosebi la ocnă, Villon se leapădă în octetul 60 de iubirea femeilor, practic de ceea ce îndrăgise cel mai mult în viață: „Urâsc iubirea și-o blestem/și-o-nfrunt cu sânge și cu pară”...

Închei cu izbutitul elogiu adus de traducător Marelui Damnat și Surghiunit, adică celui care „lasă în urmă o operă nemuritoare, aureolată de acea profundă omenie ce dă creației eternitate și creatorului o permanent contemporaneitate” și pe al cărui mormânt, este de părere acesta, ar trebui inscripționate, chiar cu majuscule, următoarele patru versuri din octetul 165: „Aici, sub prag, zace-adormit,/ ucis de-a dorului săgeată,/ un mic studinte pricăjit,/ François Villon numit odată”.

→ Continuare din pag. 10

și îmi vine să cânt: „Vară,vară, primăvară toate plugurile ară, numai plugul badelui stă în vârful dealului.” Poporul acesta nu a uitat nimic. Și este ușor să descifrezi numele „Iliadei” de Homer

Ilya în franceză înseamnă – se află - Iliia - da, înseamnă se află daci, așa cum știm că se aflau în Troia, în care zeul Apollo era suprem iar poporul român îl păstrează în vrăjitele sale colinde ca – Lerui Ler - da, și rămâne în consemnarea noțiunii daci așa cu Geea zeița Pământului, mama geților, rămâne consemnată în Ge, ea, ia, a. Megaliții imprimă patriei noastre locuri energetice despre care se vorbește tot mai mult, mai ales pe Facebook unde cred că sa mutat centrul cultural al României.

Megalitul de la Șinca Veche din județul Brașov unde

sau găsit cele mai vechi simboluri de pe mapamond au o ogivă ca și cel de la Nămăești, ca și cel de la Colți, prin aceste ogive prin care presupunem că astronomii priveau cerul, își perfecționau cunoștințele astronomice se găsesc ca un element comun care face ca să se lege cunoștințele și să se producă iluminarea cum spunea Constantin Noica căruia i-am promis că voi scrie despre dumnealui, și de curând am fost la Păltiniș împreună cu artista pictor Ramona Pinteș și alcătuim cartea: „Aura amintirilor-poezie și pictură în memoria celui care stăpânea filozofia lumii, o ținea într-un deget, cum sar spune”.

Simbolurile culturii ancestrale, cum am denumit-o devoalează tezaure care trebuie cunoscute de tânăra generație. Simt nevoia ca profesor să limitez cu toată ardoarea pentru introducerea în școli a unor manuale în care să se consemneze bogăția culturală românească.

SINTEZE ANAMNEZICE

Adrian BOTEZ

DORINȚĂ DE PURITATE

grădini lehuze – așteptând sorocul
văzduhul să vădească-n ele Fructul :
în stele-și osteniră Sorții – jocul
Ondine-au reparat – azi – apeductul...

e-un mâl – fecund și verde – pomi
plini de prihană
iar duhuri deșucheate se azvârl la
hrană :
e Mâlul Vieții – Verdele Otrăvii
Ospăț de Vară... - ...vin – deja –
Corăbii...

anahoreții – scuturați de luturi
privesc – scârbiți – vomel grele-a'
humei...
...spre cerul bântuit de Duh și Fluturi

au predicat sfârșit Nesfintei - Ciumei...
...nu vă-nșelați cu Mâzga de Născare :
va ninge Timpul – fără lupanare...

PLOI RÂNCEDE

ploi râncede tot bâlbâie pământul
cu ploi de sânge îi răspunde gândul
s-au cocoțat pe Stâlpul Morții o Pasăre
și-un Nume
iar Clopotul se-nverșunează - acolo - -
n fund de lume

mai vin – din când în când – pe râu în
jos
unelte-a lui Manole – Sfântul Cavernos
meșterii se târâsc – noroiul îi înghite
iar Negru Vodă se îmbată și sughite...

...o - nu-i Sfârșitul - doar amestecătură
de Frunză Alburie – cu Lamură de
Zgură
ridicole mazăgălituri de Floare

cu un Hopa-Mitică – numit „Soare”...
...degeaba te tot zgâlțai în mormânt
Cenzura Presei Morții strivește-orice
Cuvânt...

TERATOLOGIE

broscovenii-nghit lumina și orăcăie la
Lună
templu înglodat în monștri – uitând
lumii să-i dea-arvună
aschimodii trag la dible – să acopere-
infracțiunea
un călugăr scoate coarne – zeii-s trași
în piept – într-una
crengi de melci zornăie liniști – în
palatul de strigoaie
căpcăunică e umbra – și pe toți dracii-
i înmoaie
Talaleu și Paraleu – îmi plătiți voi
datoria
față de Luntraș-Leprosul – mormăindu-
și omilia...

nu-ți căuta în buzunare – dai liber la
crocodili
pui – la un cazan de smoală – Paița -
plus trei edili :
e prea mare-nghesuiala în acest infern
ad hoc

e diluviu-aghezmuiala – ca să-ți
cumperi un biet loc...
...eu mă duc la concurență – cu Serafii
să mă joc...

...uimitoare e iubirea : când îi tragi
două la ceață
dau năvală – peste tine – zeci zeițe – și
o Scroafă!

MATROZII SE SFINȚESC CU FIECARE PORT

Matrozii se sfințesc cu fiecare Port
căci fiecare Port e cu o Mare mai înalt
iar cerul nu e boltă – nu e cort :
e Înșeptitul Voal – tot mai învoalt...

...pe jos – reptilele se-nghit – cu
reciprocitate
iar Vântul Veninos pătrunde-n toate
pe jos e Mlaștina : Matrozii s-au trezit
Agheasma din Corăbii le-a dat Rit !

nu e o bătălie între Jos și Sus :
e hotărârea Răstignirii lui Iisus
ca-mbrățișare pentru Stele – Munți și
Oameni...

...când te oprești din vis – cu-o Luntre
sameni...
...voi – Haită – nu viermuți și nu huliți
ci – triști – priviți Minunea-n care vă
chirciți...

RĂMAS BUN

am plecat :
oameni și dumnezei – să vă ia
dracul - pe toți
deopotrivă !

...acum - chiar de n-o fi nici ea
bună (și n-o merge
strună!) – am – totuși - ALTĂ
locomotivă...

DE VORBĂ CU ROMANCIERUL PETRU POPESCU DIN CALIFORNIA

Anca SÎRGHIE

Continuare din numărul trecut

Anca SÎRGHIE: Totuși în 1971-1972 Petru Popescu este bursier Herder la Viena, ceea ce dovedea încă o dată că tânărul scriitor avea o poziție înaltă în breasla mănuiitorilor de condei din România socialistă. Cutuma cerea ca un deținător al râvnitului titlu să-l recomande. Știu că în 1971 premiul Herder a fost Zaharia Stancu, președintele URSS. Vă mai amintiți în fapt cine dintre premiați v-a recomandat pentru bursa Herder din 1971-1972 și ce s-a întâmplat în anul respectiv la Viena?

Petru POPESCU: Ma recomandat însuși Zaharia Stancu, care, și ca autor și ca politician, vroia să se știe că el promovează nume noi și moduri de scris noi. Viena a fost o mare șansă a dezvoltării mele. Citeam în limba germană, mergeam la orice filme sau teatru interzis la noi, dar mai ales... nu mi era frică să mai fiu spionat ori pârât, așa ca în țară. Am economisit din bursă și am călătorit de la Viena la Londra. Abia atunci am zărit muntele pe care-l aveam de urcat: „engleza literară”, și m-am întrebat în mine, dacă nu de talent, căci de talent nu eram nesigur, ci de ceea ce înseamnă pentru un scriitor the endurance, rezistența mentală și fizică.

Anca SÎRGHIE: Da. Tânărul de atunci Petru Popescu se bucura de un apreciabil prestigiu literar, din moment ce a fost ales supleant al Comitetului Central UTC, așa cum va mărturisi în interviul său dat lui Marius Tucă: „eram un fel de «young player» pe scena politică cea mai înaltă”. Și aceasta, fără să fi debitat pagini de adulare ceaușistă, la modă în acel timp. Pentru cei care nu au citit romanul „Supleantul”, întreb: Care a fost relația ta cu Zoia Ceaușescu?

Petru POPESCU: Am fost prieten cu fiica „faraonului”,

cu sentimentul adevăratei egalități, dar fără să fim intimi. Zoia (căreia părinții i-au dat la naștere numele de botez Zoia pentru că era numele eroinei sovietice Zoia Cosmodemianskaia; Ceaușescu încă nu devenise „patriot”!) – era o ființă de o mare justețe personală și foarte tristă de drumul pe care Ceaușescu împingea România. M-a încurajat textual să fug ori voi fi silit să scriu romane encomiastice despre Ceaușescu/ Ștefan cel Mare.

Anca SÎRGHIE: Puțini scriitori au avut deschiderea ta. Nimic nu îți putea ecrana preocupările literare. Pe scenariul tău se creează în 1972 filmul „Drum în penumbră” în regia lui Lucian Bratu. Ca tânăr scriitor ai experimentat formule diverse, cochetând cu literatura și cu cinematografia, ținând departe orice inhibiție. În 1973 ai publicat „Sfârșit bahic” la Editura „Cartea Românească”, ce va deveni un alt bestseller. Noul roman va fi tradus în limba engleză și suedeză în 1975. Ai strâns articolele risipite în publicații, scoțând volumul „Între Socrate și Xantipa” la Editura „Eminescu”, unde apare și cartea „Să crești într-un an cât alții într-o zi”, șocantă prin chiar titlul ironic ales. Exista în proza ta o anumită insurgență, care plăcea mai ales tinerilor. Cum ai simțit la modul concret bucuria tinerilor de a-ți citi romanele?

Petru POPESCU: Vorbeam cu cititori tineri necunoscuți tot timpul, în librării ori chiar în tramvai! Ca scriitor conștient de impresia ce o pot face, duceam o viață dublă: cea trăită în jurul Uniunii Scriitorilor și cea pe care o exploram eu singur, uneori mărturisind cine eram, alteori nu, cum am spus, în librării, pe străzi, la școli, în expoziții. Până și pe plajă la Mamaia am făcut odată o lectură publică din „Să crești într-un an cât alții într-o zi”! Deci, eram supapa tinerilor și ei erau supapa mea.

Anca SÎRGHIE: Este exact ce simțisem și eu, dar acum așteptam confirmarea ta. Ai vizitat America de Sud, călătorind ca ziarist într-o delegație a lui Nicolae Ceaușescu și unele impresii vor fi valorificate în romanul „Supleantul”, o carte pe care ai purtat-o în visul tău 30 de ani. Ajuns într-un asemenea anturaj, ți s-a sugerat că ar trebui să scrii și romane istorice în care să evoci figuri luminoase ca Ștefan cel Mare sau Mihai Viteazul, ajungând și la personalitatea lui Nicolae Ceaușescu, cel care tocmai în acel moment avea pretenția că are puterea de a determina cu prestigiul lui internațional situația politică a unor state din America de Sud. O asemenea falsă perspectivă te-a descurajat, convingându-te că de acum libertatea scrisului îți va fi tot mai îngădită. Cât a fost rațiune lucidă și câtă întâmplare în decizia de a părăsi țara?

Petru POPESCU: Da, am văzut America și m-am simțit ca acasă în ea. Dar regăsirea ca scriitor, deși aparent rapidă, a fost grea și dureroasă. Am fost scenarist înainte să revin la proză, am scris și regizat un lung metraj artistic produs de Robert Redford și de studioul Fox. Au fost multe peripeții! Indiferent de ce satisfacții oferă filmul, dacă ești făcut pentru proză, te vei întoarce la ea. Consider că, deși am fost întâmpinat cu generozitate la

primul meu film în engleză, „Death of an Angel” (Moartea unui Înger), atât ca autor de romane, cât și ca scriitor european, inima mea rămăsese la roman. Când am publicat cartea „Amazon Beaming”, am simțit că pariul meu cu limba nouă a fost câștigat. Trebuie să știți că „Amazon Beaming” a fost scena-rizată și jucată pe Broadway, sub titlul „The Encounter”. Și în prezent cartea continuă să trăiască: negociem în aceste zile să vindem drepturile de film. Era anul 1991. De atunci, o carte la fiecare câțiva ani.

Anca SÎRGHIE: Ai o familie frumoasă. Locuiești în Beverly Hills. Succesul literar în America este greu de dobândit ca emigrant. Este cunoscută o scrisoare a ta din 1998 către cititorii români: „Pentru cei care cred că mi a fost ușor, cum au crezut și când scriam în România, aș vrea să le fi putut arăta seria de birouri înguste, improvizate și prost luminate, în care am lucrat un bun număr de ani înainte de a mă afirma ca scriitor american. Mormanele de pagini scrise care nu au fost publicate și care nu vor fi publicate niciodată. Raftul special de dicționare. Și, mai ales, aș vrea să le arăt interiorul minții mele, în care un om atât de spontan și de nerăbdător ca mine a trebuit să și dezvolte o cruntă disciplină, ca să se poată ridica prin scris aici, în America. În același timp, trebuia să cresc doi copii, să apăr stabilitatea unei familii de crizele și «noaptele de conștiință» prin care trece oricare adevărat artist”. Realitatea este că ai făcut bani frumoși ca scenarist la Hollywood, dacă aș aminti numai faptul că actorul american Robert Redford te a invitat la un seminar al său, propunându-ți să valorifice scenariul tău pentru filmul „Moartea unui înger”, pe care el dorea să îl producă, luându-te chiar ca regizor. Iată un succes sigur al tău. Te întreb: Cum ai reușit? În ce sens al cuvântului „recenzie” - s au scris 2000 de recenzii la cartea ta „Almost Adam” performanță absolută pentru care orice scriitor te ar invidia?

Petru POPESCU: Nu mă pot plânge de succes. Cel din România e cunoscut, nu i așa? Cel din Occident se raportează la multe tipuri de public, în numeroase limbi, începând cu engleza, dar e mai puțin cunoscut românilor! Păcat! Cartea „Revelație pe Amazon” (Amazon Beaming), o poveste adevărată, a fost publicată de editura „Viking” în 1991. A devenit bestseller, fiind tradusă în peste zece limbi. Povestea descoperirii unui trib amazonian necontactat și, apoi, a descoperirii izvorului prim al fluviului a fost dramatizată în 2017, adică la mai bine de treizeci și cinci de ani după apariția cărții, de teatrul „Complicité” din Londra, sub titlul „Întâlnirea”. Dacă mai poposim asupra aceluși eveniment, trebuie precizat că „Întâlnirea” a fost premiată la festivalul regal din Edinburgh – eram în sală – și a făcut turneu, apoi, în toată lumea: Broadway, – eram în sală –, Paris, Moscova unde am călătorit gratuit prin chiar contractul semnat, teatrul „Wallis Annenberg” din Los Angeles, – eram în sală –, teatrul „Barbican” din Londra, Germania, Australia... Ce mai, succes planetar!

Și acum reversul medaliei: niciun teatru românesc, după știința mea, n a invitat spectacolul acesta în

România; nu s a scris deloc despre spectacol sau despre carte. Este ca și cum n ar fi fost! Am alte exemple: „Almost Adam”, bestseller declarat în „New York Times”, tradus în 28 de limbi, cu drepturi de film vândute la studioul Fox. Ei bine, n am primit nici măcar un telefon de la vreun atașat cultural român. Afară de Marius Tucă, ce jurnalist român de vârf a fost impresionat? Nimeni! Îi mulțumesc încă o dată criticului Dinu Bălan pentru cartea „Petru Popescu prins în istorie”, teza sa de doctorat, o carte îndrăzneală nu doar prin unicitatea ei critică. De ce mă doare această inerție? Pentru că temele mele sunt de durată, altfel n ar fi ajuns pe Broadway trei decenii și mai bine după publicarea unei cărți! Când un autor scrie de durată, aceasta se răsfârge mult și asupra culturii matcă, iar meritul meu e că am lărgit orizonturile, oricând, oriunde. De altfel, o să vedem cum va fi primit romanul „Potopul”, pe care tocmai îl finisez. Deci, succesul e nu doar să fii publicat și cunoscut, ci înțeles. Știu că scrisul meu a suscit mulță competitivitate, dar și invidie, iar restul tăcerii, în cazul meu, în cazurile altora, vai, el este din inerția balcanică, de care mereu ne plângem, însă n o biruim niciodată. Cine știe? Poate că lucrurile se vor schimba...

Anca SÎRGHIE: În lucrarea de doctorat din 2016 a Mariei Miruna Ciocoi Pop, „Exil, identitate și imaginar în opera lui Petru Popescu și Jeffrey Eugenides”, despre care tocmai mi ai mărturisit că nu ai cu-noștin-ță, se pornește de la premisa că este vorba despre „Petru Popescu și Jeffrey Eugenides, primul refugiat din spațiul restrictiv al României comuniste în Statele Unite, cel de al doilea provenind din spațiul cultural grec și aclimatizat în Statele Unite și ulterior în Germania. Deși au adoptat statutul de exilat din motive radical diferite, cei doi autori împărtășesc totuși câteva trăsături cheie: ambii tratează statutul de exilat ca pe un modus vivendi și ambii reușesc să își creeze noi identități și orizonturi spirituale din această aparentă izolare socio-culturală”. Se propune o paralelă între Petru Popescu, autorul romanului „Girl Mary”, și Jeffrey Eugenides cu cartea sa „Sinuciderea fecioarelor”. Este destul să deschidem unele istorii literare românești, pornind de la George Călinescu, și constatăm că aparțin literaturii naționale doar scriitorii care viețuiesc între frontierele României. Întrebarea mea este: Te ai considerat scriitor român când ai reputerat succes cu primele romane apărute în țară și, apoi, scriind în limba engleză, ai devenit scriitor american?

Petru POPESCU: Eu m am simțit scriitor internațional devreme: de la primele traduceri în alte limbi, ocazionate de „Prins”, primul meu roman. Acest scriitor internațional l am avut în mine întotdeauna, indiferent în ce limbă scriam. În engleză, miza e mai mare și riscul e mai mare. Aveam mereu în cap multe subiecte: dacă nu le aș fi scris în limba engleză, ar fi rămas nescrise ori necunoscute în lume. Dar scrisul în limbi mai circulante e vechi de când lumea. Ce mă miră e că sunt nedreptățit ca scriitor nu de cititori: ei nu m au dezamăgit niciodată ori eu pe ei. Dar mi se spune că nu sunt prezent în... „Istoria critică a literaturii române”. Argumentul: eu nu mai sunt scriitor

român, ci numai american. De ce? Cu scrisul meu, am adăugat atâta prestigiu și notorietate țării mele natale. Fie și numai pentru aceasta aș fi meritat să fiu inclus în istorii literare din România. Spuneți ce vreți despre literatura mea, dar ea e modernă și scrisului românesc nu i ar strica să aibă mai mulți profesioniști ca mine.

Anca SÎRGHIE: Ți aș aduce un contraargument, anume că Alex Ștefănescu, mai receptiv la noul epocii prezente, ți a rezervat un loc deosebit în „Istoria literaturii române contemporane 1941-2000”, apărută în 2005, unde face punctuale trimiteri la stilul tău românesc în cărțile cele mai reprezentative. După ce toate dicționarele deceniilor socialiste te au omis sistematic, mai contează o sinteză anume, fie ea semnată și de Nicolae Manolescu?

Petru POPESCU: Da, contează, pentru că mă interesează principiul. Când aflu că în „Istoria critică a literaturii române”, publicată în 2008, nu sunt prezent, mă întreb: De ce? Toți „marii fugiți” sunt prezenți. Eugen Ionescu, desigur. Am pus România pe hartă măcar atât cât Eugen Ionescu (care, de fapt, a pus pe hartă Franța lui interioară!). Unde e probitatea critică? Așa, dar aceasta istorie critică e scrisă de Nicolae Manolescu? Ei, atunci știi, și știm de ce. Mai concret, Nicolae Manolescu în „Istoria critică a literaturii române” nu pomenește numele meu decât în trecăt, la două pagini, pe când lui Emil Cioran, Eugen Ionescu, cel născut în Franța unde a făcut liceul, și Panait Istrati le consacră comentarii generoase, deși ei au scris cea mai reprezentativă parte a operei lor în altă limbă decât cea română. Polonezul Joseph Conrad, născut în Ucraina, a scris romane în limba engleză. Exemple destule sunt cu indieni, greci etc. Literatura internațională nu mai este o curiozitate, ci o realitate.

Anca SÎRGHIE: „Exilul”, care are fațete diverse de la cel geografic și social, până la cel cultural sau personal, a fost identificat cu „diaspora”, ele solicitând o nouă accepție a noțiunii de „acasă”. Ce opinie ai despre aceste concepte care îți jalonează viața?

Petru POPESCU: Noțiunea de „exil artistic” e falsă, feudală și cioraniană. De ce să fie o tragedie să intri, ca și atâția, inclusiv Cioran, într-o lume mai mare? Această perspectivă învechită a războiului rece trebuie respinsă, cu hotărâre, dar și cu umor. Eu nu m-am simțit niciodată exilat, când în fapt am devenit coleg cu William Styron, celebrul romancier american, care a citit romanul meu „Întoarcerea”, cu povestea revenirii la București și la Praga, după 18 ani de străinătate, și mi-a trimis o scrisoare, încântat de această carte. Nu doar eu eram lăudat ci și România, care avea o cultură egală cu cea a Americii, una interesantă, indiferent de politica nefastă pe care nu o merita poporul nostru.

Anca SÎRGHIE: Nu voi invoca un caz clasic, cum este cel al lui Franz Kafka. Aș semnala situația romanului „Penultima călătorie” a scriitoarei Alina Diaconu din Argentina, subiectul fiind legat de mediul socialist românesc, ca și tipologia. Cartea a fost tradusă din spaniolă și în limba română, astfel că ea circulă acum lejer în mediul nostru național. Despre opera autoarei se realizează teze de doctorat în România, ca și în America,

exact ca în cazul tău. Alina Diaconu ar putea oare să primească un nou statut, acceptată și în literatura noastră pe baza temei și tipologiei unor cărți ale sale, unde sunt referiri la România? Exemple sunt numeroase. Hai să o luăm înaintea criticii literare, ce are misiune de a face asemenea evaluări, ca să te întreb: Care apreciezi că este personajul cel mai reprezentativ și unic între toate din cărțile scrise în limba română? Dar din romanele create în limba engleză pe care personaj îl iubești cel mai mult?

Petru POPESCU: În cărțile scrise în limba română, inginerul din „Prins”, tinerii care și fac armata din „Dulcea ca mierea...” și eu însumi din „Supleantul”. În cărțile în limba engleză, exploratorul Loren McIntyre din „Amazon Beaming”, și eu însumi în „The Return”.

Anca SÎRGHIE: Consider că destinul tău este în același timp excepțional și reprezentativ pentru tipul scriitorului internațional de succes. Accentuez ideea că în calitate de autor, prin traduceri, le ai dat romanelor tale scrise în limba engleză șansa să circule liber și în spațiul matricial românesc. Socotești că este corectă departajarea romanelor românești de cele redactate în limba engleză, pe care le ai tradus și în limba română cu promptitudine? Este bine ca istoria literaturii să le diferențieze de baza criteriului lingvistic? Sau pe viitor ar trebui aplicată o nouă optică, tocmai pentru că s-a schimbat fundamental contextul tehnic și politic în epoca globalismului, în care valorile culturale au o nouă circulație?

Petru POPESCU: Publicul meu continuă să mă citească. A făcut o chiar și atunci când cărțile mele erau confiscate. Expresii din „Dulce ca mierea e glonțul patriei” circulă și astăzi în viața militară, inclusiv acest titlu de carte. În armata română expresia „glonțul patriei” a făcut carieră. Când am revenit prima dată în România după Revoluția din decembrie '89, la hotel era coadă, deși eu nu anunșasem vizita. Cu „Supleantul” am făcut un turneu prin Transilvania, unde am explicat că nu mi-am manifestat fidelitatea față de niciun partid. Literatura beneficiază în prezent de avantajul circulației pe internet, care o ajută să pătrundă în alte zone, mai internaționale. Conștiința mea este împăcată că eu nu am făcut ceva trecător. Sunt convins că partea românească a scrisului meu nu este inferioară celei în limba engleză. De ce? Pentru că i-am asigurat șansa de a circula. În principiu, împărțirea operei pe limbi diferite e nenaturală. Slavă Domnului, numărul cititorilor români care mă citesc și în limba engleză crește.

Anca SÎRGHIE: Mulțumesc, stimate domnule Petru Popescu, pentru opiniile pe care ni le ai comunicat. Sunt convinsă că ele vor fi puncte de plecare în viitoare debateri teoretice, pentru o mai dreaptă situație a literaturii diasporienilor români în raport cu patrimoniul național, acum la început de secol al XXI-lea, când sunt necesare unele mutații și reconsiderări.

Dialog consemnat telefonic de Anca Sîrghie în 10-25 iulie 2022

Între două lumi

Gruia COJOCARU

Țăranul sau, mă rog, ce-a mai rămas din el după industrializarea forțată din secolul trecut și mirajul vestului din secolul actual nu iubește orașul. Vine la „târg”, se adapă administrativ sau medical, face două-trei cumpărături și-o ia din loc. Bătătura lui, ograda cea de toate zilele, îl cheamă să-i dea combustibil întru Viață. Presiunea e mai aspră pentru bărbați, mai mereu când o familie din rural explorează orașul în scopuri mai mult ori mai puțin lucrative, aproape de fiecare dată capul familiei dă semnalul plecării.

– Hai femeie, c-avem treabă! deși urgența e la fel de acută precum vizita la o bodegă

oarecare, dispusă să-i îngăduie tolerant absența. Dacă însă e nevoie să se cufunde mai multe ceasuri în substanța urbană, bătând pietrele la pas fără nicio bătaie de cap, când se întoarce în spațiul de baștină țăranul e mai epuizat ca după o zi întregă de ridicat bușteni în pădure. Către sfârșit de octombrie, în an de grație 2022, am pornit spre Iași. Cu noaptea-n cap, ca tot țăranul cât de cât autentic. Drumul era destul de liber, iar cariile din asfalt puteau fi evitate mai lesne. La Prăjeni, pe la orele 6, după o curbă în ac de păr, o vacă din smoala nopții coborâtă îmi taie calea. Frânez brusc, mașina urmează o mișcare sinusoidală, la instinct, scutindu-mă de un sărut matinal. Într-un alt context, contopirile de dimineață mi-s destul de prietenoase, dar „jivina” că-i respectam vârsta venerabilă, m-a târât prin grija GPS-ul până pe Strada Albineț, din Cartierul Țicău. „La fix, mi-am zis!” entuziasmat că voi revedea ultima destinație din epoca în care Iașul era și al meu. Deși trecuseră aproape trei decenii, străzile au rămas neschimbate. Mint, totuși, craterile din asfalt dobândiseră o adâncime necunoscută odinioară. „Da, în Iași totul e profund!” constatam cu gândul la baia de ulei a motorului, care se încăpățâna să rămână intactă la atingerile deloc delicate, când o roată din față plonja în hăul din asfalt. „Minunat, clasică marcă românească de infrastructură rutieră – recunoscută european și un argument pentru Schengen – menită să-l seducă pe turistul doritor de a dezlega inefabilul din spațiul Bojdeucii lui Creangă!”

– Hai, lasă ironia, că doar nu ți-a luat nimeni „boii de la roate”! îmi șoptește muștrător, prin dedublare, un spiriduș. O las așa, îmi rezolv iute treburile ca un drumeț de treabă, pun „jivina” la odihnă într-o parcare dubioasă pentru-n țăran așezat și-o iau la pas. Mă învârt pe la

Palatul Culturii”, îl salut pe Ștefan, mă smeresc la Trei Ierarhi și la Mitropolie și-ajung în „Piața Unirii”. Cuza e tot acolo, porumbeii îmi ciugulesc din palmă ca pe vremuri, hotelurile îmi trimit ecouri fierbinți din cearșafuri transpirate, dar ceva lipsește și nu pricep ce anume. Intru într-o librărie – Humanitas. Michel Houellebecq îmi zâmbește dintr-un ungher, scump... „Anihilare”, 59,90 lei – cam mult pentru-un țăran cu greutatea numai de el știute. Dar, fie!

– Măcar pentru nedreptatea care ți s-a făcut și anul acesta, maestre, și tot mă solidarizez cu tine! Ești un scriitor nobil și fără Nobel! Dau să plec, după o discuție amicală cu librarul, un gălățean simpatic, pasionat de estetica urâtului. Îl zăresc pe Saramago. Bătrânul Jose parc-ar plânge, când mă depărtez de „Eseu despre luciditate”.

– Era un truc, maestre, sărbătorim 100 de ani de la nașterea ta, cum să te părăsesc?! Rămâi cât mai trăiesc prietenul meu! Cu două cărți în rucsac, energizat, alunec pe „Lăpușeanu”, o stradă care, dacă n-ar fi violată prea des de Dorel Fulgerul, ar zugrăvi un strop din esența orașului. Anticariatele. Legate surd de povara culturii, anticariatele sunt mărturia unui timp care cere să-și reverse tributul de aur în alte mâini.

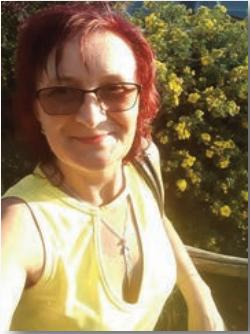
– Fac munca asta din '93, mi-a zis una dintre cele cinci doamne, care trudeau la salvarea cărților. Cei care vând sunt, de regulă, tineri care-au primit în dar cărți ori le-au moștenit și nu le mai consideră necesare și mai sunt vârstnicii, care ne roagă să le preluăm cărțile, deoarece, spun ei, copiii și nepoții nu citesc...

Am ridicat din umeri, am înclinat capul, mulțumind pentru mica destăinuire și-am urmat artera selectă a Iașului spre Dealul Copoului. M-a întâmpinat suveran „FUNDAȚIUNEA UNIVERSITARĂ REGELE FERDINAND I”, acolo unde, odinioară, trona sigla Bibliotecii „Mihai Eminescu”. Trebuie să precizez că, dacă erai suficient de meticulos, pe aceeași clădire găseai scris – cu litere abia atinse – Biblioteca Centrală universitară „Mihai Eminescu”. Mărturisesc că n-am gustat retrogradarea numelui Poetului Național, cu atât mai mult cu cât Clădirea Fundației Regele Ferdinand I s-a construit la câțiva ani după moartea monarhului, iar toată zona Copoului respiră prin două personalități emblematice – Domnitorul Alexandru Ioan Cuza și Poetul Mihai Eminescu. Restul, inclusiv Ferdinand, intră la și alții! La Universitatea lui Cuza totul părea neschimbat. Trei benzi gigantice alb-albastre, ancorate la intrare, vorbeau de „Zilele Universității Alexandru Ioan Cuza din Iași”, instituție fondată acum 162 de ani. Studenții care se perindau, unii stresați, alții relaxați ori zgomotoși transmiteau energia pleneră a tinereții. Plus eternitatea. Lângă statuia lui Kogălniceanu, o blondă cu profil slav, într-o fustă care-i acoperea o treime din coapse îl obligă pe țăran să privească fix, agasant. Tânăra observă laserele dilatate violent, surâse imperial și se pierdu în tramvaiul sosit din senin. Țăranul zâmbi sterp și-și continuă deplasarea. Parcul Copou își dezlega stins aromele. Frunzele păraseau arborii în ultimul bal al toamnei. Eram

→ Continuare în pag. 19

TOTUL SE TRANSFORMĂ ÎN IUBIRE

Petronela APOPEI

Pablo Neruda spunea: „Te iubesc fără să știu cum, sau de când, sau de unde. Te iubesc pur și simplu, fără complexități sau mândrie. Te iubesc pentru că nu știu altă cale.” și se pare că același lucru îl afirmă și poetul Mihai Merticaru în volumul de sonete „Brâul Afroditei”, apărut în 2020 pe spezele Editurii „Rafet” din Râmnicu Sărat, în urma unui concurs de manuscrise.

Pornind în forță lirică (sub auspiciile unor versuri ale lui Nichita Stănescu: „Vino tu, cu tine toată / ca să-ntruchipăm o roată / vino tu, fără de tine, ca să fii cu mine, mine!”) tematica iubirii țâșnește ca un vulcan fără zăgazuri, care pătrunde în fiecare particică de suflet: „Nu poți trăi frumos fără iubire, / Nici să te bucuri, nici să zbori, / Nici să simți tumultul ce îți dă fiori / Și-ți luminează întreaga fire.” (Sonetul iubirii I).

Într-o lume în care iubirea a devenit ceva desuet, este cea mai mare realizare să descoperi iubirea, să o trăiești, să ființezi în ea și pentru ea. E poate un ideal, ceva pe care unii oameni nu știu a-l descoperi și trăi niciodată.

„La început era Cuvântul, și Cuvântul era cu Dumnezeu, și Cuvântul era Dumnezeu. El era la început cu Dumnezeu.” (Ioan 1:1 – 14), iar de aici totul a pornit din dragostea lui Dumnezeu pentru oameni. Făcându-i după chipul și asemănarea Lui, i-a înzestrat cu Cuvânt, cu suflu de har divin și creație, ajutându-i către înălțarea prin Iubire. Poate, poezilor, Dumnezeu le-a dat mai multe daruri, inclusiv acela de a mișca suflete prin forța intrinsecă a poemului scris.

Cu sufletul prins în albastrul divin, Mihai Merticaru cuprinde în sufletul său o bogăție de sentimente, de emoții, vizând iubirea sub toate aspectele sale, pornind evident de la ideea creației și a Creatorului, dar care atinge și croirea propriului destin (pornit tot din iubire): „Iubește toate ce te înconjoară / Și-i mângâiat de lumina solară, / Că Dumnezeu îți va întinde o scară! // Forțează clipa întâlnirii astrale, / Închină-i vieții fierbinți osanale, /

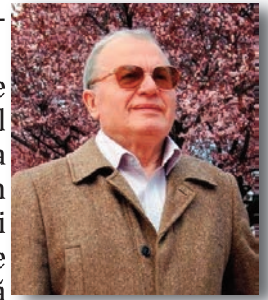
Ciopleşte-ți prin stâncă propria-ți cale!”

Cu un număr de 78 de sonete aflate în două secțiuni: „Brâul Afroditei” și „Simfonia gărgăunilor”, volumul poartă un titlu interesant (care dă și subtitlul primei părți) și care semnifică cea mai frumoasă descompunere a apei sub lumina soarelui, curcubeul. Asocierea curcubeului (ce conține cele mai plăcute culori) cu Afrodita, zeița frumuseții, nu poate anunța decât o desăvârșire prin creație a sufletului plin de frumos, suflet pe care nu se sfiește să-l devoaleze în fața cititorului.

Precedând mesajele poetice transmise, nu poți decât visa la ce e mai frumos în lume. Și ce e mai frumos decât iubirea? Nimic, iubirea e incomparabilă, ea nu se măsoară, nu se cântărește, e unică și desăvârșită. Fie că e vorba de iubirea față de Dumnezeu („Zidește-n mine inimă curată, / Cu-a Ta prezență vino și mă-mbată, / Să-mi fie clipa binecuvântată! // Preasfântă Treime, mă închin Ție, / Primește-mă-n a Ta împărăție, / Dar trupul lasă-mi-l în draga glie!” – Sonetul smereniei) de patrie („Pământ milenar, scumpă Românie, / Dospește sângele-n țărâna-ți sfântă, / Al inimi-mi arbore se frământă / Bine-mplântat în generoasa-ți glie! / ... / Coroană de regină maiestuoasă! / Nu doar un centenar pe frunte-ți dalbă, / Milenii sute să le porți în salbă!” – Sonetul României milenare) de satul românesc („Fărâma de astru, satul vibrează / Plin de miresme și de pomi foșnitori, / Cu fructe coapte, rarissime comori, / Fiece clipă, altă ipostază.” – Sonetul satului românesc) poetul știe să așeze frânturi de suflet în fiecăre vers.

Iubirea incandescentă are un loc aparte în poezia lui Mihai Merticaru. Este văzută în ipostaza serafică, îngerească a iubirii care are conotații divine, cuvântul provenind din spectrul liric al sferei înalte, dar care se interferează cu ipostaza telurică, pământescă a ființei umane (iubirea ardentă, pasiunea incontestabilă): „Seraficul tău chip m-ademenește / Cu ochi de foc, coapse mișcând agale, / Să mă închid în temnițele tale, / Să-mi ogoiești inima în clește, // Să-mi ceri apoi să înalț osanale, / Să intrăm amândoi într-o poveste, / Să mă supui la fel de fel de teste, / Să ardem de bună voie-n furnale. // Nu am voință să mă împotrivesc, / C-așa e datul, plânge dor după dor / Și yin cu yang de când lumea se-ntregesc, // Nimic nu-i nelegitim ori nebunesc. / În orice anotimp și-n orice decor, / Sunt ferici dacă pot să te ador.” (Sonetul unui dat).

„Datul”, sortitul, predestinatul este un instrument

al destinului, este acela hărăzit să întregască sfera iubirii, fără echivoc.

În sprijinul iubirii poetului se află muza, călăuzitoare creației, scânteia ce aprinde focul: „Steluță dulce, fără de prihană, / Din ce constelație ai răsărit, / Lucire siefie de mărgărit, / Visată, ispititoare Nirvană? // A ta blândețe-i ocean nețârmurit / Și virtutea, a templului coloană, / Cea făcătoare de minuni icoană, / Că întâlnirea noastră s-a nimerit. // Vrăjitu-m-a-ntruparea-ți adorată / Și te-am sorbit cu lăcomia-n priviri / Cum nu s-a mai întâmplat niciodată. // (Erai frumusețea întruchipată!) / Din îndepărtatele nemărginiri, / Mi te-a trimis Dumnezeu să mă inspire.” (Sonetul primei muze).

Femeia, iubita, cea care e și muză, perechea primordială, este văzută în mai multe ipostaze: iubita („Iubito, m-am gândit să-ți scriu un sonet, / Dar tu ești chiar a lui întruchipare, / Perfecțiunea-n față îmi apare, / Alături, armonie de menuet. // Obrazu-ți parcă e spumă de mare, / Lumina din ochi, culori pe șevalet, / Că Domnul este și pictor și poet, / Portretul tau asemănare n-are. // Ochii-ți rimează cu soare și lună, / Pletele galbene, grâne pe glie, / Buzele, cu aurora, consumă // Și inima în violină strună. / Povestea ta, o euharistie, / Întreaga-ți făptură, o poezie.” – Sonetul iubitei), silfida („Pe când mi-erai și înger, și mandală, / Erai și pod, și apă, și lumină, / Erai ispititoare și calină, / Eu debusolat, tu fără rivală.” – Sonetul unei silfide), fântână („În sufletul tău săpat-am fântână / Și am descoperit o apă vie, / Magie,

muzică și poezie, / Posterității în veci să-i rămână” – Sonetul unei fântâni), zeie, e femeia prin excelență („Sonetul meu l-am închinat femeii, / Că asta-i prima, marea lui menire, / Să urce-n slavă clipa de iubire / Pe care au eternizat-o zeii.” – Sonetul iubirii II).

Orice atinge pana poetului se transformă în iubire („Ai fost zidită pentru nemurire, // Enigmele îți sunt marile averi. / Ocean de dorințe e-ntreaga-ți fire, / Tot ce atingi se prefacă în iubire.” – Sonetul iubirii III). Recurgând la motto-uri ale unor celebrități (Nichita, E. Dickinson, B. De Ventadour, Shakespeare, Omar Khayyam, Kant, Eminescu, R. Stanca) poetul le dezvoltă cu minuțiozitate ca să evidențeze frumusețea versului de iubire. Într-o lume imperfectă, perfecțiunea iubirii aduce lumina în sufletul celui care scrie, dar și în al celui care citește.

„Brâul Afroditei” înconjoară cercul iubirii, strângând în el cele mai curate sentimente omenești, iar poetul Mihai Mercicaru a știut să provoace iubirea către iubire, către înălțare.

„Numai dragostea noastră stă dreaptă / În bătaia vântului și așteaptă” spunea Radu Stanca, iar volumul acesta stă drept și așteaptă cititorii să-i descopere plenitudinea iubirii ce stă așezată cu minte și cuminte aici...

Înalță-te în Lumină, cititorule!

→ Continuare din pag. 17

martor la ultima desfrunzire a teiului magic. Cât digeram zâmbind filmul unui amor consumat pe vremuri în inima parcului, într-o noapte tropicală, un grup de elevi sosiți din Vălenii de Munte se fotografiau îmbrățișând Teiul lui Mihai Eminescu. Un profesor se căznea să puncteze momentul:

- Vedeți, dragii mei, lașul e plin de tei! Vă dați seama ce miresme sunt în iunie, când înfloresc?

- Da' nu-i și casa lui Eminescu aici? Întrebă un vlăjgan molfăind o shaorma.

- E la Ipotești și acolo e un tei mare! îl informă profesorul.

- Acolo-i lacul, zise o fetișcană deșirată, căzută parcă din bibliotecă.

- Da, da, acolo-i lacul! repetă profesorul încurcat.

- Habar n-are, bate câmpii! observă încet o profesoară din grupul prahovean.

În plan îndepărtat, un băiețuș măsliniu, de vreo 12-13 ani, încerca să citească inscripția de pe un bust de piatră:

- V,E,R,O,N,I,C,A M,I,C,L,E – VEERO, VEROO...Ă, VERONICA M, MII...Î...

- Veronica Micle, fraiere! îi zise un coleg din preajmă.

- Ia să vedem cât a trăit? continuă ciocolatiul, fără să

țină cont de sarcasm. 1850 de ani, mamăăă.

- 1850 – 1889, 39 de ani a trăit, bă!...

Soarele dădea semne de uzură. Am luat-o din loc, încet, cu o senzația de lipsă care-mi inunda măruntaiele. Încetasem să mai fiu captiv, dar mă simțeam deposedat, împuținat când am ajuns la mașină. „Jivina” m-aștepta la umbră, posomorâtă. Drumul îndărăt spinteca apăsător amurgul. La Prăjeni, vreo jumătate de oră m-am delectat admirând cireada de vaci, care a măturat domol strada pe câțiva kilometri.

- Hai, cucoană, dă-i drumul, treci peste ele! o îndemna ironic unul dintre vâcarii satului pe femeia de la volanul mașinii din fața mea. Individul era insistent, iar femeia, iritată, a început să claxoneze prelung. Nimic, dobitoacele își urmau ritmul de melc, în vreme ce coloana de mașini își sporea dimensiunea. Eiii, dar s-a sfârșit totul la Câmpeni, un sat parcă pustiu, care ne-a salvat discurile de ambreiaj de prăjeala din Prăjeni.

Apoi a venit Flămânziul, cu drama transformării satului în oraș, Copălăul, cu farmecul plin al usturoiului, Botoșaniul cultural, dar fără oportunități economice și, la final, Lișna.

Țăranul a intrat în ogradă, a rupt de pe o ramură un măr atins de corzile lunii și a mușcat adânc.

COLAJ LIRIC

Poezia Săptămânii ITHACA

Germain Droogenbrood

UN NEROD

Legenda spune că a fost odată un om
nerod
care trăia numai cu gândul la el
însuși,
pe nimeni altul nu ajuta,
și nimănui nu dădea socoteală.

În urma sa rămâneau drumuri
complet pustii.

Bătătorite, degetele sale, se potriveau
cu inima întărită,
brăzdată în dâre negre de ură și de
poftă
ce sufocau orice fel de încercare de
compasiune,
de, vreodată, mila a respirat.

Vânând visuri niciodată atinse,
secură a abătut-o în pădure
crezând că astfel își deschide calea
spre mântuire.

A distrus totul fără judecată
lăsând în urmă doar deșert,
pe unde altădată pădurile înverzeau.
Clădiri semețe, preamărind în van
averile
se înalță pe deasupra speranței
sărăcite.

A distrus vieți, strivite de povara
hulpavei sale patimi de a se înstăpâni.

Tot ce a fost frumos sau drept, el a
zădărnicit,
pentru a-și putea lua partea din
sminteală.
S-a furișat în lumea noastră
și acum trăiește printre noi.

Ann Christine Tabaka, SUA
Traducere: Germain Droogenbrood și
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

NOAPTEA MUNCESC POETII

În Noaptea muncesc poezii,
atunci când timpul nu-i apasă,
când amușește toată larma mulțimii
și când se încheie linșajul orelor:

Poezii muncesc pe întuneric
ca fluturii de noapte, ca o
privighetoare
cu trilul cel mai dulce,
de teamă să nu îl trezească pe
Domnul.

Însă poezii, cu tăcerea lor,
mai multă zarvă fac
decât o întreagă boltă aurită de stele.

ALDA MERINI, Italia (1931 – 2009)
Traducere: Germain Droogenbrood și
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

VORBE STRĂINE

Ce pot să fac
cu toate aceste vorbe
pe care le găsec pe jos în drumul
meu?

Ce pot să fac
cu toate aceste expresii
ce nu pot fi exprimate într-un limbaj
comun?

Le port pe vârful limbii
și, din acest motiv,
nu pot să le pronunț.

Le uit, și toți mă întrebă,
de ce nu le dau drumul
după atâta timp.

Dar ce pot eu să fac,
ce fac cu acest spirit
plin de vorbe străine?

Nu le pot da cuvântul.

ANITA RÓG-BINDACZ, Polonia
Traducere: Germain Droogenbrood și
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Astrale

Ion Iancu VALE

Necesara sosire

vin de departe iubito
cu sufletul plăpând și trupul flămând
dintr-un univers
abia născut încă sosesc
unde am rătăcit fără busolă și hartă
negăsindu-te la nici o poartă
neafându-te în nici o soartă
o, au trecut atâția ani nelumină
de când nu te mai știu
tâmplă firavă de cer albăstriu
de aceea vreau acum tot o gură să fiu
palmele mele să aibe gură
umerii mei gură să poarte
călcâiele mele gură să fie
să nu obosesc devorându-te
vin de departe iubito
dintr-un univers
abia născut încă sosesc
sunt mulți ani nelumină de când
obsedantă te port
ca pe moarte în gând

Decizie

voi pleca în carul meu de foc
într-o noapte albastră
spre Tiahuanaco
unde voi măcina dorul
la morile Soarelui
prefăcându-l în pulbere stelară
cu care îmi voi tămădui
rănile nesomnului
mai apoi inger damnat
voi smulge din chimirul lui Zamolxe
flori de Sângele voinicului
și le voi dărui fecioarelor aztece
bucurându-l pe Quetzalcoatl

Calm nocturn

luna mângâie norii
într-un joc tăcut
și ciudat
pământul strunjește nevăzut
osia universului
nu se aude decât vântul
numărând tatuajele mișcătoare
ale umbrelor
și greierii zimțuind
toarta rotundă a nopții
iar florile dormind
cine știe pe ce parte
se îngeamănă cu visele copiilor

e clipa când se nasc poezii

Umblătorul

Când m-aburcau lupii, nebunii
Și-mi reproșau vechi îndoieli
Reinvocam însemnul mâinii
Și purcedam spre învoieli

Îmi scârțâia a drum călcâiul
Strivit de glezna-mi visătoare
Căci mă muncea, mocnit, tehuiul
Perfidul semn de întrebare

Strălimpede precum izvorul
O lacrimă-mi gema pe brânci
Dar îmi urmam, docil, piciorul
Atras de tainele din stânci

Și-acum se leagănă în noapte
Lămpășul meu de umblător
Mă-mpresură nestinse șoapte
Și duhul blând al munților

Eu merg, și tac, și mă închin
Căci de la vârful începe cerul
Spre care-acced în pas senin
Doar, doar îi voi afla Misterul

Montană

un șoim taie poteci
în largul cerului
și coasa ascuțită
a aripilor lui
cântă lovind curbat
în coiful soarelui
spirale verzi se-nfig
în margini de furtuni
mai cade câte-un zvon
din neștiute lumi
și turme de argint
călcând în iarba densă
adaugă prinos
la pacea grea, imensă

Nostalgie

când steaua nordului
îți apare noaptea de noapte
în vis
și îți auzi călcâiul
tot mai prelung scâncind
când piramidele rezeamă
mai departe timpul
când pomi cu fructe mango
înfloresc ca întotdeauna
și când în toate diminețile
soarele răsare din aceeași parte
ce greu e să știi
că atâtea vapoare
ridică ancora în fiecare zi

PREȚUL LIBERTĂȚII

Anişoara Laura MUSTEȚIU

Este o după-amiază înnegurată din iarna anului 1989 la Timișoara, frumosul oraș capturat de peste treizeci de ani de un regim comunist. Falnicele clădiri din centrul orașului își întind privirea înspre cerul rece, acoperit de norii denși, brumării.

Clădirile sunt umbrite de cenușii cerului, ce se lasă peste chipurile lor mândre, făurite de culturile străine care și-au pus amprenta de-a lungul timpului peste inima orașului.

Lena se îndreaptă spre centru, absorbind din aerul închețat, înfiripat de gânduri tinerești, de vise calde, pure, frumoase. Se gândește la Dan, prietenul ei. Uneori are impresia că îl iubește prea mult. Mult prea mult. Se întreabă cum poate să încapă o iubire atât de puternică, de vie și de nestăvilă în inima ei sensibilă și fragilă... Nerăbdarea să-l întâlnească îi sfredește pieptul. Se vor întâlni la locul obișnuit, în fața la Modex. Apoi se vor plimba prin centru, își vor spune glume, se vor amuza, își vor depăna visele prin ghemotocuri de momente prețioase.

Opera și grandioasa Catedrală i se arată din depărtare ca doi uriași, un tenor și un înger care păzesc acele locuri străbune. Uneori, are impresia că cei doi protectori par să ascundă o legătură tainică, o legătură ce unește în armonie energii enigmatice. În timp ce traversează parcul din spatele Continentalului, de lângă un arbore masiv cu scoarța cenușie, o voce aspră rupe tăcerea:

- Hei, tu!

Lena își înalță privirea. În fața ei apare un bărbat înalt în uniformă verde.

- Stop! Nici un pas înainte! Du-te înapoi acasă!

- Nu vă supărați.. Vă rog să mă lăsați să trec... Trebuie să mă întâlnesc cu prietenul meu în oraș...

Soldatul îndreaptă arma spre ea. Lena începe să tremure. Era obișnuită să vadă soldați pe stradă, dar niciodată, niciunul nu îndreptase arma înspre ea.

-Du-te înapoi acasă!!! răcnește soldatul.

Lena tace. Tremură. Se întoarce și se îndreaptă în altă direcție. „Ce bărbat furios...”, murmură printre gânduri. În timp ce se îndepărtează, îi simte privirea aspră ce o

urmărește, îi străpunge spatele. O ia la goană... După câteva minute găsește o străduță care duce spre centru. Nimeni și nimic nu o pot opri să-l întâlnească pe Dan!

Centrul orașului e plin, neobișnuit de plin și viu în o după-amiază rece de iarnă. Sunete de voci foșnitoare, de cuvinte nedesluite, sunt azvârlite într-o parte și alta de vântul umed, tăios. Lumina cenușie, se perindă neliniștită de-a lungul clădirilor, se lasă peste inima vie a orașului. Oamenii sunt agitați. Unii sunt furioși. Alții par animați. Iar alții stau în grupuri, tăcuți, îngândurați, cu chipuri palide, nefericite. Un copil fuge în jurul Fântâniei cu Pești... Lena îl zărește pe Dan în fața la Modex. Aleargă înspre el. I se aruncă în brațe. Dan o strânge puternic. Astăzi, parcă mai puternic ca niciodată.

- Daaan! Doamne Dumnezeule... Ce se întâmplă? Ce e cu mulțimea asta?

Dan o privește cu căldură. Încearcă să rămână calm.

- Nu știu, Lena, răspunde tânărul cu un zâmbet carismatic.

- Hai liniștește-te. Sunt lângă tine...

Apoi îi sărută buzele calde, obraji roșii, reci..

Dan are un chip frumos, liniștit, cu o privire albastru-verzuie, cu buzele calde, pe care se odihnesc adeseori cuvinte frumoase. Câteva fire din părul auriu se arată de sub căciula albastră, croșetată de Lena în toamnă. E și el agitat, dar își suprimă cu măiestrie tulburarea.

- Lena, sunt lângă tine. Sunt aici, frumoasa mea.

Lena devine moale, pentru câteva momente. Își înfundă bărbia în fularul alb, pufos și își înghesuie mâinile în buzunarele paltonului roșu. Ezită să vorbească. Ar vrea să rămână acolo, în privirea lui caldă, ocrotitoare.

- Hai să mergem la Catedrală, îi spune Dan, luând-o cu blândețe de mână.

Între timp, mulțimea crește, devine din ce în ce mai agitată. Din ea bat noiiane de inimi, nestăvilite, visătoare, răzvrătite. Inimi înflăcărâte de speranța unui trai mai bun, de un dram de libertate. Lena și Dan se strecoară printre ei, se pierd într-un val zbuciumat de tensiune.

Deodată, un tânăr strigă cu putere: „Liiiiibeeeertaaaate! Liiiiibeeeerteeeeate! Liiiiibeeeertaaaate!” Alte voci i se alătură, devenind din ce în ce mai clare, mai puternice. Scandeață. Scandeață cuvinte născute din gânduri demult visate. Un grup de oameni ridică o placardă, pe care e scris: „Noi suntem poporul!”

Lena tremură. Atmosfera o înfricoșează, o emoționează, o animează...

„Liiiiibeeeertaaaate! Liiiiibeeeerteeeeate! Liiiiibeeeertaaaate!”

Vocile cuceresc văzduhul, emană o energie vie, dinamică, izbucnită dintr-un spirit comun, trezit. Lena și Dan înaintează cu greu prin masa deasă de suflete

adunate. Simt că ceva ieșit din comun se va întâmpla. Însuflețiți de evenimente, încep să scandeze:

„Liiiiibeeeeertaaaate! Liiiiibeeeeerteeeeate!
Liiiiibeeeeertaaaate!

Sub norii de bumbac, un grup de copii aleargă chicotind pe scările gălbui de la Catedrală. Lena își șterge o lacrimă ce se i rostogolea pe fața rece și îmbujorată. Emoții. Frică. Speranță. Nici ea nu mai știe ce simte acum. Un stol de porumbei se rotește agitați în aer... De la balconul Operei, un grup de persoane încing atmosfera cu cuvinte rupte din vise seculare. Cuvintele țâșnesc din difuzor, se împrăștie în aer. Par scânteii de foc ce se unifică acolo, cu tensiunea generală. O tensiune încărcată, înflăcărată, înăbușitoare. Din mulțime se scurg priviri încurajatoare, spre cei din jur, spre Operă, spre Catedrală, spre cer. Fapte, dureri, dorințe răstignite izbucnesc din piepturile celor din mulțime, umple golul dintre ei. Îi unește. Glasurile străpung cenușiul cerului. Îl luminează cu speranțe.

Strigătul unui bărbat săgetează aerul: „Atenție! Ne-au înconjurat! Atenție!!! Ne-au înconjurat!”. O voce de femeie țipă îngrozită de la un colț de stradă: „Atenție! Au început arestările!”. Speriați, câțiva se retrag, își caută protecție în poalele clădirilor. Dar majoritatea rămân pe loc. Rămân și continuă să scandeze: „Libertate! Libertate! Libertate!...”

După scurt timp, centrul e înconjurat de soldați și miliție. „Părăsiți locul! Acesta este un ordin!” răsună o voce puternică printr-un difuzor. „Părăsiți locul!...”. În mulțime e forfotă. O forfotă amestecată cu țipete și fluierături dezaprobatore. Unii sunt furioși, alții speriați, unii își îmbrățișează copiii, alții se roagă. Dar nimeni nu părăsește locul. Toți sunt conștienți că nu există o altă cale.

Lena tremură din tot corpul. E cutremurată de mii de fiori, de frică, de frig, de neliniște.

- Lena, vrei să mergi acasă? Dan o strânge în brațe, încercând să o calmeze.

- Nuuuu... Sunt bine, îi răspunde, lăsând de pe buze să zboare o adiere de surâs chinuit.

Dan nu insistă. O cunoaște prea bine. Știe că nu o va putea convinge să cedeze. Lena e curajoasă. Nu l-ar fi lăsat singur în acele clipe tulburi, cutremurătoare.

Momentele ce urmează sunt umplute cu tensiune. O tensiune presantă, năvalnică, clocotitoare. „Mamă, hai să mergem acasă...” suspină vocea plângăcioasă a unui copil din mulțime. Aerul rece și dens e încălzit de respirații calde, de neliniște, de speranțe erupte din inimi vii, neînfricate. După un timp, noi strigăte răbufnesc din ambele părți ale centrului. Oamenii sunt loviți cu bastoane. Femeile încep să țipe. Copiii plâng. Bărbații urlă furioși. Unii rămân, determinați să înfrunte tot ce le ieșea

în cale. Alții fug, își caută adăpost și protecție.

- Lena!!! Haaaai! Într-o mișcare rapidă, Dan o ia de mână și fugind, o trage după el spre Catedrală. Cu orice preț, trebuie să o scoată din pericol. În timp ce se izbește involuntar de cei din față, simte brusc o durere adâncă între umărul drept și gât. Un bărbat îl lovește năprasnic cu un baston. Îl cuprinde amețeala, durerea, furia. Se împiedică și cade în genunchi pe trotuar.

-Daaaaaannnn! Lena începe să urle. Își adună toate puterile, îl trage să meargă mai departe.

Dan se ridică, cu greutate. O forță necunoscută îi dă putere: „Trebuie să o salvez! Trebuie!...” Amândoi fug spre intrarea în Catedrală. Strigătele continuă să umple văzduhul. Strigăte de frică, de furie, de dor de libertate. După câteva minute, ajung la intrarea în sfântul edificiu. Dar porțile sunt închise. Lena se uită în jur, zguduită de scene violente. Un grup de oameni rămân pe trepte, scandând: „Dreptate! Libertate! Dreptate! Libertate!”

Iar tunuri cu apă. De data aceasta, tunurile nu sunt menite să rămână pașnice, ca în fiecare an, la defilarea de 23 august. De data aceasta sunt îndreptate înspre popor. Dar poporul rămâne. Rămâne pe loc, cântând într-un cor larg, încurajator: „Deșteaptă-re române, din somnul cel de moarte/ În care te adânciră, barbarii de tirani/ Acum ori niciodată, croiește-ți altă soartă/ La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani...”. Gaze lacrimogene țâșnesc simultan din mai multe locuri, se împrăștie în mulțime, lăsând dăre otrăvitoare în aerul cenușiu.

Lena și Dan fug de la Catedrală, și se ascund în scara unei clădiri din apropiere. Rămân acolo, ghemuiți lângă un zid albastru, plângăreț. Se face noapte. Sunt amorțiți de frig. Dan simte o durere cumplită în umărul drept. Dar privirile lui emană iubire. Iubire pentru Lena. Visele i se scurg din inimă, grăiesc în cuvinte ce încălzesc momentele reci, plumburii. Lena își lasă fruntea pe umărul lui. Frica îi dispăre. Și durerea lui dispăre, se alină acum în poalele inimii ei. Ca să o liniștească, îi povestește despre iubire, despre visele făurite, despre viața lor împreună, într-un mic colț de rai. Și Lena se regăsește în toate acele vise, în negura trecutului, în neantul viitor. Îl ascultă cu nesaț. Zgomotele și strigătele de afară îi devin din ce în ce mai vagi. Nu o mai înfricoșează nimic. După un timp, adorm surmenați, ghemuiți unul lângă altul. Înspre dimineață, aud focuri de arme ce străpung cerul rece, fumuriu..

Zilele următoare aduc cu ele lupte, suferințe și sacrificii. Destinul unei țări, destinul românilor ia o altă înfățișare. Dar acele zile rămân sculptate pe ziduri de inimi, inimi de români. Mulți dintre ei își vor aminti pe viață, de oameni și fapte.

Notă: În amintirea lui Dan, un prieten drag care și-a pierdut viața pe 17 Decembrie 1989 în centrul Timișoarei.

POEZII ABSURDE

George ROCA

IMAGINE EXTERIOARĂ

EA,
vegană,
costelivă,
anorexică.
O multitudine de cercei:
cercei în urechi,
cercei în nas,
cercei în buze,
cercei în sfârcuri,
cercei în ombilic
și puțin mai jos...

EL,
gras,
carnivor;
supraponderal
skinhead - craniu falusian.
Obraz cu aspect murdar;
neras de trei zile,
ca acei masculi macho,
faimoșii peliculelor violente
de la Hollywood!
Tatuaje,
„Tautau tahitian”,
teribilă invenție!
Epidermă mutilată:
tatuaje pe scalp,
tatuaje pe piept,
tatuaje pe spate,
tatuaje pe membre,
tatuaje pe burtă
și puțin mai jos...
Adam și Amsterdam!

AMÂNDOI,
capete rase,
fără nume,
fără identitate,
fără domiciliu stabil.

Două antonomaze
cu grele jachete de piele
bătute în ținte de fier,
imensi bocanci Doctor Martens
și motociclete Harley Davidson
între picioare!

IMAGINE INTERIOARĂ

I.Q. superior,
Com-pu-te-re!
Cultură cyberpunk,
technopunk
și utopii negative.
Neuromantici,
neologiști inventivi
de limbaje cu noțiuni de argou
și jargoane de tehnică digitală.
Pseudoyoghini,
macho-iști,
rambo-iști,
violenți.
Emo no?
No Emo!
Iubire de avangardă,
sexualitate 3X,
bisexuali,
SIDA,
droguri.

Dumnezeu
a dispărut pentru voi.
Idolii Havy Metal
și Punk Rock
i-au luat locul!
Politicienii
sunt prea ocupați
cu alți politicieni!

O, Hybris și Humartia,
sunteți copiii noștri,
noi vă iubim...
Dar dați-ne o explicație!
Poate aveți circumstanțe,
poate vă vom putea ajuta,
poate vă veți face înțeleși,
sau poate
microscopul meu
este stricat,
sau sunt un retromaniac,
sau de modă veche,
ca tatăl meu,
sau ca bunicul meu,
sau ca străbunicul meu,
sau ca mulți, mulți alții
din specia noastră... umană!

BARBARI

Moto:
„Și mai de mult, și în prezent,
s-au stabilit în Occident, români.
De unde vin, unii-au uitat...
și e păcat!” (Anul 1990+)

De aici toți trântorii și hoții,
Se duc în țară iar cu toții,
Ca niște comandanți de oști,
Să-i domine pe „proști”!
Iar orice deținut nebun,
Chiar dacă-a fost de drept comun,
Declară c-a fost „politic”,
Cerșind onoare pe nimic!

Țara-i plină de nătăfleți,
Nu dați pe dânșii nici doi cenți,
Căci ei au lei, iar voi dolari,
Cu care vă dați mari!
Aveți de toate în valize,
Lucruri furate și deșezee,
Dolari falși și lire sterline,
Că-n România ține!
Moderni le sugerați sa fie,
În droguri și pornografie,
Le importați din Occident,
Crime, SIDA și armament!
Cu blugi, dolari și cu cafea,
Sufletul le veți cumpăra,
Vor sta-n genunchi, iar voi, fuduli,
Veți fi stăpâni peste creduli!

Rușine să vă fie vouă!
Cum nu vă crapă-obrazu-n două?

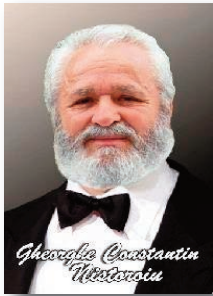

ALEXANDR SOLJENIȚIN – Arhipelagul Gulag

(partea I-a)

Gheorghe Constantin NISTOROIU

Continuare din numărul trecut

Procesul Eserilor (8 Iunie-7 August 1922) – Partidul socialiștilor-revoluționari (1901-1923), al doilea partid care a contribuit la prăbușirea monarhiei țariste, acuzați de confrății bolșevici de înaltă trădare din anii 1917-1918. Ieri revoluționari, azi spioni!

Valul anilor 1929-1930, „mare cât fluviul Obi, care a târât în tundră și în taiga vreo cinsprezece milioane de țărani (poate și mai mulți)... Acest val a curs, a fost absorbit de pământurile veșnic înghețate.” (ibid., p. 29)

Procesul „Partidului Industrial” (25 Noiembrie – 7 Decembrie 1930) a atins proiectul măreț de a aduce întreaga industrie a țării pe banca acuzațiilor, așa cum prevedea directiva marelui CĂLĂU. „Totul este rău. Rău este da și rău este nu. Rău înainte, rău înapoi. Dacă s-au grăbit, este o grabă diversionistă, nu s-au grăbit – zădărnice diversionistă a ritmului. Au dezvoltat o ramură cu prudență – întârziere intenționată, sabotaj; s-au supus unor salturi capricioase înainte – disproporție diversionistă. Reparații, îmbunătățiri, investiții capitale – imobilizarea capitalurilor, utilizarea echipamentului până la uzură – diversiune.” (mai vreți ș.a.?) (p. 322)

Așadar, fără a se fi făcut vinovat de ceva, inginerul este vinovat de toate!

Inteligența genială debordantă, cultura profundă, ascuțimea spiritului, inspirația harică a prigonitului-persecutat Alexandr Soljenițin îi provoacă fulgerătoare imagini ce transmit momente de analiză, criteriile de sinteză, similitudini între o operă clasică cu răsunet și realitatea dramelor pe care le-a trăit tragic zi de zi, noapte de noapte.

În vremea aceea în URSS existau cca. treizeci-patruzeci de mii de ingineri. Partidul industrial nu a fost constituit formal. Număratoarea era deci, dificilă. „Ramzin va numi 2000 de membri. Iar unde sunt două, vor aresta și cinci. Deci, fiecare al șaptelea se arestează, cei șase vor fi speriați.

Oare unde am mai văzut asta? Da, iată unde: în Aida. Radames este condus la război, orchestra bubuie, opt războinici cu coifuri și lănci, iar două mii sunt pictați pe pânza din fundal. Așa este și Partidul industrial.” (op. cit., p. 325)

Valul anilor 1944-1946, „mare cât fluviul Enisei: prin conductele de scurgere au fost proscrie națiuni întregi, apoi milioane și milioane de oameni care au trăit (tot din vina noastră!) în captivitate, deportați în Germania.” (idem)

„Pretutindeni erau arestați ofițerii. În felul acesta populațiile au fost scuturate, reduse la tăcere, rămânând fără potențiali conducători ai rezistenței.” (ibid., p. 71)

S-a întâmplat o mare nenorocire când nemții au înconjurat rapid în anul 1941, orașul Taganrog. În gară se aflau înșesate vagoanele de marfă cu deținuți pentru deportare, punând în grea cumpănă autoritățile sovietice. Să-i elibereze? Sau să-i predea nemților. Au ales varianta cea mai bolșevică. „Au tras niste cisterne cu țitei, au stropit vagoanele și pe urmă le-au dat foc. Toți au ars de vii.” (ibid., p. 72)

Valul încercuțiilor 1941. Din marele șir al ostașilor sovietici încercuți de nemți, după multă chibzuială a NKVD-ului, după dese interogatorii încrucișate au ales primul val de trădători ai patriei, condamnați în baza art. 58-1b, la 10 ani și lângă el valul cu cei vinovați de retragere, completat apoi cu garnitura valului generalilor.

Victoria de lângă Moscova a generat și ea girul ei, valul moscoviților, acuzați de părtinire cu inamicul, prin faptul că nu au fugit din calea nemților. Adevărul este că populația sovietică în mare parte era pregătită să fraternizeze cu ocupantul eliberator de sub tirania stalinistă. Dar germanii s-au comportat realmente ca niște barbari cu populația băștinașă, tratându-i ca pe niște sclavi. Astfel, că în loc să le devină aliați, au devenit adversarii care au hotărât soarta germanilor și a aliaților lor.

Eșecul de lângă Kerki a adus 120.000 de prizonieri, iar cel de la Harkov („și mai mulți”) formând valul de ofițeri și soldați, urmat de valurile care veneau în Gulag din afară, „valul de multe milioane din teritoriile ocupate și din Europa, precum „civili care au trăit sub ocupația nemților sau la nemți”, 10 ani, art. 58-1a și „militarii care au fost prizonieri”, 10 ani, art. 58-1b, continuate cu valul naționalităților, valul criminalilor de război germani, valul emigranților din Mancuria, valul vlasoviștilor, ai generalului Vlasov* și cazacii lui Krasnov*.

*Andrei Andreevici Vlasov s-a născut în familia unui țăran din gubernia Nijni-Novgorod, în anul 1900. A absolvit școala teologică din aceeași localitate, iar în primăvara lui 1919 a fost mobilizat pe front în Armata Roșie, ajungând comandant de pluton și luptând împotriva forțelor generalului Denikin, lider principal al armatei albgardiste. La sfârșitul războiului civil era comandant de campanie, rămânând în armată. În 1928 a absolvit cursurile „Vîstrel”, lucrând ca ofițer de stat major. În anul 1930 devine membru al partidului comunist, ajungând în 1938, comandant de regiment și consilier militar în China. În 1939 a urcat la funcția de comandant de divizie, iar în 1940 ajunge general-maior, făcând din cea mai slabă unitate, Divizia 99 Infanterie, cea mai avansată, premiată cu „Steaua roșie”. La începutul celui de-al doilea război mondial recucerește

Przemyslul, ajungând comandantul armatei a 37-a.

Străpunge încercuirea de la Kiev, iar Stalin inspirat i-a încredințat armata a 20-a, devenind al patrulea mare comandant, după Jukov, Leliușeuco și Kuznețov, care au salvat Moscova. Steaua i-a apus însă, când a luat armata a 2-a de șoc chiar în blocada de la Leningrad. Nerepetând sacrificiul generalului de cavalerie A. V. Samsonov (1859-1914), care înfrânt de armata Prusiei s-a sinucis, Vlasov cu rămășițele armatei sale a mai rezistat prin mlaștini și păduri în zona râului Siversskaia, până la 12 Iunie 1942, când s-a predat germanilor.

Vlasov a ajuns în lagărul de la Vinnița, destinat ofițerilor superiori. Acolo împreună cu colonelul Boiarski, comandantul diviziei a 41-a de gardă, a redactat un raport în care arăta că majoritatea populației și a armatei sovietice „ar saluta răsturnarea guvernului sovietic dacă Germania ar recunoaște noua Rusie ca egală.” (ibid., p. 207)

Generalul Vlasov a devenit astfel inițiatorul creării ROA – Armata rusă de eliberare, reușind să capteze moral câteva sute de mii de susținători voluntari răspândiți prin unitățile germane. Exista și o altă armată creată în regiunea autonomă Briansk, la Lokot, de circa 20.000 de oameni sub flamura Icoanei Sfântul Gheorghe Biruitorul, numită RONA – Armata populară rusă de eliberare. Cele două armate n-au fuzionat fiindcă nu au fost sprijinite de germani, deși Armata română condusă de Mareșalul Ion Antonescu ar fi dorit acest lucru. Mulți militari germani cu vederi dincolo de front au încercat să convingă autoritățile hitleriste de imperativul unei alianțe germano-ruse. Dar, <<ALEA IACTA EST!>> – „Zarurile au fost aruncate!”

Insurgenții aveau regulament, aveau ecuson cu însemnele Sf. Apostol Andrei pe mânecă, ce trebuia să fie aplicat pe uniformă germană. Urma doar denumirea și marșul triumfal al mării armate aliate, dar orgoliosul și ambițiosul dictator și feldmareșalul său Keitel l-au izolat pe Vlasov, vrând doar colonizarea sovieticilor.

„Se scurgeau ultimile luni când milioane de oameni sovietici rămăneau încă în afara puterii lui Stalin, încă mai puteau să ia arma în mână ca să pornească împotriva robiei bolșevice și erau în stare să-și orânduiască viața independentă, însă conducerea germană nu a lăsat nici o îndoială: tocmai la 8 iunie 1943, înainte de bătălia de la Kursk-Oriol, Hitler a confirmat că armata rusă independentă nu va fi creată niciodată și că rușii îi sunt necesari Germaniei doar ca muncitori. Hitler nu pricepea că unica posibilitate istorică de a răsturna regimul comunist consta în acțiunea populației însăși, răzvrătirea poporului vlăguit.” (ibid., p. 210)

Hitler nu dorea renașterea Rusiei și deci, nu a mers pe calea victoriei alături de noua Armată Albă, iar Himler și-a dat acordul de principiu pentru crearea ROA, abia în Septembrie 1944, trăgându-l însă până la 28 Aprilie 1945, când TOTUL pentru Germania era deja dezastru. Furerhul a avut o înfrângere catastrofală pe deplin meritată!

Ca o ironie a sorții prima DIVIZIE vlasovistă i-a înfrânt

pe germani la 7 Mai 1945, eliberând Praga. Vlasov avea pregătit avionul să fugă, dar n-a făcut-o. Diviziile Albe au capitulat în fața armatelor americane și engleze, care i-au predat sovieticilor pentru reprimare. Acesta a fost doar începutul... „Pe întreg parcursul anilor 1946 și 1947, aliații occidentali fideli lui Stalin au continuat fără întrerupere să-i predea pentru răfuială pe cetățenii sovietici, împotriva voinței lor, și foști militari, și civili pur și simplu, numai să se descotorosească de ei. Au predat rușii din Austria, Germania, Italia, Franța, Danemarca, Norvegia, Suedia, din zonele americane. În zonele engleze, în acești ani au funcționat și lagăre de concentrare, care se prea poate să nu fi fost mai prejos de cele hitleriste.” (ibid., p. 220)

În acele împrejurări, grație unei corespondențe neprevăzătoare cu colegul Nikolai Vitkevici, în care s-au derulat „gândurile rebele” ale căpitanului Alexandr Soljenițin în Prusia Orientală, s-a petrecut și arestarea sa.

Ziarele sovietice din 2 August 1946, au publicat comunicatul Colegiului Militar al Tribunalului Suprem privind condamnarea generalului Vlasov, alături de 11 apropiați, prin spânzurătoare.

* Piotr Nikolaevici Krasnov (1869-1947) a fost unul dintre generalii organizatori ai Armatei Albe. În Octombrie 1917, alături de A.F. Kerenski a condus răscoala antisovietică. În anul 1918 ajunge atamanul trupelor de pe Don și comandantul armatei cazacilor albi. În 1919 a emigrat în Germania, iar în timpul marelui război a luptat alături de nemți. Aliații Armatei roșii l-au predat Călăului și a fost executat.

Odată cu valul vlahoșiștilor și ai cazacilor albi „au fost capturați aproape un milion de cetățeni care au fugit din țară în anii războiului: civili de toate vârstele și de ambele sexe, care se ascuseseră cu bine pe teritoriile aliaților, dar în 1946-1947 au fost predați în mod perfid de către guvernele aliaților în mâinile sovieticilor.

Un anumit număr de polonezi, membri ai Armatei Krajowa, adepți ai lui Mikolajczik au fost expediați în Gulag după ce au trecut prin închisorile noastre.

Și câți români au fost în Gulag...

De la sfârșitul războiului și apoi, mulți ani fără întrerupere, a curs valul naționaliștilor ucraineni („banderoviștii”). (ibid., p. 78)

În anul 1932, Călăul Rusiei Sovietice și al popoarelor din Lagărul socialist a scornit Legea „șapte pe opt”, în virtutea căreia condamna la 10 ani pentru un spic, o aschie, un castravete, un mosorel cu ață, doi cartofi ș.a., iar după executarea celor 10 ani, masa aceea de invalizi și schilozi la scurt timp după ce au ajuns ACASĂ, i-a ajuns ordinul lui Stalin de ai rearesta pentru încă 10 ani, luând iară Drumul CRUCII. Călăul n-a fost satisfăcut nici cu această recondamnare de 10 ani, așa că a dispus să fie arestați și COPIII acelor dușmani de moarte ai lui, declanșând potopul tiraniei sale: spioni imaginari, credincioși (sectanți), geneticieni, elevi, studenți, intelectuali.

Vina: VAT – elogiarea tehnicii americane; VAD –

elogierea democrației americane; PZ – admirație față de Occident.

Cea mai infernală și cea mai cuprinzătoare ANCHETĂ a instituțiilor și organismelor regimului stalinist de exterminare se fundamenta pe ucigătorul Articol 58, cu toate aliniatele sale feroce, prin care puteau fi anchetați și condamnați toți cetățenii din URSS și din sfera ei de influență, mai puțin CĂLĂUL Iosif V. Stalin (Djugașvili).

O, SANCTA SIMPLICITATIS! – O, Sfintă naivitate!. Exclamația lui Jan Hus, celebrul reformator religios ceh la vederea unei bătrâne, care, în speranța unei indulgențe papale, arunca vreascuri pe rugul pe care ardea el.

Organele represive erau complet naive, brute și nu doreau să facă cercetare prin interogator. Ele puneau pistolul pe masă pentru intimidare și convingeau prin tortură să accepți condamnarea de 10, de 15, de 25 de ani sau uciderea, în folosul Uniunii Sovietice. Imboldul torturii avea o consolare dialectică prin strigătul lui Vișinski de la tribuna procurorului: „Să fie împușcați cu toții, precum câinii turbați!”

Metodele psihice ale anchetelor erau cele mai distrugătoare pentru victima nevinovată. O anchetă adevărată trebuia să aibe doar „cinzeci și două de procedee!”

„O mie și una de nopți”..., convingerea, injuria, atacul prin contrast psihologic, umilirea, orice procedeu care provoca tulburarea, intimidarea, minciuna, jocul cu atașamentul, metoda sonoră, luminatul puternic, gâdilatul, repetarea interogatoriului fără a fi interogată: tic-tac, adică, dus și întors – întors și dus la anchetă, boxa, coridorul, groapa, statul în genunchi, în picioare, interzicerea apei 4-5 zile și nopți, frustrarea de somn, înterogarea încrucișată de mai mulți anchetatori deodată, 3-4 zile nonstop, boxa cu ploșnițe, carcerile reci sau fierbinți cu lenjerie sumară, nișa-poziția în picioare, gol pușcă, picături de apă ce picau în cadență pe cap, foamea, bătaia cu bastonul de cauciuc, saci de nisip, ciocane de lemn, zile în șir, smulgerea unghiilor, cămașa de forță, zăbala, frângerea coloanei vertebrale, izolarea vinovatului pe toată durata anchetelor, clismă cu apă sărată pe gât, ace sub unghii, răzătoarea pielii de pe spatul victimei până la sânge și ungerea cu terebentină (rășină de conifere), lovituri de baston, etc., (ibid., p. 91-112)

Ansamblul locațiilor unde se desfășurau anchetele era divers și destul de numeros.

„Întregul edificiu, cu aproape o mie de camere, al ministerului și cele cinci mii de clădiri de anchetă, vagoane, peșteri și bordeie risipite pe tot teritoriul Uniunii.” (p.120)

Malaxorul milioanele de victime sovietice sau ale altor naționalități își avea justificarea sa ideologică, conform viziunii-laitmotiv a anchetatorului Mironenko, de la lagărele Djida (1944):

„Ancheta și judecata nu sunt decât o formalitate juridică, ele nu pot să vă schimbe destinul stabilit

dinainte. Dacă trebuie să fiți împușcat, chiar dacă sunteți absolut nevinovat – tot o să vă împuște.” (ibid., p. 125)

Deviza-proverb a anchetatorilor: „Omul să existe – cazul i-l confecționăm noi!”

Organismele, respectiv organele sistemului represiv, adevăratele tentacole ale morții aveau asupra victimelor încarcerate o putere absolută. „Ce faci tu nimeni nu îndrăznește să controleze, în vreme ce tu poți controla pe oricine.” (ibid., p. 127)

Pronia dumnezeiască care i-a trasat destinul marelui om de știință, marelui prigonit, marelui scriitor, l-a protejat în lagăr, pogorându-i peste suflet harul iluminării serafice – „un releu sufletesc ce transmitea uimire, bucurie și neliniște, înfiindu-le ca pe o însușire naturală, permanentă... Uite așa am trăit opt ani de închisoare, trei ani de exil, încă șase ani, nu mai puțin periculoși, cât mi-am scris clandestin cărțile, și în toți acești șaptesprezece ani m-am destăinuit cu nechibzuință la zeci de oameni, dar niciodată n-am făcut un pas greșit!” (ibid., p. 154)

Suferința acelor mulți camarazi pătimitori din Gulag, zi de zi, noapte de noapte, lună de lună, an de ani și-a filtrat-o sieși, înnobilând-o printr-o credință puternică în Dumnezeu pe care îl cinstea, făcând să se reverse asupra sa, înțelepciunea divină prin Darurile Duhului Sfânt, metafizico-mistice, văzând Omul în toată simplitatea și întreaga sa complexitate de AICI, în mersul său către DINCOLO.

Alexandr Soljenițin avea un cult pentru Străbunii neamului său creștin ortodox pe care s-a zidit Mileniul Rusiei pravoslavnice, pentru oamenii de cultură din vremea ultimului țar, poezii, filosofii, teologii, toți visătorii aceia de aur...

„Ei vedeau prea multe lucruri ca să aleagă doar unul. Ei aspirau spre sublim prea intens pentru a se ține cu toată fermitatea de pământ. Înainte de căderea unor societăți, există întotdeauna o categorie înțeleaptă de gânditori și atât. Acești oameni au fost o floare înflorită prematur, cu un parfum prea suav și astfel au azvârlit-o sub cositoare.” (ibid., p. 156)

O altă categorie pe care a admirat-o în mod expres au fost INGINERII, cărora le-a făcut cea mai amplă, artistică, rodnică, rafinată și categorică radiografie.

„Eu am crescut într-un mediu de ingineri și mi-amintesc foarte bine pe inginerii din anii '20: minte scânteietoare, umor degajat și inofensiv, gândire sprintenă și de mare anvergură, naturalețea trecerii de la un domeniu al ingineriei la altul și, în general, de la tehnică la viața de societate, la artă. Apoi educația aleasă, rafinamentul gusturilor, vorbirea elegantă, curgătoare și fără expresii scabroase; unii cântau la un instrument, alții făceau pictură; și pe chipul tuturor remarcăi întotdeauna pecetea spiritului.” (ibid., p. 162)

Va urma

De la școala madeconskiană a simbolismului la paradoxismul cosmologic sorescian

Ion PACHIA-TATOMIRESCU

După un debut editorial cu «Ghidul bibliotecilor publice din județul Dolj» (Craiova, Editura Sitech / ISBN 978-973-746-747-8, 2007) și după susținerea și publicarea unei foarte interesant-actuale teze de doctorat (firește, „revăzut-augmentată”), «Evoluția mijloacelor moderne de comunicație în România, în secolele XIX – XX : implicații sociale, politice, economice și culturale», cu un «Cuvânt înainte» de Gh. Buzatu (Iași, TipoMoldova, 2011), opera cercetător-științifică a doamnei dr. Rodica Pospai Păvălan se avântă „academic” și „binecuvântător-eternizator” într-o spinoasă arie desemnată de teoreticienii, istoricii și criticii de specialitate ai ultimelor anotimpuri ale mileniului al doilea prin sintagma geografie literară, de își mai lămurește încă și azi semnificatul în „întregui constelator” – și aserțiunea noastră are în vedere notabilele-i opuri de pe segmental temporal 2019 – 2022, cu focalizare în spațiul spiritual valahofon de circumscrie județe ale Alutuaniei > Olteniei, antică „țară de râuri / munți” a Daciei / României dintre Carpații Meridionali – Masivul Godeanu-Gugu (<Cogaion), Don-Ares > Dunăre și Alutua / Alutus > Olt : «Oameni și Cărți din Piemontul Bălăciței», Craiova, Fundația / Editura Scrisul Românesc, 2019 ; «Scriitori Doljeni și Mehedințeni din Piemontul Bălăciței», Craiova, Scrisul Românesc, 2020 ; «Oameni și Cărți din Sudul Doljului», Scrisul Românesc, 2021 ; «Scriitori din Sudul Doljului», București, Editura Uniunii Ziaristilor Profesioniști (ISBN 606-9654-86-6), 2021 (pagini „17×24” / „format B-5” : 394) ; și lucrarea de sub lupa noastră de azi, «De la Pometești la Lilieci – Scriitori din Nordul Doljului», Craiova, Editura Aius (ISBN 978-606-092-024-3), 2022 (pagini „format B-5” : 272).

Distinsul Receptor (siglă, infra, D. R.) : Maestre, titlul acestei cronici literare în „bifurcare” – «De la parnasianismul / simbolismul macedonschian, la paradoxismul cosmologic sorescian» – oglindește o foarte interesantă „paralelă” geografic-literar-modernă, la care trimite titlul lucrării doamnei dr. Rodica Pospai Păvălan, «De la Pometești la Lilieci – Scriitori din Nordul Doljului» (Craiova, Editura Aius, 2022), metonimic, „de la Pometeștii Doljului cu moșia / conacul lui Al. Macedonski [și până] la Bulzești-Lilieci cu casa memorială a lui Marin Sorescu”, după cum, în anul 1975, din același spiritual

spațiu oltenesc, opul domnului prof. univ. dr. Florea Firan, «De la Macedonski la Arghezi» (Craiova, Editura Scrisul Românesc), se înrăzărea, nu într-o „paralelă”, ci într-un impresionant „meridian”, înfigându-și extremitățile într-un „Pol-Sud-Macedonschian” și într-un „Pol-Nord-Arghezian” (știindu-se că familia lui T. Arghezi era din Târgu-Cărbunești, că genialul poet din 1927, al «Cuvintelor potrivite», ca „deținut politic” pentru că a scris / publicat pamfletul antihitlerist, «Baroane», în 1943, a fost trimis la închisoare, în lagărul de la Târgu-Jiu, unde a nimerit în celulă cu Gheorghe Gheorghiu-Dej, de-a devenit după al II-lea război mondial, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Române și „marele protector” al poetului în traversarea cumplitei perioade stalinist-paukeriste, proletcultiste...) ...

Ion Pachie-Tatomirescu (siglă, infra, I. P.-T.) : Da, ai observat ce trebuie – ca atent cercetător, istoric și teoretician-critic literar, după cum te știu dintotdeauna – că nu-i de „confundat” / „sinonimizat” direcția originală a istoric-literarei „paralele” național-valahe (Pometești / Alexandru Macedonski – Lilieci-Bulzești / Marin Sorescu), din lucrarea Rodică Pospai Păvălan, și firanian-istoric-literarul „meridian” valah-național (Alexandru Macedonski – Tudor Arghezi), nici în planul estetic-sincronic, nici în planul estetic-diacronic, planuri de se intersectează fericit în literatura noastră „eliberată din chingile imperiilor”, desigur, pe segmentul temporal pe care și-a derulat firul vieții Alexandru Macedonski (1854 – 1920), de la hiaturile dintre romantism, parnasianism și simbolism, cu „deschideri” în revoluționarul „avangardism” (: futurism-1909 / Italia ; constructivism-1914 / Rusia ; dadaism-1915 / România, prin manifestul lui Ion Vinea, cu „internaționalizare” prin prietenul lui I. Vinea, Tristan Tzara, ajuns din București la Zürich, în Elveția anulului 1916 ; suprarealism-1916 / Franța ; paradoxism, datorat / impus între anii 1947 și 1970, în spațiul spiritual valahofon, de postbelic-secunda fluxgenerație / the High Tide Generation a genialei triade poetice, Vasile / Vasko Popa – Nichita Stănescu – Marin Sorescu).

D. R. : Lăsând în seama teoreticienilor cristalizarea conceptelor de „paralelă literară” și de „literar meridian”, îngăduiți-mi să mai observ că numai un institut cultural („fără culori politice”) – ori o academie („tot fără partide politic-masonice”) – s-ar fi putut angaja într-o astfel de întinsă și „măreață” lucrare de cercetare riguros-științifică aidoma celei întreprinse de d-na dr. Rodica Pospai Păvălan, chiar dacă avem în vedere numai numele celor 95 de literați (evidențiați și pe fața a patra de la coperta volumului „ultim-publicat”, «De la Pometești la Lilieci...», 2022) : 45 de «scriitori doljeni și mehedințeni din Piemontul Bălăciței» (Marin Beșteliu, Șerban Cioculescu, Fl. Firan, Dumitru Radu Popescu, Mircea Pospai, Marius Tupan ș. a. / cf. p. 269) ; 34 de «scriitori din sudul Doljului» (Gabriel Chifu, Toma Grigorie, Vintilă Horia, Adrian Păunescu ș. a. / v. p. 269) ; 16 «scriitori din nordul

Doljului» (Marian Barbu, Ilie Guțan, Alexandru Macedonski, Ion Pachia-Tatomirescu, Marin Sorescu, Ștefan Vlăduțescu ș. a. / v. p. 271).

I. P.-T. : Mulțumesc de și „pomenirea-mi“ din șirul de mai sus...! Cred că și în această „bifurcată cronică“ la cartea Rodicăi Pospai Păvălan, în radiografierea noului „atom-carte“, de vrei, de nu-i cu „mare supărare“ (că „mica iritare“ – cu scuze pentru rima „involuntar-interioară“ – este prezentă dintotdeauna printre contemporanii unui autor), trebuie să avem în vedere atât remarcabilul „înveliș electronic“ – format dintr-o „prefață“ semnată de Horia Bădescu (p. 5 sq.), din auctoriala „notiță biobibliografică“ (p. 257 sq.) și din „referințe critice“ (pp. 259 – 268) de sub semnături de înrăzărite personalități : Ștefan Vlăduțescu, Marian Barbu, Tudor Nedelcea, Nicolae Dan Frunteletă, Maria Nițu ș. a. –, cât și „indestructibilul nucleu al celor 16 din op“ : Marian Barbu (pp. 7 – 25), Victor Buescu (pp. 26 – 35), Ionel Ciupureanu (pp. 36 – 47), Ilie Guțan (pp. 48 – 60), Constantin Lupeanu (pp. 61 – 72), Nicolae Lupu (pp. 73 – 78), Alexandru Macedonski (pp. 79 – 110), Ion Militaru (pp. 111 – 122), Ion Munteanu (pp. 123 – 142), Niculina Oprea (pp. 143 – 157), Ion Pachia-Tatomirescu (pp. 158 – 174), Teodor Preda (pp. 175 – 181), George Sorescu (pp. 182 – 196), Marin Sorescu (pp. 197 – 229), Ștefan Vlăduțescu (pp. 230 – 242) și Aurelian Zisu (pp. 243 – 255).

D. R. : Din „electronicul înveliș“ al „atom-cărții“ de închidere – deocamdată – a trilogiei pospai-păvălan(ien)e (căci mai e „materie“ chiar și pentru o „tetralogie“ / „pentalogie“), mai exact spus, din prefața înrăzăritului poet echinoxist, Horia Bădescu, «Nășteau cândva din sate scriitori», ce te întâmpină chiar din primul rând cu o propoziție-aforism în perenă valabilitate prin toate anotimpurile umanismului («O cultură majoră se definește nu doar prin zestrea ei culturală, ci și prin felul în care [guvernul / politicul] o administrează...» / p. 5), aforism / propoziție cu „conexiune lirosifică“ în celebrul eseu al lui Lucian Blaga, «Cultură minoră și cultură majoră» (cf. Lucian Blaga, «Trilogia culturii – Orizont și stil, / Spațiul mioritic, / Geneza metaforei și sensul culturii», București, Editura pentru Literatură Universală, 1969), se dezvăluie exemplaritatea operei acestei autoare «în rigorile istoriografiei literare, ale biblioteconomiei și, desigur, ale interpretării critice...» (ibid.), îndeosebi, prin finețea, prin fidelitatea „scanărilor“ / „radiografiilor“ celor 95 de autori, „polivalenți“, în majoritatea lor, ori, „galaxiedrici“ (din cuprinsul trilogiei), ca să apelez și la o vocabulă, deja mai benedetto-crocean-dragă dumneavoastră și „eliminatoare“ a amendabil-nepotrivatei sintagme a „limbii de lemn“, cea de „scriitor total“ : «Cele trei volume – dincolo de necesitățile editoriale (numărul mare de pagini), remarcate și de Ștefan Vlăduțescu, în prefața la volumul „Scriitori din Sudul Doljului“, această structurare a demersului autoarei, nu mi se pare lipsită de semnificație, de vreme ce lumea se orânduiește după triadica paradigmă – creionează, prin fișa bibliografică, prin mini-antologii din creație și extrase din referințe critice (cronici, recenzii, note de lectură etc.)

portretele a nu mai puțin de 97 de scriitori. Dintre care mai bine de cincisprezece aparținând Mehedințului sunt afiliați doljenilor în geografia comună a Piemontului Bălăciței. Volumul de muncă este impresionant și rezultatele remarcabile, prin acribie și professionalism [...]; ...mi se pare extraordinar să constați că un asemenea areal, destul de restrâns, a dat literaturii române aproape una sută [de] scriitori cu rădăcinile aici [...]; mi se pare și mai semnificativ faptul că toți aceștia provin din mediul rural, probând o dată mai mult ce izvor de talent, de spiritualitate autentică, profundă a fost satul românesc.» (p. 6).

I. P.-T. : Cu privire la cultura, la tezaurele de suflet / spirit din Dacia – de România, de Republica Moldova etc. – e bine să nu te lași furat „prea mult“ de frumusețea vreunui citat, cum și cel bădescian, de mai sus (amintindu-ți că și „Echinox-iștii cluj-napocani“ aparțin „primului val“, „primei promoții“ din refluxgenerație / the generation of deep clearness, adică din „generația retragerii la matcă și a cristalizărilor în profunzime“, afirmată într-o Românie de neasemuit avânt economic-planetar, într-o Românie unde, de prin anul 1966, până dincoace de orizontul anului 1990, fusese eradicat analfabetismul etc.), nu de altceva, ci pentru că te îndepărtezi de „marele adevăr“ din realitățile istoric-prezente ale Pelasgimii > Valahimii prin imperii antice, evmezice, burghez-capitaliste / socialiste, „cu mască, ori fără...“ etc. ! Căci „slăbirea“, sau „descătușarea“ din lanțurile imperiilor a sfârșecatului mare Popor Pelasg > Valah („cel mai mare din Eurasia, după Poporul Indienilor“ / Herodot, „Istoriei“), cu nepieritoarele-i culturi („majoră“, „minoră“ etc.) prin milenii (datorate Zalmoxianismului și Creștinismului Cosmic), a dat frâu mai „liber“, mai „necenzurat“, și existenței unui sistem de învățământ național-autohton în Dacia – de România, de Republica Moldova etc. –, care (în țara noastră, după eliminarea analfabetismului din orizontul anului 1966 și după generalizarea / obligativitatea școlirii până la 8, apoi până la 12 clase „preuniversitare“) a permis ivirea / afirmarea unei intelectualități impresionant-valahe (din care fac parte și cei 95 de scriitori despre care-i vorba și în trilogia Rodicăi Pospai Păvălan, și-n „cuvântul înainte“, din anul 2022, al lui Horia Bădescu), grație atât școlilor înființate în mai toate satele și în toate orașele țării noastre (căci dintotdeauna satele au contribuit la primenirea orașelor, la diminuarea cosmopolitismului acestora), grație universităților din metropolele Daciei – de România, de... ; conducătorii, decidenții marilor și micilor puteri / popoare trebuie să înțeleagă „odată și pentru totdeauna“ că adevărata intelectualitate (scriitorime) a unui popor nu se făurește în universitățile imperilor, ale altor state, ci în universitățile și în limba Poporului tău, ale Țării tale, ale Patriei... ; și a nu se uita vreodată că sănătatea literelor / literaturii unui popor dă inconfundabilele dimensiuni ale sănătății naționale prin istorii...

Continuare în nr. viitor

ARHEOLOGIA JURNALULUI INTIM

Florian COPCEA

Ficțiunea jurnalului intim. Diarismul românesc este mai mult decât istoria teoretică și aplicată a unui anume tip exclusivist de literatură, periferic, după unii, este resursa normală, generatoare, biografică, deosebit de bogată, a celorlalte genuri literare. Deși Eugen Simion se declară de multe ori contra ficțiunii în diarism, pledând permanent pentru o poetică estetică a tot ceea ce presupune scriitura confidențială, se înțelege limpede din însuși titlul exegezei, concepute cu rigoare științifică și claritate, că aceasta reprezintă „o demonstrație critică în favoarea unui gen literar pe care, cu mici excepții, critica românească l-a respins”. Fără a exagera, ne aflăm în fața unui pattern alcătuit din reprezentări și narațiuni care, puse cap la cap, proclamă un suprealism solemn, cu impact puternic în literatura propriu-zisă. Tehnica de inserție folosită de E. Simion este un argument eficient, menit să susțină și să legitimizeze prezența autorului în text (chiar dacă în multe, foarte multe împrejurări, acesta se eschivează, operând incizii narrative inspirate și necesare), să accepte ori să condamne actul auctorial al scrierilor biografice, aparținând cronografilor recuperate. „Tema, mărturisește el în Introducerea volumului I (p. XXVI) al Ficțiunii jurnalului intim, poate și chiar este necesar să fie reluată pentru că, între timp, literatura de tip biografic a sporit considerabil în lume, ceea ce înseamnă că biograficul, ca atare, și-a luat revanșa. Întrebarea este: sub ce formă și pentru câtă vreme? Un subiect la modă e, de exemplu, romanul-biografic sau romanul-jurnal, examinat în contextul postmodernismului și, deja, al post-postmodernismului (Lorna Martens, Trevor Field, Valerie Raoul, Andrew Hassan). Se vorbește de «narcisismul ficțional» și e adusă în discuție, firesc, psihanaliza care a încurajat acest tip de scriitură. Genul ca atare este însă mai vechi și granița dintre ficțiunea jurnalului intim și ficțiunea romanului autobiografic n-a fost niciodată sigură”.

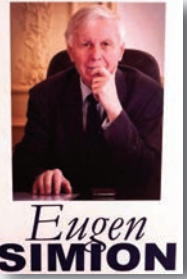
Exegeza lui Eugen Simion evoluează, așadar, după o formulă modernă și pragmatică, intensificând relația scriitorului cu trecutul (Jean Starobinski), dar, mai ales, pentru a răspunde corect la întrebarea, pusă, de altminteri, și în alt loc al lucrării noastre: ce este jurnalul intim?

Jurnalul lui Mihail Sebastian răspunde: într-adevăr, „jurnalul este un contract al autorului cu sine însuși”, cum

deliberează Eugen Simion, în care discursul ne îndreaptă atenția, pe căi directe, spre cele două voci ale textului, care îi descoperă, simultan, atât pe mărturisitor, cât și pe comentator, ultimul reușind să distragă interesul, și nu-i rău, „spre propria sa scriitură”. Să-l privim însă pe Sebastian prin „ochii deschiși” ai lui Simion: „Diaristul comunică, de regulă, cu sine și n-are nevoie de altcineva pentru a nota ce vede și ceea ce crede despre lumea prin care trece. Sebastian vede însă altfel această relație și, într-un rând (1 ianuarie 1941) găsește că e fără noimă să scrie pentru sine... doar pentru sine. Nu abandonează însă nici acum caietele secrete și își caută justificări noi. Una ar fi că se petrec lucruri grave în jurul său [...]. Altă dată (11 decembrie 1943), este exasperat că se petrec evenimente tragice și caietele sale nu înregistrează esențialul: «Jurnalul ăsta devine absurd. O proastă obișnuință, nimic mai mult. Războiul trece prin mine, prin toată viața mea, prin tot ce iubesc, sau cred, sau încerc să sper – și din toată măcinarea asta cumplită eu consemnez aici, ce?»” (p. 336). În rezumat – ajunge la o concluzie E. Simion –, Mihail Sebastian, care citise pe Gide și era pasionat de genul epistolar (dovadă studiul său despre corespondența lui Proust și proiectul de a scrie chiar o carte despre jurnalul intim!), nu pune mare preț pe jurnalul său și nici nu crede că jurnalul intim poate fi opera lui capitală. Eforturile sale merg spre roman și spre teatru, jurnalul rămâne în plan secund. De este să-l credem, nu-i place să se analizeze, fuge de sine și, în consecință, jurnalul nu poate fi spațiul său de securitate, medicul, consolatorul său, ca la Amiel și la atâția alții” (p. 337).

Mihail Sebastian este instabil. Nu-i satisfăcut de sine, spune Simion. Spirit complex, ce vrei. Scrie doar „atunci când are plăcere”. Și atunci este dezorientat, „descompus de frică, mai isteric în clipele nedecise...”. Aci este dezamăgit de lipsa „de sunet adânc” a jurnalului căruia, după opinia sa, îi lipsește necesitatea imediată, mai apoi, înverșunat să utilizeze întreaga recuzită de „legi și abilități” ale genului. Sărim peste ceea ce povestește Sebastian în textele sale biografice, deși lumea sa interioară o copiază pe cea din afară, în ale cărei avataruri un creator poate afla izvorul multor creații artistice. La urma urmei, un text, are dreptate Umberto Eco (Lector in fabula, Ed. Univers, București, 1991), nu este, în sens propriu, «un cristal». Carevasăzică, Mihail Sebastian nu are, sesizează Simion, o poetică explicită, meditează puțin și inesențial la legile unui gen care refuză din principiu orice lege. Suntem preocupați, programatic, mai mult de ideile discursului dialogic al lui Eugen Simion. Remarcăm distanțarea dintre obiectul analizei și autoficțiunile propriului său eu profund concentrate în intertext.

Discutabile sunt, totuși, din aceleași rațiuni, și reflecțiile estetice din Jurnalul(1931-1937) lui Petru Comarnescu. Biografia sa iese firav la lumină. Fire complexată, incomodă, cameleonică. Își construiește opera confesivă după

calapodul unor „modele spirituale pe care le urmează cu destulă consecvență și nu trăiește, nici în plan etic, la voia întâmplării”, ne lămurește Eugen Simion. Viața trebuie întâlnită, este sloganul după care își ghidează soarta acest serafic „vizionar estetic al existenței” (p. 382). Cu toate acestea, exegetul nu-l acceptă în galeria trăiriștilor. Confesiunile sale sunt cenzurate, contrastează cu normele solicitate de gen: nicăieri scrisul, avea să se pronunțe el, nu mi se pare mai fals. „Cu toate acestea, scrisul, va recunoaște în ianuarie 1941, dacă nu mă ajută să comunic cu cineva (printr-o scrisoare, sau printr-un articol, sau printr-o carte), începe să mi se pară, cel puțin la început, un lucru absurd, lipsit de intimitate. Totuși, am regretat de atâtea ori că n-am avut destulă vitejie ca să continui jurnalul meu în ultima jumătate de an. Trebuia să privesc cu ochii deschiși tot ce s-a întâmplat de atunci. Mă gândesc acum la lunile mele de «zonă» și parcă nu regăsesc atmosfera lor de teroare. Îmi spun că eram atunci aproape de moarte, îmi aduc aminte că de câteva ori am vrut să mă sinucid – dar toate aste[a] sunt acum șterse, indiferente, aproape de neînțeles”. Justificările/aprehensiunile lui Petru Comarnescu nu afectează cu nimic „structura actanțială” (Umberto Eco) a scriiturii a cărei semnificație este exact fixată de Simion.

Așa se explică și deducția că Petru Comarnescu experimentează...experiențialismul, (scuzat fie-ne chiasmaticul joc de cuvinte!). Foarte interesante găsim impresiile despre personalitățile vremii, inventariate, în treacăt, de Simion: „Zaharia Stancu este provocat la duel pentru o insultă, Cioran este inteligent, dar e un fatalist istoricist, Mircea Vulcănescu e incapabil de dialog, în Emil Botta vede un mare poet, pe Dinu Noica îl simpatizează, în Anton Golopenția crede, pe M. Sebastian îl consideră nesincer, e supărat pe Gusti și îi este teamă ca el, ambițiosul Petru Comarnescu, să nu devină un Gusti numărul doi. În fine, despre Eugen Ionescu scrie o propoziție tăgăduitoare «Nu cred că acest băiat să aibă caracter»” (p. 386).

Ceea ce prevalează în opera confesivă a lui Comarnescu este, fără îndoială, pe de o parte, literaturitatea acesteia, iar pe de altă parte, „pactul autobiografic cu sine” (Phillipe Lejeune⁷³) care reclamă, imediat, identitatea trinității autor - narator - personaj. De la „pactul autobiograficului” își trage sorgintea și teoria mai veche a lui Eugen Simion privind „genurile biograficului”⁷⁴. Simion admite, „în chip relativ”, că autobiografia, aflată tot timpul în strânsă corelație cu istoria și postulatul sincerității, reprezintă „pactul autorului cu sine”, la urma urmei această convenție însemnând, indubitabil, specificitatea definitorie a scriiturii diaristice.

O lectură atentă a jurnalului Alice Voinescu pune în lumină și mai abtirit (să ne exprimăm în termenii lui Jean Starobinski:), „ascunsul fascinant”, polisemic, al textului diaristic. Limbajul acestuia nu este un mimesis aflat în „practica scriiturii” (R. Barthes), nu are antecedente, chiar dacă își revendică, la limita semnificantului, codul imaginarului. „Pactul autobiografic”, despre care am mai amintit, include (la A. Voinescu, al cărei spirit îl depistăm în conținutul unor reprezentări textuale esențiale) deconstructivismul, ca pe un temei aleatoriu al

„gramatologiei” cultivate în afara clișeelelor. Alice Voinescu a avut o biografie tragică. Jurnalul, al cărui autor este, considerat de criticii vremii o „lucrare unică în literatura română”, a fost conceput „în sensul lui Amiel”, cum adaugă Eugen Simion, cu rezerva că autoarea nu manifestă „un interes special față de condiția genului biografic”. În ceea ce o privește pe A. Voinescu, jurnalul este un refugiu, „un confident absolut”. „Voi scrie de azi jurnalul, voi scrie tot ce trăiesc intim, tot reziduul spiritual ce-mi lasă viața și – fiindcă niciodată nu am făcut nimic fără dragoste, nimic cu folos, zic – știam că și această hotărâre nu o voi putea realiza consecvent, decât dedicând-o cuiva”, avea să se destăinuie Maricicăi, fiica surorii sale Valéry. Și, undeva, întâlnim acest insert biografic: „Sunt o oglindă bună, care nu schimonosește chipurile oamenilor... Darul ăsta îl am”. Eugen Simion „rescrie” mitul femeii eroine, asamblând felii de timp „în sensul vieții” celei mai rafinate intelectuale din câte avem, după mărturia lui Șerban Cioculescu.

Simion privește din același unghi, în temerara sa întreprindere de a descifra resorturile scriiturii confesive, însemnătatea jurnalului intim pentru destinul Alicei Voinescu și pentru literatura română. Prin urmare, este clar că acest gen de scriitură reflectă o ambivalență, prezisă cu temei de Eugen Simion în Întoarcerea autorului. Implicarea directă a esteticianului-lector în textul aflat, remarcăm, în intertext, ne conferă posibilitatea să intrăm cu ușurință în posesia cheii de descifrare structurală a poveștilor evocate de diaristă. Ce altceva sunt discretele excese intelectuale care, într-un fel, (re)construiesc efemerul «mesaj de dragoste și suferință» (p. 393) al operei Alicei Voinescu? „Nu scriu – nota la 16 februarie 1930 – decât pentru a fixa clipe inconsistente, atât de ireale”. În ciuda angajamentului ce și-l asumă de a «nota tot de aici înainte, A. Voinescu, deseori, se depărtează de jurnal. Simion găsește și o explicație „extravaganței” acesteia de a abdica de la țelul propus: primo – jurnalul (confesiunea) i-ar putea deforma ființa; secundo – nu vrea ca mărturisirea ei să fie un dans în fața oglinzi; terțio – Alice Voinescu vine cu scuza că n-a scris nimic pentru că a trăit evenimentele.

Raționamentele sunt corecte și se sprijină chiar pe lamentările acesteia: „Trec luni și nu mai scriu aici nimic. Am impresia câteodată că mă deformează involuntar în acest caiet, tocmai când mi se pare că sunt mai sinceră! (24 mai 1930)” sau: „Ce multe aveam de scris aici în cele trei luni trecute! Nu le-am scris pentru că le-am trăit (5 ianuarie 1932)”.

Devine tot mai evident că întreaga construcție a hermeneutului – Ficțiunea jurnalului intim, schematizată topologic după o metodologie estetică avansată, nu alterează, repetăm, ideea separării operei diaristice de literatura propriu-zisă. Existența criteriilor de diferențiere, suficient temperată, a limbajelor literare/utilitare nu individualizează scriiturile, indiferent din ce parte ar proveni ele. Stilul, fără îndoială, este cel care își relevă atributele în interpretarea „semnului literar” și crearea formei specifice creației artistice, așa cum a fost ea premeditată/proiectată de exeget.

Continuare în nr. viitor

SCRISUL ESTE HAR SAU ABILITATE DOBÂNDITĂ?

Mihai BATOG-BUJENIȚĂ

Fără îndoială, evoluția tehnologiilor a modificat întotdeauna comportamentul uman, iar aceste modificări produse permanent au, de altfel ca tot ce ne însoțește în viață, părți bune, dar și mai puțin bune. De la plugul de lemn al strămoșilor nu foarte îndepărtați, până la mijloacele tehnice de ieșire în spațiul extra-atmosferic, de la opaițul cu seu la mijloacele de iluminare cu leduri comandate prin voce, totul a fost și este evoluție tehnologică care produce nu numai efecte economice, ci și modificări comportamentale cu implicații psiho-afective.

În ultimii ani se vorbește tot mai mult și foarte justificat despre dispariția scrisului de mână, devenit și el destul de ineficient după ce au apărut felurite device-uri corespunzătoare, făcându-ne din ce în ce mai dependenți de tastaturi, cele care nu numai că ne ajută enorm în comunicare, dar au dat și un avânt de neconceput până acum creației literare sau celei științifice.

Poate mulți dintre noi nici nu-și mai pot aminti ce însemna publicarea unei teze de doctorat sau a unei cărți în urmă cu nu mai mult de douăzeci de ani, cu toate că și în aceste cazuri trebuie să menționăm efectele pozitive în context cu cele negative (furtul intelectual, impostura, submediocritatea unor scrieri ori plagiatul). Aceste tare morale sunt însă absolut specifice omului așa că nu trebuie să le condamnăm fără să ne asumăm răspunderea!

Ce ar însemna însă dispariția scrisului de mână dacă vom gândi în aceeași idee a antinomiilor? Pentru un răspuns mai complet consider că este bine să amintim unele lucruri referitoare la scrisul de mână din perspectivă istorică, deși pentru unele idei nici legende nu sunt lipsite de importanță. Mai ales cele Biblice!

Așadar, despre Tablele Legii (Tablele Legământului!), ambele variante (și cea spartă, scrisă de Mâna Domnului pe muntele Sinai numit și Horeb, dar și cea întreagă, cioplită mai târziu de Moise și rescrisă de Dumnezeu) fiind așezate în Chivotul Legii, se poate afirma că au fost scrise de mână, deși folosirea unor unelte, cel puțin în cazul lui Moise, este lesne de înțeles și pe deplin asimilabilă modulului în care (mai) folosim astăzi stiloul sau pixul. Și este bine de făcut precizarea că la acea vreme scrisul era de foarte multă vreme cunoscut omenirii fiindcă, în conformitate cu dovezile istorice de până acum, scrisul apăruse cel puțin în Uruk (nedescifrat încă!) acolo unde s-au descoperit cele mai vechi tăblițe scrise, cu mai bine de două mii de ani înainte de Moise. Nu putem să nu amintim însă că și în Egipt, locul de naștere și de formare a acestui mare conducător, tot cam în urmă cu aproximativ

un mileniu, apăruse deja scrierea demotică, adică cea care folosea semne și pentru sunete nu doar pentru imagini precum cea hieratică, folosită mai târziu doar pentru textele religioase.

Un alt caz deosebit de interesant și prezentat tot în Biblie, este acela al regelui Baltazar (Belșazar) care, pe când se afla la un ospăț și bea folosind vasele furate de tatăl său din templul din Ierusalim, a văzut cum o mână de foc a scris pe peretele sălii unde avea loc banchetul câteva cuvinte (de fapt litere), cele al căror înțeles doar profetul Daniil, cunoscător al regulilor scrierii ebraice, le-a putut descifra. Máne, Tékhel, Fáres (cântărit, numărat, împărțit), sentința judecătorească a devenit astfel și pedeapsa convenită regelui pentru nelegiuirile sale. Cu toate imperfecțiunile sale istorice (Baltazar era doar prinț moștenitor și a fost ucis în somn de perși, tatăl său Nabonid fiind cel detronat de Cyrus al II-lea), povestea biblică aduce în fața cititorului două aspecte foarte asemănătoare cu episodul de la muntele Sinai și anume: scrisul unei mâini divine, dar și reticenta oamenilor cu privire la mesaj. Prin urmare, era un scris care nu putea fi înțeles decât de cei care aveau o inițiere în acest domeniu. Ambele constatări vor face însă obiectul unei abordări ulterioare. Oricum, important este faptul că se vorbește despre scrisul de mână, o activitate care, lucru demonstrat de-a lungul istoriei, a produs prima și cea mai importantă revoluție în societatea umană, permițând apariția și mai ales dezvoltarea conceptului de cultură, cel fără de care umanitatea nu ar fi putut evolua spre conceptul de societate și ar fi rămas la cel numit grup sau chiar turmă.

Scrisul de mână este definit ca fiind acela realizat manual cu un instrument, de la pană la stilou sau de la daltă la pensulă, cum vedem în filmele chinezești, cele în care scrisul ține loc și de antrenament de luptă cu sabia. Stilurile scrisului de mână sunt foarte diferite, însă cert deosebite de arta caligrafiei, o activitate legată de scris, dar plasată la nivelul creațiilor artistice.

Această activitate intelectuală, scrisul, are o importanță deosebită pentru fiecare individ în parte, fiind unic și specific persoanei, putând fi folosit și în analiza unui profil psihologic sau a unor trăsături de caracter. De aceea vom constata că odată cu vârsta sau în cazul apariției unor boli scrisul se modifică uneori atât de mult încât devine ilizibil, pierzându-și claritatea și coerența, această maladie având propriul său nume: disgrafie.

Ce se va întâmpla însă în viitorul destul de apropiat și chiar predictibil atunci când oamenii, în marea lor majoritate, nu vor mai scrie de mână, ci vor folosi doar tastaturile pentru a rezolva o sarcină care implică un mesaj scris? Și poate că ar fi bine să corelăm această interogație cu observația firească asupra prezenței în orice societate, dar mai ales în cele subdezvoltate economic, a numeroși indivizi care, din diferite motive, dar mai ales de analfabetism, nu scriu de mână și nici nu sunt preocupați de acest aspect al vieții lor, un comportament devenit uneori, din păcate, tradițional.

Un studiu realizat în Marea Britanie arată că o mare parte dintre adulții acestei țări au devenit aproape dependenți de tastaturi pentru a comunica în scris, iar cei care au răspuns chestionarului nu mai scriseseră nimic de mână de șase săptămâni, în medie, și atunci când au folosit scrisul de mână pe hârtie a fost doar în cazul unor scurte note menite să-i

ajute la memorarea unor date necesare în viitorul apropiat (notițe!).

Mai mult de jumătate dintre cei prinși în acest studiu au recunoscut că scrisul lor de mână s-a deteriorat considerabil, mulți admitând că le este greu lor înșiși să înțeleagă ce au scris. Rezultatele conduc spre concluzia că în timp foarte scurt, un timp determinat de explozia mijloacelor de scris pe tastatură și texte expediate spre destinatar tot în acest mod, generațiile viitoare au toate șansele să devină complet dependente de tastaturi pentru a comunica în scris. Desigur la generalizarea unui asemenea comportament contribuie foarte mult și ritmul vieții civilizate, cel care impune o comunicare rapidă și clară cu mai multe persoane simultan. Și chiar dacă nu este uitat, faptul că scrisul de mână are o puternică încărcătură emoțională și o certă valoare sentimentală (a se vedea diferența care se mai păstrează încă între o felicitare scrisă de mână și una tipărită!) este sigur că paradigma este pe cale de a se estompa în fața nevoilor de eficiență, chiar dacă, strict în planul comunicării, putem considera că efectele sunt mai degrabă pozitive. Nici nu mai vorbim de faptul că tastatura și ecranul îți oferă posibilitatea de a corecta oricând ce ai scris fără ca acest lucru să lase urme inestetice pe text.

Dispariția treptată a scrisului de mână este vizibilă încă de la primele niveluri ale educației (tot mai multe scrisori către Moș Crăciun, provenite de la copii, au fost trimise prin e-mail!), până la nivelul universitar (în general este încurajată redactarea pe calculator chiar și a lucrărilor de examen), dar nu trebuie atribuită exclusiv tinerilor. Nici adulții, inclusiv aceia care în tinerețe nu au avut alte mijloace de scris decât tocul sau tăblița cu tibișir, folosesc acum, ai putea spune cu voluptate, scrisul pe ecran cu ajutorul tastaturii, transformându-se în adevărate modele pentru urmași. Ce-i drept este și mult mai comod, mai ales pentru cei care au trăit vremurile când pentru a scrie un text sau chiar pentru exercițiile de linioare și bastonașe din prima clasă trebuia să scoți călimara, să verifici dacă tocul are o peniță bună, dacă hârtia nu suge cerneala și apoi să trudești din greu pentru fiecare semn care apărea pe caiet, fiecare deosebit de altul, totul, de regulă, cu limba scoasă de efort! Și cu grija enormă ca nu cumva să verși călimara ori să faci „purceluși” (petele de cerneală de pe suprafața de scris!).

Cu toate acestea specialiștii atrag atenția că eficiența și lejeritatea scrisului cu tastatură nu este o simplă manifestare benefică a progresului fără efecte majore asupra intelectului. În contrast, scrisul de mână dezvoltă capacitatea de a „crea o imagine mentală a lumii și evenimentelor descrise”, lucru pe care redactarea digitală, dar mai ales procesul de copy-paste nu-l mai poate realiza. Așa se explică de ce copiii care sunt lăsați și chiar încurajați să deseneze, să mângălească sau să picteze, chiar dacă, deseori, suprafața aleasă este nisipul unei plaje sunt, de regulă, mai bine dezvoltați intelectual, mai creativi. Explicația ar fi că exercițiul scrisului manual activează o anumită zonă din creier și stimulează atât dezvoltarea cognitivă, cât și pe cea fizică, pentru că dezvoltă coordonarea mișcărilor fine ale mâinii, simțul ritmului și postura corpului.

Pentru că într-adevăr scrisul este o activitate manuală, iar exersarea acestuia determină în modul cel mai firesc cu puțință dezvoltarea unei structuri neuronale specifice în

creier. Cum nu voi folosi, din motive justificate, formula: inventarea scrisului, consider că respectiva zonă din creier numită centrul scrierii este prezentă încă înainte ca omul să cunoască scrisul, ea aflându-se și la analfabeți. Dar există și o relație directă cu această activitate, centrul dezvoltându-se sau regresând funcție de folosirea mâinii ca instrument principal al scrierii.

Se poate observa destul de simplu faptul că pe măsură ce scriem sau desenăm mai puțin nu doar mâna „tremură”, dar nici centrul de comandă nu mai poate gestiona eficient o activitate care cu un timp în urmă părea cel mai firesc lucru cu puțință. Cei care fac zilnic exerciții de scriere sau desen nu au nici o problemă de realizare a ceea ce doresc, însă cei care, din diferite motive, suferă de o afectare cerebrală, chiar dacă fac exerciții zilnice de scriere ori desen rezultatele nu sunt deloc la înălțimea celor anterioare. Prin urmare, consider că există o legătură de funcționalitate cu feedback pozitiv între centrul scrisului din creier și capacitățile mâinii de a executa mișcările necesare.

Există desigur și un studiu aparținând caligrafului și expertului grafolog dr. Marc Seifer, cel care spune, în deplină cunoștință de cauză, că scrisul de mână este relaxant și te îndeamnă la introspecție fiind benefic pentru combaterea deficitului de atenție deoarece coordonează cele două emisfere ale creierului. Tot el afirmă că în procesul de învățare, copilul care scrie de mână litere, cuvinte, apoi propoziții și fraze își antrenează mai bine creierul decât atunci când învață folosind tehnologiile de scris, deoarece el este concentrat asupra textului scris, iar regiunile din creier responsabile de gândire, memorie și limbaj sunt activate, implicând în acest proces complex și creativitatea.

Și neurologul Damian Popescu este de părere că: **„Pierderea abilității de a scrie de mână duce la niște modificări în arhitectura creierului, a limbajului, la nivelul memoriei, dar și la nivelul fluentei verbale”**. Fenomen de altfel destul de ușor observabil atunci când este deschis un front conversațional cu tineri preocupați excesiv de universul virtual.

Se poate concluziona că scrisul de mână este vital în dezvoltarea unei diversități de aptitudini umane, incluzând atenția, concentrarea, memoria, organizarea și metodologia. Scrisul fiind un precursor al învățării favorizează dezvoltarea psihomotorie esențială asociată cu această activitate, iar copiii, atunci când renunță la el, sunt mai puțin capabili să-și fixeze în memorie subiectele și materialul lecțiilor.

Continuare în nr. viitor

SCRISOARE UNUI PRIETEN DRAG

Ecaterina CHIFU

„Prieten drag! Prietene! Prietene de suflet! Ne știm de o viață. Tu ești cel ce-mi șopteai peste leagănul copilăriei, nu era vântul. Tu ești cel din spuma norilor, din undele apelor. Tu ești chipul din luna strălucitoare. Tu ești cel ce mi-ai stat mereu aproape, de la jocurile copilăriei, la marile împliniri. Cu tine am vorbit mereu în gând, de când mă știu. Tu m-ai purtat de mână în prima zi de școală, potolind spaimile inimii mele. Tu ești cel ce mi-ai înconjurat trupul, când plângeam, cu capul pe genunchi. Tu mi-ai înălțat chipul spre cer, să-i văd splendoarea și să visez. Tu mi-ai călăuzit pașii, pe drumul drept. Tu, cel plin de iubire, m-ai învățat să iubesc mult oamenii. Tu mi-ai spus că cea mai de preț avere este CUNOAȘTEREA și m-ai călăuzit pe căile ei. Tu mi-ai dăruit primul sărut, ca o fluturare de aripi pe obraz. Din iubirea sufletelor noastre, s-a născut o stea – STEAUA PRIETENIEI. O port în inima mea și-ți ascult glasul. Știu mereu că, dacă te afli la capătul pământului, vei veghea de acolo asupra mea. Cu tine am trecut prin valurile vieții și am simțim mereu atingerea umărului tău de prieten.

Tu m-ai ascultat, când alții nu voiau să audă vorbele mele. Tu mi-ai șoptit vorbe frumoase și am simțit că prind aripi. Tu m-ai încurajat, când am vrut să creez imagini, care să dăruiască altora mai multă fericire și mai mare bucurie. Tu ai fost și ai rămas bun, cu zâmbetul tău luminos. Prin tine, am aflat că frumusețea unei priviri umane valorează mai mult decât aurul lumii. Pe tine nu te-a atins vitregia vremurilor, căci tu ai prea multă înțelepciune. Tu m-ai făcut să înțeleg rostul meu pe pământ, munca mea pusă în slujirea adevărului și frumosului. Mi-ai spus să nu mi fac vise deșarte, ci să creez ceva care să fie de folos altor ființe. Dacă am făcut fericiți pe unii, prin munca și creația mea, mă refer la acele creații postate pe net, mai ales pe You Tube, cred că ție îți datorez totul.

Am vrut să fie pe placul tău misiunea mea pe pământ. Tu gândești ca mine, te înfiori ca mine în

fața miracolelor ce ne înconjoară. Vibrăm la fel la frumusețea acestei lumi și vrem să ajutăm pe alții să o descopere. Noi doi comunicăm prin gânduri și cuvinte, dar mai ales, prin unde nevăzute ce vin de la tine la mine sau pornesc de la mine spre tine. Tu m-ai învățat că, cei ce înlănțuie oamenii cu vorbe și fapte vor fi chiar ei înlănțuiți de ghearele morții. Cu tine, am descifrat taina cărților, căci, mi-ai spus ca și Antoine de Saint Exupéry că „marele adevăr este pacea cărților”.

Mi-am făcut din scriitori alți prieteni de suflet și alerg la ei, de câte ori este nevoie, să-mi găsesc pacea și echilibrul interior. Prin ei, am devenit cu adevărat bogată și pot spune ca d-l ziarist Bunilă că „scriitorii sunt fericirea poporului lor”. Cu mintea îmbogățită, nu cunosc niciodată plictiseala, căci Domnul mi-a dat darul de a zbura cu imaginația pretutindeni și văd cascadele din Plitvice, în Croația, căzând din înalt, în lacuri de smarald involburate, sunt pe pajiștea verde din fața Turnului Eiffel sau în Piața San Marco din Veneția, în ceața aurie de pe Vârful cu Dor sau în dulcea Bucovină, cu pajiști verzi și codrii de brad, pe țărmul Mării Negre cu apele aurite la răsărit sau pe vapor spre Skiathos și alte insule așa de parfumate ale Greciei, privind sclipirile Mării Egee, văd Coasta de Azur cu peisajele ei de vis sau sunt sus la Capodimonte, în Napoli și zăresc prin verdeață, marea azurie. Tu, prietene de suflet, ești mereu cu mine și împărțim împreună fericirea de a iubi această lume „cea mai bună din toate lumile posibile”, cum zicea Voltaire.

Erai cu mine și când am zburam pe deasupra unor mari orașe ale lumii și am crezut că prind clipe din eternitate. Pe mulți a uimit faptul că nu am dorit să rămân în străinătate, dar eu nu mi-am dorit aceasta, căci am simțit că îmi este cel mai bine în „țara mea de lumină” în „țara mea de dor” o „țară mândră și binecuvântată” cum spunea N. Bălcescu, aici, unde pot fi scriitoare de limba română, cum visam în liceu. Doar aici, în spațiul mioritic, simt că îmi este locul. Aici, te-am găsit pe tine, sufletul meu pereche, aici, în această alternanță deal /vale pot vibra la tot ce ne oferă frumos „dulcea Românie”.

Aici, pot să îmi refac sufletul, căci, chiar și în planul amintirii, pe filmul meu interior, pot să văd culmile împădurite, văile dulci ce îmi aduc lumina lor, de aici pot să iau puterea de a merge înainte și tot aici revin mereu la izvoarele de frumusețe ale culturii. Prietene, prieten de suflet ești un alter ego, nu? Noi doi simțim și gândim la fel, iubim la fel și sperăm să dăruim mai multă lumină acestei lumi. Comunicăm prin vorbe și gânduri, uimiți de

asemănarea noastră. Detestăm aceleași lucruri și nu suportăm moara de vorbe a altora. Ne este milă de cei singuri, de cei în suferință și am vrea să facem ceva pentru ei.

Te-am întrebat odată care este sensul vieții noastre și mi-ai răspuns ca și Mircea Eliade că „adevăratul sens al vieții este să dai vieții un sens” și am reflectat mult la aceste cuvinte. Doream să știu ce este de fapt viața noastră pe acest pământ și mi-ai șoptit un citat din „Nimă vrăjită”, romanul lui Romain Rolland: „Viața este Cartea Cărților, nu o citește oricine. Pentru a o descifra, este nevoie ca un dascăl aspru, Experiența, să te învețe limba în care este scrisă”.

Tu m-ai învățat să iert pe alții, pentru faptele și vorbele lor, căci așa pot merge mai departe. „Indiferent ce fac și ce zic alții, tu trebuie să îți faci datoria, față de tine și față de ceilalți” mi-ai spus. Așa mă îndemnai să fac mereu, dar să nu intru în competiție cu alții și nici cu mine, să nu trăiesc într-un stres permanent.

Știi că sunt medic pediatru și mi-ai scris, când lucram la secția de cardiologie, într-un spital din București, că am o misiune nobilă: să salvez viața copiilor, să mă dedic trup și suflet vindecării lor. Să-i ajut să trăiască o viață normală. Dacă obolesc, tu mi-ai spus să îmi iau energia de la firele de iarbă, de la razele de soare, de la freacăta copacilor, și să mă plec la paradisul păsărilor ce nsuflețesc natura. Tu m-ai învățat că o ramură înflorită, mișcată de vânt este mai prețioasă decât orice bijuterie și că singurele nestemate ce mi se potrivesc sunt stelele.

Prietene! Prietene de suflet! Tu m-ai îndemnat să fiu soră cu Poezia și am dăruit altora poezie, căci eu consider că poetul este un întreg univers, el, poetul, este cel ce „scoate un straniu înțeles/ Din sensuri oarecare/ Și un parfum ales/ Din lucruri familiare” cum a scris Emily Dickinson. Poetul, prin creația sa, poate reda frumusețea acestei lumi, chiar poate spori „corola de minuni a lumii” cum a sugerat Lucian Blaga. Eu am vrut să dau putere cuvintelor, prin creație, sperând că voi „găsi cuvântul ce exprimă adevărul?” (Mihai Eminescu – Criticilor mei).

Tu, prietene, mi-ai spus povestea unui tânăr, care a afirmat că va scrie toată viața lui, chiar dacă nu va putea publica nimic, niciodată. Ce putere avea acel tânăr, ce voință, mai ales că viața nu este blândă cu noi! Dăruirea lui m-a făcut să mă gândesc la toți truditarii condeiului care ar dori să spună altora

ceva, prin scrisul lor și am simțit că îi iubesc pe toți, că-i simt prieteni de suflet, că mă leagă de ei o dragoste aparte, care mă determină să le mulțumesc că există. Tu mi-ai spus că, dacă vreau să fiu scriitoare, să respect ce a scris Eminescu „Ci trăiește, chinuiește/ Și de toate pătimește/ Și ai s-auzi iarba cum crește!” (Mihai Eminescu – În zădărar în colbul școlii).

Antoine de Saint Exupéry scria în *Terre des hommes* / Pământul oamenilor că măreția unei meserii constă în puterea de a uni oamenii (cartea indicată, Editura RAO, pagina 294). El a vorbit de puterea prieteniei, acest sentiment atât de frumos care ne leagă de alții, ne face să simțim că avem aripi. Eu am păstrat de la el nu doar frumusețea unor sentimente, ci și frumoasele descrieri ale spațiului astral pe care el, ca pilot, l-a cunoscut, l-a purtat ca pe o comoară în suflet și ni l-a dăruit nouă, celor de pe pământ, prin opera sa. Autorul spunea că „adesea ne închidem cu aurul nostru cenușiu care nu oferă nimic din tot ce ar da valoare vieții”. Valorificarea potențialului nostru uman, psihic, artistic în opere artistice, poate aduce omenirea la un nou stadiu de evoluție spirituală.

Prietene de suflet, prieten drag, sufletul tău este infinit, ca infinitul ce pornește de la linia ce separă marea de cer pe țărniuri dobrogene. Dragostea ce ne leagă trece dincolo de spațiu și de timp, fiind infinită. Prietene, eu caut mereu adăpost la sufletul tău, atât de frumos și îl rog pe bunul Dumnezeu să te ocrotească, acolo unde ești, căci darul prieteniei tale este ca și darul vieții. Așa am gândit, gândesc și acum, căci încă nu mă pot rupe de amintirea ta pe care am luat-o cu mine peste tot și nu pot accepta să șterg din memorie tot ce a fost frumos în viața mea. De ce se amestecă în sufletul meu trecutul cu prezentul, nu înțeleg. De fapt, cred că aceasta este viața, un lung șir de sentimente, restul este doar o amăgire. Ele ne îmbogățesc, ne iluminează sufletul sau ne acoperă de durere, diminuându-ne forța vitală.

Te îmbrățișez cu aripi de lumină, cum zice prietenul meu, scriitorul George Stroia, tot scriitor.

Elena din adolescență, nu din Troia...”

Fragment din cartea „Scrisori de la mare și de la munte”

POEZII

Stejărel IONESCU

femeie de-o vară

cu rochii întinse pe streșini de
noapte
coboară din lună femei de lumină,
cu vara fugită din file de carte,
vin înspre noi prin pură retină,

se leapădă iute de rochiile nopții
și îmbracă tăcute rochii cu flori
își dau în bobii de rouă toți sorții
și așează pe frunte a zilelor zori,

femeie de vară cu păr înspicat
când coasa îți trece printre coșite
cu trupul din tine în timp ai plecat
și te ascunzi prin iconițe,

femeie de-o vară cu păr despletit
pășești pe cărăi ruginii, ca o toamnă
te-acoperi cu frunze bătute de vânt
cu lumea din tine rămâi azi o
doamnă.

și tu ești pământ

pășesc pe un nor agale
înspre tinerețea mea
însă norul se destramă,
mă agăț de-a vieții stea,

suspendat în vid cum stau
îmi întreb destinul în șagă,
dacă un strop de vin eu beau,
o să am o viață întreagă?

și destinul îmi răspunde:
viața este cum ți-o faci,
să fugi de destin n-ai unde,
rămâi pe Pământ și taci,

suferința nu-i povară
este o altfel de viață,
o durere mai amară
de la care iei povață,

și ajungi la bătrânețe
cu dureri și cu poveri,
și-ai dori iar tinerețe
dar n-ai timp să o mai ceri,

căci te v-a chema pământul
când ești pulbere în vânt,
și atunci îți pierzi cuvântul,
fiindcă și tu ești pământ.

o lacrimă, doar o lacrimă

tu, taci, o lacrimă o las să cadă,
iar zaci, și gândurile stau
grămadă,

te duci, azi plâng și mâine râd,
trosnesc iar nuci, și rând pe rând,

plâng cucuvele și plâng cucii,
și timpu-i pentru eunuci,
văd un sicriu, tu unde ești,
timpul nu-i viu, spun povești,

te caut iar în anale, te caut în
amintiri,

dar ai plecat în lumea cu zefiri,
sus pe un cerc, catapeteasma
vieții,

ne mor, ne mor poeții,

mă lași să zac, fără iubiri,
cafeaua își i-a caimacul din
netrăiri,

eu sunt acuma doar o amintire,
și-o lacrimă în setea de iubire.

poem : mama

nu scriu poeme despre mamă,
căci mama-i însăși un poem,
cel port în inimă de bună seamă,
pe buze este un îndemn,

mă așez la masă ca să scriu,
să scriu ce am visat azi noapte,
un orizont mai purpuriu,
pe buze murmurul de șoapte,

aud bătăi în poarta vieții,
deschid oblonul, nu răspund,
erau doar anii tinereții,
izvoare șipotind pe prund,

aud prin curte pașii nopții,
se aude un lătrat în șură,
eu în cerdac îmi număr sorții,
iar mama are ochi de mură.

sunet de goarne

s-a dus în spate cu securea
ca să trudească între lemne,
și l-a închis de tot pădurea
pe iarbă rămânând doar semne,

s-a dus să taie cu toporul
vatra satului din deal,
dar a venit un val cu norul
ce la făcut cânt de caval,

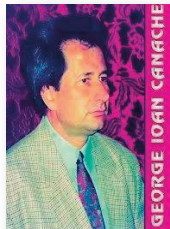
s-a risipit atunci pe iarbă
și în aroma ploii reci
s-a transformat în flori de nalbă
ce au plutit printer liliaci,

a luat pe spatele lui cerul,
spre casă a vrut ca să se întoarnă
dar a căzut pe el infernul
și a rămas sunet de goarnă.

O fereastră spre o lume limpede

George CANACHE

În urmă cu trei ani, la Ploiești, am avut bucuria să întâlnesc poeta Iolanda Mănescu și volumul domniei sale Galaxia Mea, acum descopăr prozatoarea. A publicat volumul de proză scurtă „Ceasul a stat” la prestigioasa editură Bibliotheca din Târgoviște în anul 2021. Cartea este ușor de citit și lucrul cel mai important, pagină după pagină devine o lectură plăcută. Cu ușurință ar fi avut posibilitatea să devină un roman cu tentă memorialistică. Aceasta este de fapt prima impresie, chiar dacă este scris la persoana întâi, în realitate povestitoarea îmbracă trăirea și limbajul mai multor femei, regăsim cartea unor doamne despre tot ceea ce simt ele. Îmi amintesc o întâmplare de demult în care un prieten mă roagă să-l însoțesc la București în vizită la o cunoștință de-a lui. Domnul la care mergeam, vorbesc la timpul trecut pentru că amândoi s-au stins, era un cunoscut cadru universitar, autor al mai multor cărți. Atunci am solicitat amicului meu un volum al domnului profesor. Pe nerăsuflăte am luat volumul și am început să citesc fără să studiez coperta, eram, de altfel, în criză de timp. Aproape de capitală închid cartea și spun: „Nu știu de ce am impresia că este scris de două persoane diferite”. Prietenul meu zâmbește și spune: „George este simplu, un capitol este scris de el și unul de soția lui”. Nu este cazul în cartea de față dar încă o dată voiam să menționez, scriitoarea a înmănușat trăirile mai multor femei Un excurs plăcut printre amintiri cât și în realitatea cotidiană. O călătorie în care concluziile sunt profunde nu de puține ori: „Mamă, mai naște-mă o dată! striga Iona, eroina lui Marin Sorescu. Oare dacă ne-am mai naște o dată, încă o dată, noi, românii, am ști să trăim și altfel viața?! Am găsi oare prețul ei?!... sau am rămâne la aceeași mentalitate, că nu suntem decât niște indivizi ca toți ceilalți, sub pătura lui Dumnezeu?!” citat din Sub pătura lui Dumnezeu, pag 107

Totuși, de ce volumul „Ceasul a stat” titlu dat de proza cu același nume, pare să fie lait-motivul care ne însoțește pe tot parcursul lecturii? La umbra statuii lui Caragiale din urbea orașului care se identifică cu extracția petrolului începe povestea. Așa cum spune autoarea: „Ceasul a stat și pentru el, dar urmele trecerii lui prin această lume sunt încă vii!” Noi ne-am întors parcă în ceasul stat al inegalabilului Caragiale, o vreme a bășcăliei,

a vorbelor goale, a neputinței noastre de a striga vehement și mai mult a fricii de a tăcea, doar tăcerea este cel mai puternic strigăt. Dar, timpul a stat: „Acolo, înapoi la clipele frumoase care au dat strălucire existenței tale, ceasul a stat...” pag.50.

Profunzimea textului taie respirația, atunci lași cartea pentru puțin timp, și reiei lectura: „Ca să fiu bine înțeleasă, vin cu un exemplu care este, va fi mereu de actualitate: tema iubirii. Cum să-l pui pe copil să-ți argumenteze o temă ca aceasta; Nimic nu crește fără iubire, când omul, de când se naște și până moare trăiește mai mult într-un mediu nociv și e înconjurat de multă agresivitate. Chiar noi, cei care îi creștem, după ce, fără voia lor i-am adus pe lume, îi alimentăm cu ura noastră, cu frustrările noastre, le împărtășim experiența noastră, adică le oferim modele, chiar dacă noi nu suntem –poate-un model.” citat din Nimic nu crește fără iubire pag.117

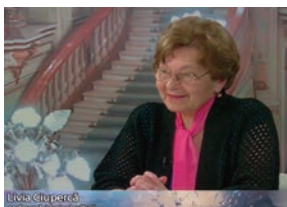
Prozatoarea nu lasă aproape nimic nedeștevăluit din panoplia societății românești: „În țara asta nu va fi bine niciodată. Nu vom avea parte de fericire. Ce așteptăm noi? Vorbești de iubire?... nu mai există! Sunt doar interese ascunse. Uite laăștia care ne conduc! Crezi că are vreunul iubire pentru țară, pentru oameni?! iubire?... vorbe goale! Nimic nu crește fără iubire pag.125

Puțini și-ar fi imaginat ca o doamnă poet și prozator să scrie cu atâta obiectivitate despre fotbalul românesc, în condițiile în care în cuprinsul cărții spune că este unul dintre puținele sporturi pe care-l ignoră: „Eu am văzut cu mulți ani în urmă adevărate spectacole de fotbal. Jucători care pur și simplu dominau terenul și jonglau cu balonul ca adevărați magicieni. Aceia jucau pentru glorie, pentru țara lor, pentru echipă, țara nu era un cuvânt oarecare, pentru ei onoarea era un fapt, nu o noțiune fără sens. Unii fotbaliști au făcut istorie, iar cei de acum o îngroapă. Pentru cine joacă ei sub drapelul țării?!... Pentru bani! Bani, bani și iar bani! Au o viață aventuroasă, beau, fumează, fac orgii, sunt implicați în tot felul de afaceri oneroase, scandaluri... Obosesc pe teren se odihnesc... pierd ușor mingea, o dau la portar, ca să tragă de timp când îi avantajează scorul, lasă în grija celui lalt ceea ce ar putea să facă și ei; se faultează aproape la tot pasul, nu luptă pentru balon, au o comoditate deranjantă. Sunt o adunătură de semianalfabeți care visează la merțane, femei topmodel, vile de lux și habar nu au de mens sana in corpore sano. ... faultul în viață, trasul de timp, și, ce-i mai rău, să ții pe banca rezervelor, adică pe margine, pe cel mai valoros. Aceasta este obstrucția și se poartă în viață. Cei mai buni stau pe margine, iar incapabilii le dau lecții.” Sport pag.145

Parcurgând cele douăzeci de proze scurte în final rămâi cu plăcutul sentiment al deschiderii ferestrei, când salcâmii au înflorit, și primăvăratul aer îți invadează sufletul cu limpedele fior al repornirii Ceasului stat.

Revărsare de parfum de flori de dafin peste un prezent iluminat de frumusețe umană

Livia CIUPERCĂ

S-a dovedit că jurnalul rămâne singurul confident care nu trădează. Fie el un caiet oarecare sau unul sofisticat, stările noastre emoționale se înflăcărează și se estompează – acolo – între foile albe ale Tăcerii. Și-această „tăcere” este o binecuvântare. Caietul-jurnal mângâie, indiferent de momentul îmbrățișării. El nu-ți vorbește, dar te poate calma sau/și inspira. Deciziile se pot contura în fața nopții albe din paginile-caiet. Indiferent dacă înscrisul este – sau nu – „strâmb și chinuit”, caietul-jurnal nu suferă, ci dimpotrivă, se bucură. Abia așteaptă să-ți primească povestea. Și, printre privilegiați, firește, o remarcăm și pe Dafina Bârcă – într-un debut romanesc promițător.

Tânăra născută în inima Bucureștiului, actualmente, studentă la Sibiu, se dorește legănată în asemenea mreje binecuvântate. Dafina Bârcă! O adolescentă cu nume de plantă mediteraneană care, prin toate performanțele ei de până acum, degajă un învăliitor parfum.

Și fără alte detalii (de viață concretă), vom realiza mica ei împlinire romanescă, mai ales, după ce vom finaliza lectura „romanului” ei, Jurnal din subterane (Editura „Agaton”, Caransebeș, 2021).

Și nu întâmplător, volumul este împodobit cu un Cuvânt de binecuvântare formulat de Preasfințitul Lucian, Episcopul Caransebeșului și cu o Prefață, semnată de poeta Liubița Raichici.

Un roman cu o structură de dramă antică, dispus în trei „cărți” și 24 de capitole. Și cum primul capitol reprezintă prologul (anticiparea unei drame, contur existențial, dur, oglindit prin ochii unui copil orfan), firească prezența și a unui epilog (despovărarea de real, printr-un gest jertfelnic). În fond, aceasta-i realitatea. „Viața e dulce și amară”. Și nici n-am îndrăzni să o contrazicem pe autoare.

Dafina Bârcă ne oferă o „poveste” emoționantă. O poveste ce este, în mod cert, ruptă din realitatea curentă. O mamă moare la naștere. Pruncul este adoptat chiar de directorul respectivului spital. Totul decurge normal, până în momentul în care, printr-o decizie, presupunem, politică și nedreaptă, medicul respectiv va fi depozat de tot ceea ce avea, dar continuându-și viața alături de copila orfană.

Un Om care-și ia în serios rolul de Tată, deși locuiește

în deschizătura unui Canal. O locuință improvizată, tomberonul și groapa de gunoi a orașului devenind frigiderul aprovizionării. Singurii dușmani? Șobolanii... și... „privirile umilitoare” ale unor trecători.

O „poveste” în care ni se prezintă și un exemplu, la „rece”, al unui caz dirijat de malpraxis, pentru a-l învălii, ulterior, în „jocul” mafiei de recoltare de organe. O „poveste” despre suferință și nedreptate (incluzând și comportamentul inuman al unui „păstrător al liniștii publice”). O „poveste” despre „îngeri păzitori” și hiene umane. O „poveste” – crâmpei de crudă viață reală.

Vă întrebați dacă, în viziunea autoarei, tristețea și durerea se doresc dominante?

În fond, până la un punct, toate poveștile lumii au ceva în comun. Și nu-i obligatoriu să-nceapă cu formularea... „a fost odată ca niciodată...”, iar eroii să fie, neapărat, un Făt-Frumos sau vreo Ileana Cosânzeana.

O „poveste”, asemenea unui duș cu apă rece. De ce nu?!

Simplu și direct. Un copil crescut de un bătrân protector, fără o identitate precisă. Un om „al străzii”. Un om despre care nu ni se vor oferi detalii despre cum a ajuns într-o situație specială.

Dar pentru acest bătrân Tată, nu ziua de mâine este importantă, ci educația copilei, căreia i se dedică. Deși este încă mică, o învață să scrie și să citească, pregătind-o pentru focul vieții reale.

O fetiță și un bărbat în vârstă, „două statui de ceară”, „neputincioase, în fața destinului”. Două ființe, pentru care „timpul nu avea valoare reală”.

Sunt ei capabili de frumusețe morală? Sfaturile bătrânului o confirmă: „Să nu uiți niciodată, atunci când ai o pâine, să o împarți cu cel mai în nevoie decât tine. Și astfel vei primi înzecit”; „Să fii mereu cinstită, să nu îți fie rușine să muncești”!

Și cum inevitabilul se produce, copila Sofia, îmbrăcată în zdrențe, rămâne a nimănui. Bătrânul ei „tată” moare pe o bancă, în gara unde noaptea, muncea, sezonier, la descărcatul unor vagoane.

În spatele grilajului „colțuros” de la Crematoriul „Cenușa”, copila orfană va resimți, din plin, colții confruntărilor viitoare. Mai întâi, la un „Centru”, acolo unde minorii erau numiți „păduchi sociali”, „gaițe” sau „javre”.

Dar micuța reușește să „evadeze” și, printr-o complex de împrejurări, va fi salvată de la moarte de o familie de buni creștini, ei înșiși, părinții unei adolescente, bolnavă de cancer.

Va fi rândul Sofiei de a-și exprima recunoștința față de noua ei familie, printr-un gest impresionant care explică fantastic dictonul „Dăruind, vei dobândi”!

Cu certitudine, lectura acestui roman va fi, pentru cititor, ca o revărsare de parfum de flori de dafin peste un prezent iluminat de frumusețe umană.

CU RESPECT

DOMNULE

PROFESOR Nicolae Simache

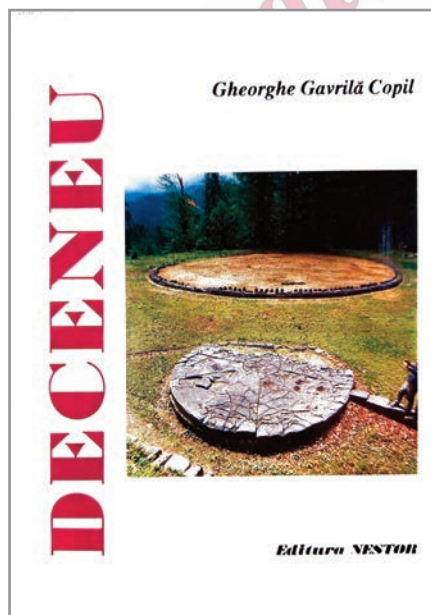
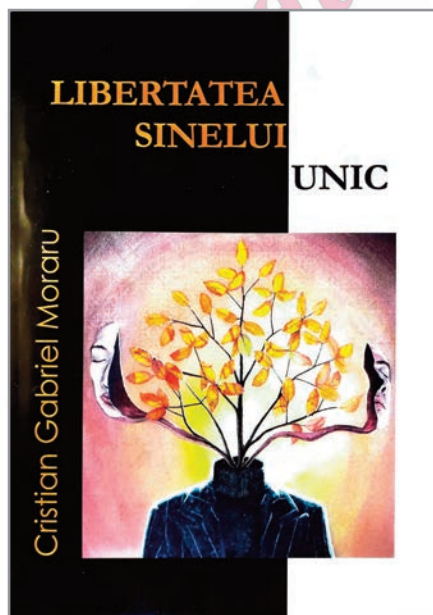
Gheorghe FAUR

Am citit cu reală plăcere cartea distinsei scriitoare Elena Oprea „Mărturisiri” publicată la editura „Ghepard” în anul 2021. Intrând pe acest drum al confesiunilor, eu la rândul meu cu sinceritate mărturisesc că de la „România unită” volum scris de Charles Upson Clark sub îngrijirea prietenului și totodată maestrului Gheorghe Sărac nu am mai avut prilejul să citesc despre greutățile întâmpinate de populație în timpul primului război mondial. Dragostea și sinceritatea Elenei Oprea față de satul natal, localitate pe care am vizitat-o cu mult înainte să cunosc autoarea, fac din acest excurs în timp și spațiu o odihnitoare călătorie. Sacrificiul tatălui autoarei pentru sfertul de pâine neagră adus acasă copiilor, bucuria acestora de a mânca magiun întins pe mămăligă, în condițiile în care în timpul primului război mondial zahărul fusese rechiziționat de trupele de ocupație. Ei bine, toate aceste imagini pline de realism oferă volumului căldură și acel sentiment de patriotism, care acum, vorba mereu actualului Caragiale: există dar, lipsește cu desăvârșire. Profesorul, steaua călăuzitoare, focul mereu viu din Cosminele, magistrul Nicolae Simache este aureolat cu profundă și caldă dragoste de către autoare. Așa cum remarca scriitorul Emanoil Toma în prefață: „Elena Oprea face un portret al lui Nicolae Simache, omul, determinând cititorul să înțeleagă că dincolo de erudiție, profesorul a avut și el copilărie, a iubit a suferit, momentele dramatice prin care a trecut marcându-i definitiv traseul istoric și spiritual.”

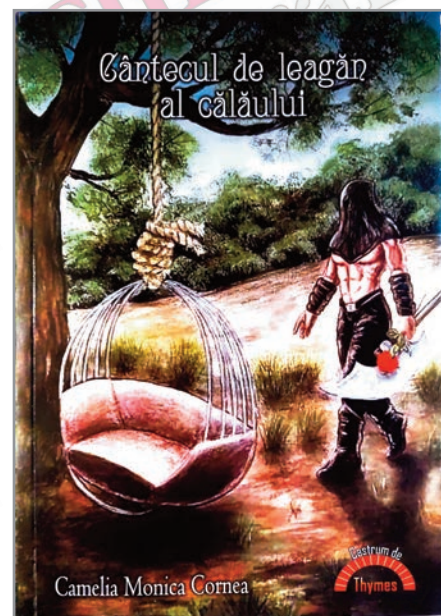
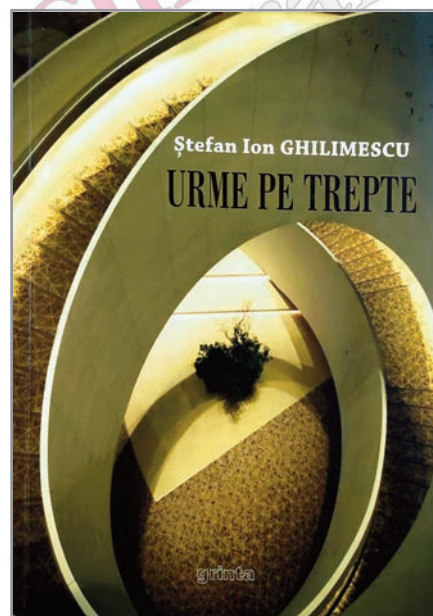
Cu acuratețe sunt descrise obiceiurile de la țară, interiorul locuințelor cât și darurile de nuntă primite de tinerii căsătoriți: „Ana a primit ca dar de nuntă lenjerie de pat, plapumă, velințe, perne, vase de bucătărie, mobilă și un teren... Costică – mirele a primit ca dar de nuntă casa veche părintească, o căruță de boi, unelte de muncă: plug, coasă, sapă, furci, topoare, fierăstraie, vase de pus cereale, tocitori, putini, hârdaie, zdrobitor de struguri și butoaie mari și mici.” Impresionant este faptul că deși se vrea un studiu monografic volumul este în realitate un roman captivant. Dragostea distinsului profesor din timpul studenției față de Smărăndița, fata frumoasă de la țară – fără studii și fără avere – este de altfel lait-motivul multor texte literare în perioada interbelică, dar și drama prin care trece domnul Neculăiță. Ascultarea oarbă față de părintele său în privința căsătoriei îl determină să nu se mai căsătorească niciodată. Puritatea sentimentului profund de dragoste fac din cei doi două jertfe pe altarul iubirii ce-i leagă. Smărăndița se călugărește la mănăstirea Zamfira, iar Neculăiță își va duce solitar existența.

Profunzimea sentimentelor a dat stabilitate și piatră de temelie acestei națiuni, pentru că se baza pe principii care nu puteau fi tăgăduite. A scrie acum despre acestea, consider că o parte a cititorilor tineri te-ar considera autor de SF-uri. Istoria romanțată a nestematei satului Cosminele este nu numai un omagiu adus profesorului ci și o parte a monografiei locale. Ca orice studiu monografic, atunci când spui că l-ai încheiat realizezi că tot mai rămâne ceva de adăugat. Drept dovadă la ora când scriu acest eseu, de sub tipar deja a ieșit volumul Nicolae Simache- ceasuri de istorie la editura Bibliotheca din Târgoviște. Rămâi după parcurgerea Mărturisirilor doamnei Elena Oprea cu plăcutul sentiment al nostalgiei unor vremuri curate și cu mirarea „Ce vremuri, ce oameni, ce mod de a trăi!!!”. Ar trebui să nu ne mai punem întrebarea: îmi este rușine că sunt roman? Ci cu respect să ne spunem: Sunt mândru că sunt român și înaintașii mei au fost oameni cu totul excepționali!

Cărți din biblioteca revistei Climate literare

Cogito

*„Puterea care îți poate schimba destinul este gândul tău” - Honore
de Balzac*